

13. november 2008

Socialni demokrati – SD

Zares – nova politika

Demokratska stranka upokojencev Slovenije – DeSUS

Liberalna demokracija Slovenije – LDS

**KOALICIJSKI SPORAZUM
O SODELOVANJU V VLADI
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA MANDAT 2008–2012**

**»UVELJAVITEV ODGOVORNOSTI ZA
SPREMEMBE«**

A Uvod koalicijskega sporazuma

Ta koalicijski sporazum je **odgovor na izziv časa**, v katerega vstopamo, in obenem predstavlja vizijo razvoja, v kateri bo vsakdo imel možnosti in priložnosti za ustvarjanje dostojnega življenja. Sporazum je vabilo za sodelovanje vsem, ki si želijo boljšo Slovenijo.

Slovenija se danes, tako kot ves svet, **sooča z izzivi, ki jih prinašajo zaostrene svetovne gospodarske razmere**. V času upadajoče globalne gospodarske aktivnosti in krize na svetovnih finančnih trgih pred nami ostaja ambiciozen cilj – nadaljevati pot med najbolj razvite in solidarne države na svetu ter preprečevati in obenem odpravljati vzroke nesprejemljivega razslojevanja v družbi. Na evropski in globalni ravni bomo podpirali skupno delovanje za preprečitev vzrokov in odpravo posledic finančne krize, okrepitev dela finančnih nadzornikov in za oblikovanje vzdržnega sistema mednarodnih financ.

Poseben in dodaten izziv so podnebne spremembe, ki nam ne predstavljajo samo problema prilagajanja, ampak tudi razvojni izziv prehoda na nizkoogljično družbo, kar zahteva tako temeljito spremembo tehnološke, prometne in energetske politike kot tudi spremembo politik upravljanja z naravnimi viri.

Koalicijski partnerji smo prepričani, da lahko Slovenija še naprej stopa po poti **moderne, gospodarsko uspešne, odprte, solidarne ter na znanju in spoštovanju okoljskih standardov temelječe družbe**. Verjamemo v Slovenijo, v kateri bo vsakdo imel priložnosti in možnosti, a bo hkrati sprejemal tudi svoj del odgovornosti za osebno in skupno dobro.

Za koalicijske partnerje so **človekove pravice, demokracija, odprta družba ter pravna in socialna država** temeljne civilizacijske vrednote. Zato stavimo na:

- **svobodo**, brez katere nihče ne more v polnosti razviti vseh svojih zmožnosti,
- **pošteno tekmovalnost**, brez katere ni dinamičnega razvoja,
- **strpnost** do soljudi, ker nam ta jamči mirno sožitje različnih opredelitev in
- **solidarnost**, ki nas povezuje v prizadevanju za odpravljanje vseh oblik socialne izključenosti.

Te vrednote nam predstavljajo temelj koalicijskega sporazuma in nove politike za mandatno obdobje 2008–2012. Prek njih želimo **uveljaviti odgovornost za spremembe**.

Koalicijski partnerji smo trdno privrženi **načelu profesionalnosti in sposobnosti ljudi, ki ima prednost pred njihovo politično in strankarsko lojalnostjo**. S tem koalicijskim sporazumom se zavezujemo, da bo Vlada Republike Slovenije pri kadrovskih vprašanjih v okviru svojih pristojnosti ravnala v skladu s tem načelom. Koalicijski partnerji se strinjamo, da posamezniki, ki so jih doslej na položaje imenovala dosedanje vlade (razen tistih, ki neposredno zadevajo sestavo kabinetov predsednika vlade in ministrov), ne bodo predmet političnih zamenjav, če bodo izpolnjevali profesionalne kriterije.

Slovenija potrebuje profesionalno in uspešno upravo z jasnimi načeli in kriteriji kariernega napredovanja zaradi posameznikovih sposobnosti. Zato koalicijski partnerji sprejemamo odločitev, da obseg kadrovskih zamenjav ob zamenjavi vlade poleg spremembe na ministrskih položajih in v kabinetih zaobjame samo še položaj državnega sekretarja. Direktorji direktoratskih uradov pa naj predstavljajo vrh uprave in naj bodo ob spremembi oblasti podvrženi le presoji strokovne kompetentnosti in izpolnjevanju profesionalnih standardov.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da za člane organov upravljanja in nadzora, ki jih predlaga Vlada Republike Slovenije, ne bomo predlagali članov izvršnih vodstev strank na državni ravni.

Vzpostavili bomo ugodnejše okolje za delovanje parlamentarne demokracije, za dejansko delitev oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno ter za ustrezno ravnovesje med njimi. Koalicijski partnerji bomo predstavljali zgled za spoštovanje ustavnosti in zakonitosti.

Aktivno socialno partnerstvo in močna civilna družba sta za koalicijske partnerje pogoj za legitimne in strokovno preišljene rešitve. Povsod bomo širili polje človekove svobode ter se zavzemali za dosledno spoštovanje svobode vesti, verske svobode in dosledne ločenosti države in verskih skupnosti.

Koalicijski partnerji **poudarjamo pomen svobode medijev** kot enega od temeljev demokratične družbe. Sprejemamo odgovornost za ureditev zakonskih pogojev za polno uveljavitev tega načela. Predlogi zakonskih rešitev, ki so v pristojnosti zakonodajalca, bodo strokovno pripravljene in pred vložitvijo v parlamentarno proceduro dani v široko demokratično razpravo. Predsednik vlade, ministrski kabinet in njihovi sodelavci ne smejo posegati v uredniško in novinarsko delo. Vsako neustrezno ravnanje, ki bi lahko predstavljalo poseganje v njihovo avtonomnost, je nesprejemljivo.

Koalicijski partnerji se zavzemamo za **močno, razvojno uspešno, socialno in kulturno raznoliko Evropsko unijo**, ki bo Sloveniji in njenim prebivalcem omogočala uveljavitev ter bo ščitila interese slovenskega naroda. S svojo držo in usmeritvijo bomo tvorno prispevali h krepitvi ugleda Slovenije v mednarodni skupnosti. Še posebej si bomo prizadevali za takšno delovanje EU, ki bo še bolj demokratično in pregledno, manj birokratsko in bolj dovzetno za javno mnenje in pobude ljudi. Slovenija bo okrepila svojo pobudo v mednarodnih odnosih in gradila ambiciozno zunanjo politiko.

B Poglavitni programski cilji Vlade RS 2008–2012

Razvoj in modernizacija Slovenije

Za razvoj in modernizacijo Slovenije je ključno zagotavljanje **dinamičnega ravnovesja** med ekonomsko, zaposlitveno, socialno ter okoljsko politiko, ki bo temeljilo na načelu razvojnega ravnotežja in na medsebojni uskladitvi ključnih razvojnih politik.

Za povečanje konkurenčnosti gospodarstva je ključno pospeševanje znanstvenega in tehnološkega razvoja, saj nam bo to omogočilo, da bo Slovenija ne le prebrodila mednarodno finančno in gospodarsko krizo, ampak da bomo hkrati dosegli razvojno ravnovesje na višji ravni.

Temeljni cilj razvoja in napredka posameznika in družbe ter vir bogastva in ekonomske moči je **izgradnja družbe znanja**. Znanje in ustvarjalnost sta temeljnega pomena pri pripravi ljudi za boljše in bogatejše življenje ter na izzive globalizacije.

Za oblikovanje energetske-podnebne politike ter za usklajevanje politik upravljanja z naravnimi viri bomo na vladni ravni oblikovali Svet za podnebne spremembe. Njegova podrobna vloga in naloge bodo opredeljene v posebnem zakonu.

Za vodenje celovitih ekonomskih in socialnih politik bo bistvena okrepljena in aktivna vloga **ekonomsko-socialnega sveta** kot prostora za iskanje širših dogovorov o naših razvojnih perspektivah. S konsenzom socialnih partnerjev bomo sprejeli zakon o ekonomsko-socialnem svetu, ki bo omogočil njegovo nemoteno delovanje.

Blaginja po meri človeka

Slovenijo bomo aktivno gradili kot **odprto družbo znanja, solidarnosti, spoštovanja različnosti in blaginje**. Želimo ustvarjati vključujočo družbo, ki nikogar ne bo puščala ob strani, v kateri bodo štela predvsem znanja in sposobnosti.

Uspešna družba blaginje je možna samo ob učinkoviti socialni državi, ki posamezniku omogoča samostojno skrb za lastno socialno varnost in socialno varnost svoje družine ter zagotavlja večjo družbeno povezanost in vključevanje najbolj ranljivih skupin. Zavedamo se, da sta varna zaposlitev in zanesljiv dohodek najboljša dejavnika socialne varnosti.

Zavzeli se bomo za to, da bodo kvalitetne storitve izobraževanja, javnega zdravstva, socialnega varstva, oskrbe starejših, kulture ter stanovanja, šport in ostale javne storitve **bolj dostopne vsem**.

Dvig kvalitete na področju zaposlovanja zahteva izboljšanje delovnih pogojev, večjo skrb za zdravje in varnost pri delu, dobre plače za opravljeno delo, ki ljudem omogočajo dostojno življenje, minimalne plače, ki po višini presegajo prag revščine, najnižje pokojnine, ki za polno delovno dobo upokojujencem zagotavljajo dostojno življenje. Zavzeli se bomo za večjo konkurenčnost mladih na trgu dela in njihovo uspešnejše zaposlovanje.

Demokracija in aktivno državljanstvo

Ključni cilj vsakega urejanja družbenega življenja je poglobljanje **demokratizacije in približevanje odločanja ljudem**. Odgovorno državljanstvo odlikujejo okoljska, ekonomska, družinska, kulturna, medgeneracijska, politična zavest in zavest o enakosti med spoloma.

Cilj delovanja države bo ukrepanje v **dobro državljanek in državljanov kot korektiv**, ki bo pripomogel k vzpostavljanju humane civilne družbe.

Okrepili bomo vlogo **profesionalnih uradnikov** na vseh ravneh in njihovo odgovornost. Zavzemali se bomo, da bo državna uprava **kakovosten, strokoven in učinkovit servis državljanov in državljanek**.

Koalicijski partnerji bomo v okviru zavzemanja za svobodo in avtonomijo medijev spoštovali **neodvisnost in profesionalno kompetentnost novinarjev in urednikov, uredili njihov socialni status in ustvarili pogoje za aktivno vlogo civilne družbe** pri programskih vsebinah javnih medijev.

Okrepili bomo sodelovanje s civilno **družbo, ki naj bo vir idej in pobud** za uspešno vodenje **javnih politik in hkrati kritična vest oblasti**. Spodbujali bomo takšne oblike medsebojnega odnosa med vlado in civilno družbo, ki bodo slednji priznavale vso avtonomijo, obenem pa ji omogočale sodelovanje pri sprejemanju odločitev.

Slovenija kot mednarodni subjekt

Zavzemali se bomo za **pravico do varnosti**, ki pripada vsem prebivalkam in prebivalcem Slovenije, vključno s **solidarnostno pomočjo pri** naravnih in drugih nesrečah, ob krizah zaradi podnebnih sprememb ali ob poslabšanju mednarodnega varnostnega okolja.

V vseh delih obrambnega sektorja in sistema varnosti bomo ob upoštevanju **varčnosti in racionalne porabe** sredstev krepili **profesionalnost**, dopolnjeno s **prostovoljnostjo**.

Zunanja politika Slovenije bo krepila **našo varnost, blaginjo in ugled naše države, tako znotraj Evrope kot v svetovni skupnosti**. Največje jamstvo za uresničitev teh smotrov po našem mnenju predstavljajo urejeni in prijateljski odnosi s sosednjimi državami, večstransko sodelovanje držav, predvsem v širšem evropskem in sredozemskem okolju, naša vpetost v evropske in širše integracijske procese ter vključenost v strukture kolektivne varnosti in v svetovne napore za soočenje in odpravo revščine ter okoljevarstvenih problemov.

S članstvom v OZN, Natu, EU, Svetu Evrope, OVSE in drugih regionalnih ter svetovnih varnostnih pobudah bomo krepili **verodostojnost in prepoznavnost** Slovenije v boju za mir in varnost v svetu.

I Razvoj in modernizacija Slovenije

1 Področje javnih financ – Ministrstvo za finance

1.1 Odgovorne javne finance kot pogoj stabilne rasti

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo uveljavili »**potrošno javnofinančno pravilo**«, ki opredeljuje predvideno rast javnofinančnih odhodkov v skladu s potencialno rastjo realnega bruto domačega proizvoda in predvideno inflacijo v evroobmočju. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo ustanovili **Ekonomski svet**, ki bo zadolžen za neodvisno oceno **ekonomske politike in strukturnih reform**. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo spoštovali določbe **Pakta stabilnosti in rasti**, kot le-te zavezujejo države članice evroobmočja.

Koalicijski partnerji bomo pri **upravljanju javnih odhodkov in oblikovanju proračunov uveljavili metodologijo k ciljem usmerjenega proračuna**. V proračunskih dokumentih bodo jasno opredeljeni nameni in cilji posameznih programov ter indikatorji uresničevanja teh ciljev, kar pomeni, da bo preglednost priprave proračunov in posameznih vsebinskih sklopov povečana. Proračuni bodo okvirno osredotočeni na do pet glavnih proračunskih programov za posamezen vladni resor.

Koalicijski partnerji bomo za učinkovitejše javnofinančno upravljanje uvedli »**košarico prilagodljivih programskih odhodkov**«, ki bo omogočila konsistentno izvajanje potrošnega javnofinančnega pravila. Pravilo zahteva izločitev pomembnega dela odhodkovnih programov v posebno košarico z njihovo tekočo nominalno velikostjo. Vlada oziroma Ministrstvo za finance bo v fazi določitve srednjeročnih prioritet na podlagi prvega javnofinančnega pravila definiralo obseg dejanskega financiranja, in sicer preko določitve deleža košarice in njenih elementov v BDP. V tem okviru si bomo s potrebnimi zakonskimi spremembami prizadevali za zmanjšanje deleža fiksnih javnofinančnih izdatkov. Prizadevali si bomo za zmanjšanje inflacijskih pritiskov na področjih, na katera vlada lahko vpliva, še posebej v okviru javne porabe, nemenjalnega sektorja in krepitve konkurence.

Skladno z reformo javnega sektorja (javnih podjetij in javnih zavodov) ter s **spremembo proračunskega načrtovanja v zaokrožene programe** bomo nadaljevali z zmanjševanjem števila neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna. Ob upoštevanju načela specializacije izvajanja posameznih storitev bomo učinkovitost javnih funkcij okrepili s centralizacijo.

V zvezi z odpravo posledic finančne krize se koalicijski partnerji zavzemamo za skupno delovanje pristojnih institucij na evropski in globalni ravni s ciljem okrepite nadzora finančnih trgov. To vključuje povečanje transparentnosti in zagotavljanje kapitalske ustreznosti za vse finančne posrednike ter pravila za preprečevanje pretiranega zadolževanja. Prav tako bomo zagotovili ustreznejše poročanje o dobičkih in izgubah na finančnih trgih. Uvedli bomo nova pravila za preprečevanje konfliktov interesov in zaradi zaščite vseh zagotovili, da bodo izvedeni posveti z vsemi deležniki, vključno z zaposlenimi.

Koalicijski partnerji se bomo zavzeli za učinkovito črpanje sredstev proračuna EU kot pomembnega vira razvojnih spodbud v obdobju do leta 2013. **Institucionalno strukturo črpanja sredstev bomo prilagodili** tako, da bo omogočala uspešno in upravičeno črpanje sredstev, s katerimi se bodo financirali ukrepi, ki bodo pomenili dodano vrednost obstoječim politikam in bodo pripomogli k zmanjšanju razvojnega zaostanka Slovenije. Decentralizirali bomo organe upravljanja, zadolžene za pripravo programov, projektov in ukrepov za črpanje sredstev EU in za učinkovit finančni nadzor nad porabo teh sredstev. To vključuje pripravo

velikih projektov nacionalnega pomena in povečanje učinkovitosti črpanja sredstev za manjše projekte, ker so veliki, vsebinsko zaokroženi projekti učinkovitejša pot pospešenega črpanja v primerjavi z vsebinsko razdrobljenimi projekti. Okrepili bomo usposobljenost zaposlenih in dvignili raven kvalitete v procesih izbire, spremljanja, ocenjevanja in poročanja o projektih, financiranih iz sredstev proračuna EU. Po potrebi bomo revidirali izbrane projekte z vidika uresničljivosti, kvalitete in doprinosa k razvoju Slovenije.

1.2 Konkurenčno davčno okolje za razvoj in pravično delitev

Koalicijski partnerji bomo z namenom pravičnejše in solidarnейše porazdelitve davčnega bremena zagotovili **popravke dohodninske zakonodaje** za izboljšanje položaja najnižjih dohodkovnih skupin zavezancev in za bolj optimalno razvrščanje dohodninskih zavezancev po davčnih razredih. Nadaljevali bomo s poenostavitvijo dohodninske zakonodaje v smeri večje preglednosti in razumljivosti.

Koalicijski partnerji bomo za izboljšanje dohodkovnega položaja najbolj ogroženih skupin skrbno proučili možnosti **popravka splošne davčne olajšave**. To bomo storili tako, da jo bomo približali letnemu znesku minimalne neto plače in proučili možnost hitrejše in ugodnejše ureditve stanovanjskega problema s **ponovno uveljavitvijo posebne stanovanjske olajšave**.

Zaradi pritegnitve dodatnega kapitala, predvsem pa dobrih in obetavnih proizvodnih programov, bomo uvedli dodatne stimulative davčne ukrepe za **reinvestiranje kapitalskih dobičkov**. Namenjeni bodo direktnemu investiranju v nove naložbe ter programe, še posebej na področju novih visokih tehnologij, in za potrebe mecenstva na tistih družbenih področjih, ki pomagajo razvoju znanja, humanitarnih dejavnosti, kulture in športa ter spodbujanju razvoja socialnega podjetništva. Poenostavili bomo postopke za uveljavljanje olajšav za tehnološki razvoj. Spodbujali bomo pomen znanja in raziskav za bodoči razvoj Slovenije ter podjetjem omogočili uveljavitev sofinanciranja izobraževalnih institucij, iz katerih pridobivajo kadre, in sofinanciranja raziskovalnega dela na inštitutih kot dodatne olajšave pri davku od dohodka pravnih oseb.

Z namenom **spodbujanja stabilnosti finančnih trgov** se bo proučilo obdavčenje prejetih letnih obresti na bančne depozite, in sicer za čas obstoja finančne krize, kot jo bodo opredeljevali kriteriji Banke Slovenije, in izenačilo obdavčitev izvedenih finančnih instrumentov. Poenostavili in optimizirali bomo vodenje evidenc in pobiranje davkov na področju vrednostnih papirjev.

Koalicijski partnerji bomo zaradi **spodbujanja konkurenčnosti davčnega in poslovnega okolja**:

- uveljavili možnosti pavšalnega načina obdavčevanja tudi za mala podjetja z obsegom poslovanja, ki je primerljiv s praksami v EU,
- dvignili prag za pavšalni način obdavčevanja na raven, ki bo primerljiva s praksami EU, in dvignili prag zavezancev za DDV,
- vzpostavili sistem za vplačevanje davkov na en sam vplačilni račun,
- poenostavili računovodsko poročanje za enoosebne d. o. o. in druge manjše d. o. o.,
- prilagodili postopek plačevanja davka višini obveznosti, kar pomeni poenostavitev predvsem pri majhnih zneskih,
- poenostavili sistem pobiranja prispevkov za socialno varnost, pri čemer bo prvi korak poenotenje zavezancev za plačilo vseh prispevkov, sledilo pa bo poenotenje dinamike plačevanja ter poenotenje osnov za obračun in plačilo vseh prispevkov za socialno varnost,
- dovolili obročno plačilo davka vsem davčnim zavezancem, tudi samostojnim podjetnikom in drugim samostojnim poklicem in

- poenostavili obveznost objavljanja fiktivnih razpisov za prosta delovna mesta, za katera so se podjetja z delojemalcem že dogovorila.

Koalicijski partnerji bomo proučili možnosti zmanjšanja obremenitev delodajalcev in še druge možne oblike spodbujanja delodajalcev za zaposlovanje visokokvalificiranih kadrov.

Koalicijski partnerji bomo, ob upoštevanju ustavne odločbe, v povezavi z vzpostavitvijo popisa in vrednotenja nepremičnin proučili sedanje fiskalne dajatve v obliki neustreznega nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Pred odločitvijo o morebitni spremembi nepremičninske zakonodaje bomo proučili vse pogoje in analize ter opravili potrebno predparlamentarno razpravo. Uveljaviti želimo načelo, da **edini pravi nosilec obdavčitve** ni lastništvo oziroma status lastnika, ampak **nepremičnina sama po sebi (s svojo lokacijo, opremljenostjo in kvaliteto)**, kar bo objektiviziralo obračunavanje in plačevanje teh fiskalnih dajatev. Prizadevali si bomo, da **ne bo novih socialnih pritiskov ali obremenitev za dohodkovno šibkejše skupine**. Zagotovitev sedanjega ali celo znižanega davčnega bremena pri obdavčitvi stanovanjskih enot, v katerih ljudje dejansko prebivajo, bomo dosegli z uveljavitvijo t. i. **davčnega kredita v absolutnem znesku na osebo, ki prebiva v stanovanju**.

Koalicijski partnerji se zaveujemo za proučitev ukrepov in predlogov davčnih sprememb zelene davčne reforme, ki bo v večji meri obremenila rabo naravnih virov in okolje ter hkrati spodbudila okoljsko vzdržno ravnanje.

Učinkoviteje se bomo spopadli z davčnimi utajevalci, ki vplivajo na neenakopravnost davčnih zavezancev pri sofinanciranju skupnih družbenih potreb. Pri tem ne gre le za uvajanje novih oblik represivnih organov, ampak tudi za **povečanje pooblastil** ter ustrezno **kadrovsko in strokovno usposobljenost** davčne in carinske inšpekcije. Zato bomo dopolnili zakonske določbe, ki bodo omogočile povezanost dohodkov in premoženja. Za vse davčne zavezance, ki plačila sprejemajo v gotovini, bo obvezna uporaba davčnih blagajn.

Koalicijski partnerji bomo **za** hitrejšo razreševanje več tisoč zaostalih pritožb zavezancev okrepili **drugostopni davčni organ** in proučili možnosti za njegovo drugačno sistemsko organiziranost. Da bi povečali pravno varnost davčnih zavezancev v davčnih postopkih in učinkovitost Davčne uprave Republike Slovenije (DURS) pri davčnoinspekcijskih postopkih, bomo predlagane ukrepe proučili s strani DURS-a.

1.3 Učinkovitejše upravljanje državnega premoženja

Koalicijski partnerji se zaveujemo za **postopen in transparenten umik države iz podjetij**, ki so v procesu preoblikovanja družbene lastnine ostala v državni lasti, vendar predvsem tam, kjer je to z vidika njihovega dolgoročnega razvoja smotno.

Pri tem bomo sledili kriteriju **razdelitve državnega premoženja v tri vsebinsko različne segmente**. Prvi segment so udeležbe države ali njenih skladov v zasebnih podjetjih, praviloma kot posledica izbranega modela lastninskega preoblikovanja družbenega premoženja. Drugi segment predstavljajo deleži v podjetjih gospodarske infrastrukture, kjer je država prevzela začasno ali dolgoročno vlogo strateškega lastnika, ter v javnih podjetjih, ki opravljajo kakršnokoli javno gospodarsko ali negospodarsko službo. Tretji segment predstavljajo deleži v sistemsko pomembnih finančnih institucijah, kjer je država v pretežno lastništvo praviloma vstopila zaradi njihove finančne sanacije ter sedaj oblikuje koncept strateških partnerstev za učinkovito rast in čezmejno širitev. Država bo v bodoče poleg različnih konceptov upravljanja in razpolaganja s tem premoženjem skrbela tudi za povečanje konkurence na teh trgih.

Koalicijski partnerji bomo za **učinkovitejše lastništvo države in paradržavnih skladov v privatnih podjetjih** proučili možnost preoblikovanja upravljavskih deležev države v preferenčne (participativne) deleže z ustrezno pogodbeno usklajeno stopnjo donosa in z zakonsko zagotovljeno pravico do spremembe v navadne delnice, in sicer do dokončne prodaje oziroma privatizacije posameznega podjetja. Pri morebitni odločitvi o tovrstnih spremembah delnic bomo poskrbeli, da ne bo prizadeta potencialna prevzemna premija malih delničarjev. Kriterij za to, da bo država začasno še ostala v lastništvu takih podjetij, bo dejstvo, da trenutno ni kupca za ta delež ali pa da je cena neustrezna. Oportunitetna cena bo ustrezen donos, ki bi ga država dosegla z naložbo v srednjeročne finančne instrumente.

Koalicijski partnerji bomo **KAD preoblikovali** tako, da bomo upravljanje s premoženjem z namenom zagotavljanja sredstev za pokojninsko blagajno organizirali posebej, tako da bo zagotovljena strokovnost in avtonomnost upravljanja državnega premoženja. Lastnino te nove organizacije bomo prenesli z države na Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ) kot poseben kapitalski sklad, ki bo ločen od tekoče bilance ZPIZ-a. **Ob plačah kot viru za financiranje pokojnin in prispevku državnega proračuna** bi tako preoblikovan kapitalski sklad ZPIZ-a ustvarjal dodatne prihodke, ki bodo zagotovljeni za dolgoročno stabilnost pokojninske blagajne oziroma za investicije v zmogljivosti varstva starejših. Dejavnost upravljanja s pokojninskimi skladi bomo ob zagotovitvi ustrezne kapitalске varnosti osamosvojili, na javnem razpisu pa bomo izbrali več upravljavcev.

Koalicijski partnerji bomo **znižali in poenotili način plačevanja sejin** ter uvedli spremembe **systema nagrad za upravljanje premoženja v imenu države**. Na tej podlagi bo vlada oblikovala poenoteno uredbo o plačevanju sejin in nagrad predstavnikov države in paradržavnih skladov. Pri tem bomo upoštevali **priporočila OECD** o upravljanju podjetij v državni lasti, kodeks upravljanja javnih delniških družb in primere dobrih praks drugih držav. Koalicijski partnerji bomo vzpostavili kriterije za transparentno imenovanje članov uprav in nadzornih svetov v podjetjih, kjer ima država pretežni delež. Kriteriji za imenovanje bodo temeljili na izkušnjah in strokovnih referencah kandidatov in bodo vključevali najmanj dokazila o strokovnem znanju, sposobnostih in strokovnih izkušnjah ter potencialnih interesnih konfliktih kandidata.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da morata del bremen za premagovanje gospodarske negotovosti nositi tudi **ekonomska in politična elita**. Glede slednje bomo predlagali ustrezne ukrepe, ki so povezani s pravicami po prenehanju mandata. Koalicijski partnerji se bomo z Združenjem delodajalcev Slovenije (ZDS) in Gospodarsko zbornico Slovenije (GZS) zavzeli za pripravo priporočila o **zgornji meji za menedžerske plače, nagrade in odpravnine** ter za sejnine in nagrade nadzornih svetov v vseh podjetjih. Navedeni prejemki morajo biti vezani na zagotavljanje dolgoročne stabilnosti in dobičke družb.

Koalicijski partnerji bomo okrepili preglednost in poenotenje **upravljanja finančnega in nepremičnega ter premičnega** premoženja države kot pogoja za učinkovito izvajanje funkcij države. Pri upravljanju finančnega premoženja bomo še posebej pazili na upravljanje sredstev od kupnin, ki jih bomo skušali usmeriti v poseben sklad, ter zagotovili, da bo tako kot upravljanje dolga transparentno ter da bomo učinkovito upravljali tveganja in upoštevali vsa pravila glede razkritij. Uveljavili bomo potrebne spremembe v gospodarjenju s premičnim in nepremičnim premoženjem države, tj. z upoštevanjem vseh stroškov izvedbe posamezne javne storitve oziroma javnega naročila, ter izboljšali organiziranost upravljanja z nepremičninami, vključno s spremenjeno vlogo Družbe za svetovanje in upravljanje (DSU). Posebno pozornost bomo posvetili učinkovitejši rabi stanovanj, ki so v neposredni lasti Republike Slovenije.

1.4 Krepitev neodvisnih institucij in postopkov javnih naročil

Koalicijski partnerji bomo delovali v smeri **okrepitve moči in položaja neodvisnih institucij**, ki so nujne za delovanje pravne države na področju državne uprave in gospodarstva ter na področju zagotavljanja pravic in interesov državljanov. Z namenom krepitev njihovega položaja bomo dopolnili način zagotavljanja pogojev za neodvisno delo in poročanje.

Koalicijski partnerji bomo **uresničili prenos nekaterih nadzornih funkcij države** (nadzor finančnega sistema, agencija za varstvo konkurence, zaščita potrošnikov ipd.) **na neodvisne nadzorne institucije**. Na področju finančnega sistema bomo v okviru Banke Slovenije ustanovili enotno **agencijo za nadzor in regulacijo finančnega sistema**.

Koalicijski partnerji bomo okrepili položaj **neodvisnega organa za boj zoper korupcijo**, ki mora biti samostojen in svoje delo usmeriti k predlogom za sistemsko preprečevanje korupcije na različnih področjih. Pri obravnavi posebnih primerov pa mora dosledno zagotavljati standarde pravne države.

Koalicijski partnerji bomo izboljšali **postopke in organizacijo javnih naročil** ter okrepili pravno zaščito ponudnikov in odgovornost naročnikov, s spremembo zakona tudi za področje naročil zaupne narave. Organizacijsko bomo koncentrirali **izvedbo javnih naročil v samostojni javni agenciji**, proračunski uporabniki pa bodo zadržali pravico vsebinske opredelitve predmeta javnega naročanja v skladu z njihovimi programskimi usmeritvami. Uresničitev takšne zamisli bo pomenila postopno **združitev znanja in izkušenj javnega in zasebnega sektorja na področju javnih naročil v okviru agencije**. Na ta način se bo zmanjševala potreba po nabavnih službah pri naročnikih, zlasti manjših, ki bi s pomočjo **katalogov usposobljenih ponudnikov** hitreje dostopali do zelenih naročil. S tem bomo dosegli poenostavitve in skrajšanje postopkov javnih naročil. Agencija bo racionalizirala delo upravnih organov, dosegala ugodnejše pogoje pri ponudnikih, poenotila postopke, bila odprta za servisiranje ostalih naročnikov (tudi nevladnih) ter skrbela za specializacijo kadrov.

Poudarek bo na **kakovosti in zelenih javnih naročilih** ter na upoštevanju kriterijev ohranitve okolja pri določanju predmeta razpisa. Koalicijski partnerji bomo s spremembo predpisov med kriterije za izbor ponudb v okviru javnih naročil vključili energetsko učinkovitost, količino izpustov toplogrednih plinov in druge vidike okoljske sprejemljivosti.

2 Področje gospodarstva – Ministrstvo za gospodarstvo

2.1 Vladni ukrepi za povečanje konkurenčnosti in kakovosten razvoj

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **načrtno spodbujali gospodarsko rast s sofinanciranjem investicij v tehnološke parke in inkubatorje, znanstveno in svetovalno delo ter izobraževanje**. S tem bomo vodili tudi politiko gospodarskega razvoja, s poudarkom na razvoju regij. Pri tem bomo kombinirali državne in zasebne investicije, v določenih trenutkih pa bomo iz teh projektov izstopili s privatizacijo ali pa bomo odgovornost v celoti prenesli na zasebni kapital.

Da bi zagotovili **visoko produktivnost in učinkovitost podjetij**, bo država vlagala proračunska in druga sredstva v razvoj in visoko tehnologijo v podjetjih, v nastajanje tehnologije zunaj podjetij, tj. v raziskovalnih in razvojnih organizacijah, tehnoloških parkih in inkubatorjih, ter v izobraževalne organizacije. Zasebnike bo pri tem spodbudila z davčnimi spodbudami in s pospeševanjem javno-zasebnega partnerstva. Sistem javno-zasebnega partnerstva bomo s spremembo zakona poenostavili. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da

bomo oblikovali celovito tehnološko razvojno politiko s temeljnim ciljem povečati vlaganja in razviti spodbudno ter inovativno okolje za hitrejši prehod v novo razvojno fazo.

Uveljavili bomo ukrepe za večjo učinkovitost finančnega sistema v financiranju predvsem novonastajajočih in hitrorastočih tehnološko naprednih podjetij. Osnovni princip delovanja politik bo subsidiarnost, v okviru katere bo država s sofinanciranjem podprla sklade tveganega kapitala. Hkrati bo spodbujala razvoj bolj tveganih finančnih instrumentov, prilagojenih takim podjetjem, in zagotavljala ugodne in stabilne institucionalne pogoje za njihov razvoj (ustrezni stečajni predpisi, podjetniški davčni predpisi ter ustrezni predpisi in praksa na področju varstva konkurence).

Koalicijski partnerji bomo **podjetništvu, ustanavljanju in rasti mikro, malih in srednje velikih podjetij v skladu z načeli evropskih listin, ki spodbujajo mala podjetja,** posvetili posebno pozornost. Tako bomo malim in srednjim podjetjem olajšali dostop do financiranja, okrepili pravno in poslovno okolje za zagotovitev pravočasnega plačevanja gospodarskih poslov in uvedli ukrepe za odpravo finančne nediscipline. Posebej bomo pri izkoriščanju priložnosti, ki jih ponuja enoten trg, spodbujali in podpirali mala podjetja. Med več kot sto tisoč malimi in srednjimi podjetji v Sloveniji je veliko razvojnega in inovativnega potenciala, ki ga nameravamo posebej spodbujati z ustreznimi finančnimi spodbudami, davčno politiko in izobraževanjem.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **za delovanje na teh področjih razvili finančne mehanizme državne finančne institucije Slovenske izvozne in razvojne banke (SID banke),** ki bo delovala kot specializirana finančna institucija, a pod polnim nadzorom bančnega nadzornika. Koncentracije kapitala, finančnih sredstev in specializiranega znanja bodo omogočile sinergijske učinke na področju priprave in izvedbe pomembnih programov in projektov, ki jih bodo sprejeli vlada in resorna ministrstva, operativna izvedba pa bo potekala preko te institucije. Gre za poenotenje finančnih spodbud države za mala in srednja podjetja, za sofinanciranje hitrorastočih tehnološko naprednih podjetij, za velike projekte na področju gospodarske infrastrukture, za finančno sodelovanje in posredovanje med Slovenijo in Evropsko investicijsko banko (EIB) ter za mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije.

Koalicijski partnerji bomo na področju turizma povečali intenzivnost razvojnih spodbud za krepitev znanja, kakovosti, razvoja inovativnih turističnih proizvodov in storitev, poleg tega pa bomo tudi povečali vlaganja v javno turistično infrastrukturo, vključno z vlaganji v objekte kulturne dediščine in športno-turistično infrastrukturo.

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za spodbujanje na **novi začetih (greenfield)** naložbah v Sloveniji. Neposredne tuje investicije so dragocene ne le kot vir dodatnega kapitala in novih delovnih mest, ampak tudi kot instrument integracije slovenskih podjetij v mednarodne poslovne mreže ter posledično povečevanje konkurenčnosti slovenskih podjetij. Zato bomo pri politiki spodbujanja tujih investicij selektivni in usmerjeni na ustvarjanje tistih delovnih mest, ki bodo prispevala k uresničevanju vizije družbe znanja in blagostanja iz preambule tega sporazuma. Investicije bomo spodbujali v sodelovanju z občinami, regijami (zemljišča, komunala, infrastruktura), kjer je interes lokalno pomemben. Iskali bomo najboljše davčne rešitve za investitorje v Sloveniji. Pri tem bomo v okviru pravil EU okrepili uporabo dovoljenih državnih spodbud za tuje investicije.

Koalicijski partnerji se zavezujemo za **uresničitev prenosa nekaterih nadzornih funkcij države** (nadzor finančnega sistema, agencija za varstvo konkurence, zaščita potrošnikov, pošta in elektronske komunikacije, reguliranje monopolov ipd.) **na neodvisne nadzorne institucije.** Tako bomo z vzpostavitvijo ustreznega pravnega okvira in zagotovitvijo kadrovske, institucionalne in finančne neodvisnosti regulatorjev zagotovili neodvisnost agencijam za varstvo konkurence in potrošnikov, pošti ter elektronskim komunikacijam.

Koalicijski partnerji bomo proučili prednosti in slabosti sedanje zbornične organiziranosti, in sicer na področju javnih pooblastil, obveznega oziroma neobveznega članstva, regijske organiziranosti in njihovega medsebojnega povezovanja.

2.2 Gospodarski razvoj za boljše življenje vseh

Koalicijski partnerji se zavedamo, da **gospodarska rast sama po sebi ni izključni cilj naše gospodarske politike**. Za nas je pomemben takšen gospodarski in družbeni razvoj, ki omogoča boljše življenje za vse. Rast mora zato izvirati iz višje produktivnosti in večje učinkovitosti, kar po eni strani omogoča, da bo slovensko gospodarstvo bolj konkurenčno v okviru svetovnega, po drugi strani pa vodi do nastanka bogatejše in solidarnije družbe.

Koalicijski partnerji bomo **zagotovili, da bodo vsi zaposleni v večji meri deležni dobiti gospodarskega razvoja**. Zato bomo pospešili razvoj temeljnih oblik **ekonomske demokracije**, kot so sodelovanje zaposlenih pri upravljanju, notranje lastništvo zaposlenih in udeležba delavcev pri dobičku. Te omogočajo učinkovitejše sproščanje celotnega človeškega potenciala podjetij, tj. znanja in ustvarjalnosti, ter delovno motivacijo in organizacijsko pripadnost zaposlenih v produktivne namene in s tem ustvarjanje ene najpomembnejših potencialnih konkurenčnih prednosti slovenskega gospodarstva.

Zato bomo v socialno-partnerskem dogovoru proučili zakonodajo, ki bi poleg načela obvezne udeležbe na dobičku v gospodarskih družbah, ki niso v večinski javni lasti, tudi bolj stimulirala družbe za iskanje primernih shem delitve in tudi bolj podprla delavsko delničarstvo ter varčevanje za varno starost iz udeležbe na dobičku. Prav tako bomo predlagali temeljito modernizacijo Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju.

Koalicijski partnerji bomo uveljavili sistemski pristop k ustvarjanju konkurenčnega davčnega in poslovnega okolja na podlagi sprotne analize in takojšnjega ukrepanja za izboljševanje kazalnikov **indeksa enostavnosti poslovanja in kazalnikov konkurenčnosti**.

2.3 Stabilna energetska oskrba in učinkovita raba energije kot pogoj za vzdržno gospodarsko rast

Koalicijski partnerji se zavedamo, da Slovenija potrebuje **ново energetske-podnebo politiko**, ki bo dosledno upoštevala načela trajnostnega razvoja in ki bo usmerjena tako, da bodo znanje in sredstva vloženi v **učinkovito rabo energije in tiste obnovljive vire energije, ki so tehnološko in ekonomsko najbolj sprejemljivi**. V naslednjem mandatu bomo povečali racionalno in varčno rabo energije, tako v gospodarstvu kot v gospodinjstvih in prometu. V tem okviru bomo posebej proučili učinkovitost rabe in cenovno sprejemljivost pri največjih gospodarskih porabnikih električne energije ter proučili načine obnavljanja stavbnega fonda v državi za izboljšanje energetske varčnosti in učinkovitosti.

Zaradi spremenjenih pogojev na energetskih trgih bomo ponovno verificirali in novelirali **Nacionalni energetski program (NEP)**. Temeljni cilj elektroenergetike je **čim večja samozadostnost oskrbe z električno energijo in izkoriščanje učinkov sinergije** z nadgradnjo uravnotežene strukture energetskih virov kot temeljne usmeritve EU in Slovenije.

Proučili in spremenili bomo **organiziranost Holdinga Slovenske elektrarne d. o. o. (HSE)** in Gen energije d. o. o., z namenom, da bi ju povezali ter tako vsem slovenskim gospodinjstvom in industriji zagotovili pozitivno vplivanje trženja cenejše električne energije iz NEK na ceno elektrike.

Koalicijski partnerji bomo posebej spodbujali proizvodnjo energije iz **obnovljivih in okoljsko sprejemljivih virov energije** in pri tem posebej spodbujali investicije v fotovoltaične elektrarne v obsegu do 500 megavatov. Prav tako bomo spodbujali soproizvodnjo električne

energije in toplotne energije ter razvijanje učinkovitih daljinskih sistemov toplotne oskrbe, kot energent pa bomo upoštevali zemeljski plin.

Elektrika iz NEK I je pomemben vir stabilne oskrbe z električno energijo v Sloveniji in koalicijski partnerji si bomo prizadevali, da bo to še naprej ostala. Zato bomo investirali v podaljšanje življenjske dobe NEK I in prednostno uredili skladišče jedrskih odpadkov. Proučili bomo potrebo po pospešitvi gradnje drugega bloka NEK. Pred dokončno odločitvijo o gradnji bomo z referendumom preverili voljo državljanek in državljanov.

Proučili bomo, ali je **sedanja organizacija proizvodnje, prenosa in distribucije elektroproizvodnih podjetij** glede na evropske standarde (konkurenčnost, zanesljivost oskrbe in trajnost) in glede na specifičnost slovenskega energetskega sistema (majhnost v primerjavi s sistemi v drugih evropskih državah) najustreznejša. Sistem mora biti tak, da bo konkurenčen v evropskih razmerah glede **na njihovo učinkovitost** in evropske standarde.

Elektrodistribucijska podjetja bomo reorganizirali v moderna večnamenska podjetja, ki bodo strogo usmerjena k porabnikom in bodo sposobna konkurirati ter hkrati ostati zanesljiv in kakovosten dobavitelj. Pri tem si bomo prizadevali najti strateške partnerje. **Upravljanje z distribucijskim omrežjem** bomo pustili decentralizirano, tako da bo zagotovljena visoka stopnja zanesljivosti oskrbe. Organizacije in lastnine v prenosu ne bomo spreminjali.

Zasebni kapital bomo okrepili v proizvodnji in prodaji električne energije, a šele po smiselni ureditvi tega področja in tam, kjer ne bo monopolov. V **večinski državni lasti** bomo ohranili podjetja, ki skrbijo za prenos in distribucijo električne energije, ki jih ni mogoče izpostaviti konkurenci, je pa v njih treba zagotoviti vrhunski menedžment. Koalicijski partnerji bomo spodbujali zasebne (domače in tuje) investicije v proizvodne enote in posledično postopno zmanjševali večinske deleže države (država ohrani vsaj 51% večinski delež).

3 Področje znanja in tehnologije za kakovosten razvoj – Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

3.1 Odličnost znanja kot pogoj za razvojni preskok in sprostitvev poslovne iniciative

Koalicijski partnerji bomo okrepili procese, v katerih Slovenija **postaja križišče znanj, idej, ustvarjalnosti, inovacij in gospodarskih tokov**. Zato smo si za cilj postavili ustvarjanje družbe znanja, ki temelji na kakovostnem izobraževanju ter odličnosti v znanju, tehnologiji in inovacijah. Tako bomo uveljavili suvereno vključitev Slovenije v globalno delitev del, pri čemer bo gospodarska rast temeljila na visokih in po znanju zahtevnih ter okolju prijaznih tehnologijah ter manj na povečanju intenzivnosti dela.

Okrepili bomo opešan in podhranjen **znanstveno-inovativni in razvojni naboj**, povečali njegovo učinkovitost ter ustvarili **pogoje za odličnost visokošolskega izobraževanja in znanstvene dejavnosti**. Izbrali bomo nekaj interdisciplinarnih raziskovalnih programov, ki bodo sposobni enakopravno sodelovati z novimi infrastrukturnimi centri v EU oziroma se sami potegovati za ta status.

Koalicijski partnerji se zavezuje, da bomo s spremembami in dopolnitvami zakonodaje zagotovili **avtonomnost visokošolske, raziskovalne in znanstvene dejavnosti** ter reformirali potrebne podsisteme. Povečevali bomo vlaganja v znanost in tehnološki razvoj ter kljub poudarjenim vlaganjem v uporabne raziskave podpirali tiste temeljne raziskave, ki bodo izpolnjevale visokozahtevne mednarodne standarde kakovosti inovativnega znanstvenega dela.

Spodbudili bomo **mobilnost in integrativnost** kot orodji izobraževalnega dela, ki bo odprto inovativnim načinom pretoka znanja v/iz gospodarstva iz/v izobraževalno in znanstvenoraziskovalno sfero ter bo pospešilo uvajanje novih in interdisciplinarnih izobraževalnih in znanstvenih vsebin. Spodbujali bomo tudi raziskovalna in izobraževalna središča v regijah in gospodarskih organizacijah, in sicer z medsebojnim sodelovanjem.

Zagotovili bomo, da bo **visokošolski izobraževalni sistem prilagojen svetovnim standardom** tako, da bo uvajal konkurenčnost na osnovi znanj ter programov in ponujal programe na nivoju razvitega dela sveta. Proučili bomo možnost vzporedne uvedbe svetovnega/evropskega jezika na visokošolske institucije, in sicer kot predavateljskega/študijskega ter znanstvenega/strokovnega jezika.

Trg dela na področju raziskav in razvoja bomo sprostiti tako, da bo raziskovalcem v javnih raziskovalnih inštitutih omogočeno karierno napredovanje tudi v pogojih dela za poslovni sektor. Omogočili bomo tudi hitro ustanavljanje novih visokotehnoloških (*spin-off*) podjetij. Proučili bomo oblikovanje novih povezovalnih struktur za sodelovanje med univerzami, raziskovalnimi zavodi in uporabniki.

3.2 Avtonomne in odprte univerze ter visokošolske ustanove kot temelj razvoja družbe znanja

Koalicijski partnerji se zavzemamo za **okrepitev in razvoj odličnih univerz in drugih visokošolskih ustanov**. Z njihovo pomočjo bomo spodbujali razvoj visokošolskih ustanov ob podpori regionalnih centrov in gospodarstva. V visokem šolstvu bo za večjo učinkovitost in višjo kakovost z ustreznimi ukrepi treba spodbujati mednarodno povezovanje, oblikovanje centrov odličnosti, povezovanje raziskovanja s študijskim procesom ter neodvisno nacionalno in zunanje preverjanje in zagotavljanje kakovosti. Graditi je treba na kakovostnih programih, akademskem osebju ter na univerzah in visokošolskih ustanovah.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **podrobno analizirali in ocenili bolonjski proces in ga na osnovi te evalvacije po potrebi dopolnili**. Pripravili bomo resolucijo o razvoju visokega šolstva do leta 2020 ter takšna zakona o univerzah in visokem šolstvu, ki bosta spodbujala odličnost univerz in drugih visokošolskih ustanov ter zagotovila stabilno, transparentno financiranje in uvedla neodvisno agencijo za kakovost, ki bo izboljšala evalvacijo in akreditacijo programov in ustanov. Zakonodaja bo utrdila tudi avtonomijo univerz, podpirala dvig kakovosti študija in povečala mednarodno sodelovanje. Univerza in druge visokošolske ustanove morajo imeti stalni vir raziskovalnih sredstev, da bodo lahko dobro opravile svoje poslanstvo prenašanja vrhunskih in ustvarjanja novih znanj.

Zavezujemo se za ustanovitev agencije za zagotavljanje kakovosti visokošolskega izobraževanja. Delovala bo po mednarodnih standardih in bo vključena v evropsko mrežo za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (ENQA) in evropski register agencij (EQAR). Nadomestila bo naloge sedanjega Sveta RS za visoko šolstvo in jih izvajala na višji ravni. Pred polno uveljavitvijo agencije za kakovost bomo zaradi pospešitve razvoja in primerljivosti slovenskega visokega šolstva v Evropi in svetu pridobili prvo neodvisno evalvacijo OECD o delovanju visokošolskega sistema.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da v Sloveniji **šolnin v rednem študiju na visokošolski ravni ne potrebujemo**. Koalicijski partnerji se zavzemamo za izboljšanje statusa izrednega visokošolskega šolanja. Zato bomo proučili in uvedli mehanizme bonusov in malusov za redno in izredno šolanje, da bi študentje svoje študijske obveznosti lahko opravljali v skladu s predpisanimi roki.

3.3 Povečanje potenciala znanja prebivalstva z dvigom izobrazbene ravni

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo pospeševali **dvig ravni znanja in posledično izobrazbene ravni** tako, da se bo delež prebivalstva z več kot srednjo izobrazbo v naslednjih petih do osmih letih približal 30 %. To bomo skušali doseči:

- z ustrežno ponudbo **brezplačnih izobraževalnih programov** in z nadaljevanjem programa vlaganj v prostore in opremo javnih visokošolskih zavodov,
- s povečanjem **učinkovitosti študija** z izpeljavo bolonjske reforme, z zmanjšanjem števila študentov na učitelja, z nagrajevanjem kakovosti visokošolskih organizacij in z izboljšanjem štipendiranja ter materialnih pogojev za študij in bivanje študentov,
- s **povečanjem deleža odraslih**, ki se vračajo v visokošolsko izobraževanje in z večjo integracijo vseživljenjskega učenja ter vzpostavitvijo sistemskih in finančnih mehanizmov za spodbujanje vseživljenjskega učenja,
- z uveljavitvijo **systema vrednotenja in priznavanja učnih izidov**, pridobljenih znotraj študijskega procesa in izven formalnih izobraževalnih institucij.

S stimulatívnejšo štípendijsko politiko, z izboljšanjem študijskih pogojev, s partnerskim odnosom z zainteresiranim gospodarstvom in drugimi delodajalci ter z različnimi oblikami promocije bomo vzpodbudili študij na naravoslovno-tehničnih in drugih deficitarnih programih.

3.4 Povezava znanja, informacijsko-komunikacijskih tehnologij in finančne spodbude

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo v raziskovalno-razvojne organizacije uvedli **sistemsko podporo** celovitemu delovanju raziskovalnih infrastrukturnih centrov ter spodbujali medinstitucionalno združevanje raziskav in razvoja v **centrih odličnosti**, kjer naj bi sodelovala tudi manjša podjetja. Prednost bomo dali področjem, na katerih že obstaja dobro razvito znanje, manjkajo pa **mehanizmi za njihov prenos v podjetja**.

Koalicijski partnerji bomo podpirali internacionalizacijo in globalizacijo slovenskega visokošolskega in raziskovalnega prostora in sistematično ter strateško usmerjeno pripravili vstop v mednarodni prostor in pospešeno vključevanje v evropski visokošolski prostor (EHEA), evropski raziskovalni prostor (ERA) ter evropske razvojne programe in iniciative. Spodbujali bomo mobilnost študentov, učiteljev in raziskovalcev ter vodili ustrezno migracijsko politiko. V okviru evropske raziskovalne politike bomo **raziskovalne skupine spodbujali** k potegovanju za sredstva iz programov EU in programov Nata ter drugih mednarodnih razpisov. Skupaj z obrambnim področjem bomo zagotovili kontinuiteto ciljnega raziskovalnega programa Znanje za varnost in mir po letu 2010. Spodbujali bomo uresničevanje **strategije »i2010«** ter informacijsko družbo gradili:

- z vzpostavitvijo enotnega evropskega informacijskega prostora s širokopasovnimi povezavami in bogato vsebino,
- s povečanjem inovacij in investicij v informacijsko-komunikacijske tehnologije ter
- z vključenostjo v evropsko informacijsko družbo z boljšimi javnimi storitvami za kakovost življenja.

Tako bomo z ustrežno regulacijo omogočili učinkovito elektronsko komuniciranje s ciljem **zagotoviti enake možnosti ponudnikom storitev in povečanje konkurenčnosti** ter presegli obstoječi položaj dominantnega ponudnika storitev. Zagotovili bomo interoperabilnost in nadaljevanje povezovanja evidenc za javni sektor in gospodarstvo. Z razvojem **širokopasovnih omrežij interneta kot univerzalne storitve tudi na ruralnih področjih Slovenije s klasično ali brezžično tehnologijo** bomo zagotovili cenovno ugoden dostop do storitev na vseh koncih Slovenije. V okviru izobraževalnega procesa od vstopa v obvezno izobraževanje dalje **bomo spodbujali računalniško opismenjevanje otrok**.

Spodbujali bomo tudi **programe izobraževanja za učinkovito rabo e-storitev za starejše in osebe s posebnimi potrebami**.

Koalicijski partnerji bomo **cilje Lizbonske strategije** dosegali s povečanjem vlaganja v raziskave, razvoj in visoko šolstvo, in sicer:

- povečali bomo vlaganja v **znanost in tehnološki razvoj za najmanj 0,1 do 0,3 odstotne točke BDP** letno glede na odhodke v letu 2008 s srednjeročnim ciljem doseči 1% BDP javnih sredstev in 3% BDP skupnih javno-zasebnih sredstev za namene znanosti in tehnološkega razvoja v proračunskem letu 2012,
- na podlagi analize **učinkov Uredbe o financiranju visokošolskih zavodov** za obdobje 2004–2008 bomo prenovili shemo financiranja s ciljem okrepiti stabilnost celostnega financiranja javnih raziskovalnih in izobraževalnih ustanov, tudi s sklepanjem večletnih pogodb,
- zagotovili bomo **avtonomno delovanje javnih agencij** – Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), ki bo financirala kvalitetne temeljne znanstvenoraziskovalne programe in projekte, ter Javne agencije za tehnološki razvoj Republike Slovenije (TIA), ki bo financirala aplikativne in razvojne raziskave za spodbujanje gospodarskega razvoja,
- povečali bomo **učinkovitost črpanja sredstev EU** za raziskovanje in izobraževanje,
- spodbujali bomo **zasebna vlaganja** v raziskovanje in izobraževanje,
- usmerili bomo del **mednarodne razvojne pomoči**, ki jo daje Slovenija, in sicer s širjenjem delovanja in sodelovanja raziskovalnih in visokošolskih ustanov pri teh projektih.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo sprejeli **nov zakon o univerzi, spremenili Zakon o visokem šolstvu in zakon o raziskovalni dejavnosti** ter prenovili dolgoročne razvojne dokumente s področja raziskovanja in visokošolskega izobraževanja, vključno s tehnološkoinovacijsko strategijo in komunikacijsko strategijo. Zagotovili bomo, da bosta razširjen povzetek in vsebina vseh raziskovalnih nalog in študij, ki so plačane iz javnih sredstev, objavljena na spletnem portalu vlade, ter v skladu s tem dopolnili določbe pogodb o sofinanciranju.

Koalicijski partnerji bomo z upoštevanjem **razvoja informacijsko-komunikacijskih tehnologij in potrebe po izgradnji moderne narodne in univerzitetne knjižnice** pristopili k reviziji projekta NUK II in pospešitvi njegove izgradnje, vključno z izdelavo razpisa novega mednarodnega natečaja za izdelavo novih načrtov. Prav tako bomo zagotovili realizacijo sprejetih obveznosti države do izvedenih investicij Univerze na Primorskem. Koalicijski partnerji tudi podpiramo pospešitev izgradnje umetniških akademij.

4 Področje prometa – Ministrstvo za promet

4.1 Dobra prometna infrastruktura kot logistična podpora razvoju gospodarstva

Koalicijski partnerji se zavedamo pomembnosti strateškega vprašanja glede bodoče ureditve prometa v Republiki Sloveniji, **umestitve prometa v gospodarskem sistemu Republike Slovenije in širše v evropskem prostoru ter umestitve Republike Slovenije kot pomembnega prometnega vozlišča v Evropi**. Zato bomo koalicijski partnerji začeli vzpostavljati pogoje, da bi Republika Slovenija zaradi svoje izjemne geostrateške pozicije na stičišču **5. in 10. panevropskega koridorja postala logistična platforma za srednjo in jugovzhodno Evropo**.

Za Republiko Slovenijo kot logistično platformo srednje in jugovzhodne Evrope bomo postavili celovit okvir, ki obsega:

- promocijo platforme v Evropski uniji in ciljnem evropskem in svetovnem prostoru,
- prevzemanje primerov dobre prakse iz podobnih logističnih usmeritev držav,
- vzpostavitev Republike Slovenije kot vstopne točke za trge, ki v evropskem prostoru še niso dovolj prisotni (npr. države Južne Amerike), in trge, ki jim prek Sueškega prekopa koprsko pristanišče pomeni konkurenčno prednost pred severnoevropskimi pristanišči ter
- pripravo strateškega akcijskega načrta za vzpostavitev Republike Slovenije kot logistične platforme.

Za Slovenijo je pomembna celotna prometna infrastruktura, zlasti pa **koprsko pristanišče in moderna železniška infrastruktura**. Začeli bomo s temeljito prenovno slovenskih železnic v skladu s trendi v Evropski uniji. Okrepili bomo aktivnosti in začeli z izgradnjo nove in z obnovo obstoječe železniške infrastrukture. Blagovne tokove bomo s cest usmerjali na železnico.

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za hiter, točen in udoben **javni prevoz**, ki bo privlačnejši za uporabnike in bo upošteval potrebe starajoče se populacije in ljudi, ki imajo težave z gibanjem. V zvezi s tem se bomo zavzemali za vzpostavitev intermodalnosti javnega potniškega prometa, ki bo prek dostopnih intermodalnih terminalov potniškega prometa zagotavljal povezovanje različnih podsistemov javnega potniškega prometa in osebnih prevoznih sredstev.

Varnost je ključno vprašanje za udeležence v prometu, ne glede na prometno panogo. Varnost udeležencev v prometu je treba izboljšati, zato bomo koalicijski partnerji ustanovili samostojen organ, ki bo skrbel za varnost v prometu in dajal predloge za celotno verigo ukrepov. Poudarki bodo na vzgojnih ukrepih in krepitvi preventivnih akcij. Hkrati bomo proučili primernost veljavne kaznovalne politike. Poleg človeškega faktorja so pogosto razlogi za zmanjšano varnost tudi v infrastrukturi, zato bomo prednostno obravnavali in rekonstruirali »nevarne točke in odseke«.

V skladu z **načelom »uporabnik plača«** bomo težili k obremenitvi tistega, ki v prometu povzroča več stroškov. Vzpostavili bomo sistem, v katerem bo povzročitelj stroškov v prometu tudi v kar največji meri plačnik. Cilj tega načela je varstvo okolja, enakomerna porazdelitev stroškov sanacije okolja in uveljavljanje načela, da stroške izgradnje in vzdrževanja prometne infrastrukture plačujejo uporabniki glede na to, kako jo obremenjujejo. Proučili bomo možnost opredelitve okoljsko občutljivih območij s preobremenjeno avtocestno infrastrukturo, kjer je mogoče povišati cestnino za tovorni promet.

Promet je velik onesnaževalec okolja. Doseči moramo **omejevanje onesnaževanja in ga zmanjšati na kar najmanjšo možno raven**. V tem smislu je treba gledati na promet kot celovit sistem in se s celo serijo ukrepov lotiti zmanjševanja vplivov na okolje. Sem sodi tako prenos blagovnega prometa s cest na železnice in spodbujanje javnega prevoza kot tudi podpora ekološkimi vozilom.

Navedene usmeritve bomo koalicijski partnerji v sodelovanju s stroko in javnostjo integrirali v revidirano prometno politiko, ki bo vključevala vizijo ter cilje s kratkoročnimi, srednjeročnimi in dolgoročnimi ukrepi za njeno izvajanje. Za povezavo med gospodarstvom, znanostjo in politiko bomo ustanovili **svet za promet**, ki ga bodo poleg predstavnikov države sestavljali predstavniki gospodarstva, znanosti ter lokalnih skupnosti in za posamezna konkretna vprašanja tudi predstavniki civilnih iniciativ. Svet za promet bo posvetovalni organ ministra za promet.

4.2 Ukrepi na področju železniškega, cestnega, pomorskega in zračnega prometa

Koalicijski partnerji bomo na področju **železnic in železniške infrastrukture** zagotovili zakonske in organizacijske spremembe v železniškem sektorju, skladno z EU in mednarodnimi smernicami in standardi. Država mora zagotoviti prost dostop do infrastrukture in slednjo usposobiti s ciljem povečanja konkurenčnosti, nacionalnemu prevozniku pa zagotoviti neodvisnost glede upravljanja in podpis večletnih pogodb za sofinanciranje. Znotraj tega bomo izvedli do 50 km remontov letno, sistematično odpravljali nivojska križanja, uresničili projekte ter učinkoviteje črpali sredstva EU, za katera so že podpisani finančni memorandumi, in sicer: modernizacija signalno-varnostnih naprav na progi Divača–Koper, modernizacija signalno-varnostnih naprav na progi Pragersko–Ormož, modernizacija proge Pragersko–Ormož – gradbena rekonstrukcija, daljinsko vodenje stabilnih naprav elektrovlake.

Pričeli bomo z gradnjo drugega tira na odseku Divača–Koper in modernizacijo obstoječe proge Divača–Koper, z rekonstrukcijo in poglobitvijo železniškega vozlišča Ljubljana ter proučili možnost izgradnje drugega tira Maribor–Gradec. Začeli bomo z aktivnostmi za uvedbo GSM-R (GSM Railway – brezžična komunikacija za železnice) in ETCS sistema (evropski sistem za nadzor vlakov). Izvedli bomo elektrifikacijo proge Pragersko–Hodoš. Začeli bomo urejati izvennivojska križanja. Na 5. in 10. koridorju bomo postopno začeli zagotavljati kategorije prog D4 (22,5 ton/os).

Na področju tovornega prometa bomo zagotovili sinergijo s tistimi železniškimi prevozniki, ki ustrezajo strategiji Republike Slovenije glede njenega prometnega položaja (Slovenija kot logistična platforma za srednjo in jugovzhodno Evropo) ter proučili možnost privatizacije tovornega prometa. Pri **potniškem prometu bomo zagotovili sinergijo** med tirnim in cestnim prometom ter začeli z aktivnostmi za izgradnjo sistema lahke železnice v obroču 30 km okoli Ljubljane.

Koalicijski partnerji bomo na področju **cestnega prometa** nadaljevali z uresničitvijo nacionalnega programa o izgradnji avtocest (NPIA) in v ta namen zagotovili manjkajoče državne lokacijske načrte ter nadaljevali začete aktivnosti na 3., 3. a in 3. b ter 4. razvojni osi. To vključuje proučitev in po potrebi spremembo izbranih variant umestitve v prostor. Pri tem bo poudarek na povečanju varčnosti in učinkovitejši uporabi javnih in kreditnih sredstev. Pri **tovornem cestnem prometu** bomo spodbujali prenos tovornega prometa na železnice v tranzitu z možnostjo daljših razdalj kot samo čez slovensko ozemlje ter proučili možnost povečanja skupne maksimalne mase na 50 ton na določenih trasah (avtocesta–intermodalni centri).

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo spremenili zakon o cestninjenju, tako da bo pristojnost za pobiranje cestnine prenesena nazaj na DARS d. d. Poleg tega bo predvidena obveznost tolikšnega obsega cestnin, da bo pobrani znesek zagotavljal odplačilo vseh kreditov DARS d. d. Pristopili bomo k reviziji uvedbe vinjet in ponovno proučili različne možnosti cestninjenja v prostem prometnem toku. Dvignili bomo cestnine za tovorni promet na primerljivo raven s sosednjimi državami, članicami EU, ter z različnimi ukrepi ublažili položaj slovenskih prevoznikov. Cestnina za tovorni promet bo upoštevala ekološke kategorije tovornega vozila in število osi.

Na področju **potniškega cestnega prometa** bomo približali potniški prevoz potniku, pri tem pa bomo upoštevali ekonomijo obsega in želja potnikov (npr. javni prevoz na klic) ter izkoristili obstoječe povezave za odročnejše kraje tudi za potniški promet (npr. poštna vozila). Potniški promet bomo oblikovali na temelju logistične, tehnološke in ekonomske analize glede specifik posameznih primerov. Z regulacijo bomo podpirali ekološko napredne in urbanistično sprejemljive ter potnikom prijazne tehnologije.

Na področju pomorskega prometa bomo za koprsko pristanišče sprejeli ustrezen državni lokacijski načrt za celovito prostorsko ureditev koprskega pristanišča ter zagotovili vzdržno širitev koprskega tovornega pristanišča, predvsem z vzpostavitvijo oddaljenih kopenskih terminalov. Z upoštevanjem lokalnega okolja, naravovarstvenih standardov in stroke bomo opredelili aktivnosti za umestitev tretjega pomola v koprsko pristanišče kot strateškega infrastrukturnega projekta. Sprejeli bomo strategijo razvoja koprskega tovornega pristanišča glede na predvideno povečanje (predvsem kontejnerskih) blagovnih tokov. V koprskem pristanišču bomo dokončali potniški terminal.

Poudarek pomorske politike bo na vzpostavitvi atraktivnosti slovenske zastave na ladjah trgovske mornarice, zato bomo sprejeli paket ukrepov, s katerimi bi naredili Slovenski ladijski register, atraktiven predvsem za domače in tudi tuje ladjarje. Uvedli bomo popoln sistem nadzora ladijskega prometa in pristanišč. Vzpostavili bomo pomorske grozde, saj je slovensko pomorsko gospodarstvo danes zelo razvejano, vendar nepovezano. Hkrati bomo usklajevali izobraževalne programe s področja prometa z gospodarstvom in oblikovali program promocije pomorskega poklica in pomoči za zaposlitev po končani pomorski karieri (npr. z oblikovanjem nacionalne kontaktne točke).

Z ustanovitvijo promocijskega centra za prevoze po morju na kratke razdalje v sodelovanju s pomorskim gospodarstvom bomo spodbujali **prevoz po morju na kratke razdalje**. Skušali bomo postati ključni igralec za področje zahodnega Balkana in preko skupnega centra v Sloveniji kanalizirati blagovne tokove na pomorskih avtocestah v tem delu Evrope. Uveljavili bomo nacionalne kontaktne točke za potrebe prevozov po morju na kratke razdalje ter spodbujali nadaljnji razvoj pomorskih avtocest in sprejem strategije za to področje.

Na področju letalskega prometa bomo z namenom pospešitve razvoja civilnega letalstva v celoti pravne podlage uskladili s sodobnimi trendi v letalstvu. Okrepili bomo delovanje nadzornih letalskih državnih organov, uredili razmerja med ljubljanskim letališčem in državo (stavbna pravica) in vzpostavili možnosti za razvoj mariborskega in portoroškega letališča. Ohranili bomo nacionalnega letalskega prevoznika ter spodbujali sinergijo za skupen razvoj z drugimi letalskimi prevozniki iz istega območja ali iz drugih območij kot vstopnega mesta za EU.

Omogočali bomo tudi **rečni potniški in tovorni promet** po Ljubljanici, Savi in Dravi ter z načrtovanjem splavnice pri HE Mokrice predvideli nadaljevanje plovne poti po Savi mimo Zagreba do Brežic kot bodočega rečnega pristanišča. Spodbujali bomo obnovo, posodobitev in **novogradnje žičniških naprav in kolesarskih poti** kot dela sistema javne prometne infrastrukture.

5 Področje varovanja narave in okolja – Ministrstvo za okolje in prostor

5.1 Za trajnostno okoljsko politiko, gospodarno ravnanje z naravo in okoljem kot temeljem blagostanja ter za integralni prostorski razvoj

Koalicijski partnerji bomo **kvaliteto življenja in konkurenčne prednosti Slovenije ter izpolnjevanje odgovornosti v globalnem svetu** uresničevali s spoštovanjem meja okoljske obremenitve prostora in s prehodom v nizkoogljično družbo. Spodbujali bomo učinkovito uporabo lastnih obnovljivih virov energije, prednostno lesne biomase, sončne in vetrne energije ter izrabe (bio)odpadkov, vendar na naravovarstveno nespornih območjih in na racionalen, okolju prijazen način. Zato je potrebna aktivna vključitev raziskovalnih institucij in spodbujanje industrije za večje investiranje v alternativne vire energije ter v zmanjševanje

rabe energije. Javni sektor bo z zelenimi javnimi naročili in z obveznimi letnimi programi in cilji zmanjševanja rabe energije zgled trajnostne naravnosti.

Koalijski partnerji se zavezujemo, da bomo za usklajevanje politik upravljanja z naravnimi viri na vladni ravni oblikovali Urad za podnebne spremembe, katerega vloga in naloge bodo opredeljene v posebnem predpisu.

Koalijski partnerji se zavezujemo, da bomo **usmerjali prostorski razvoj Slovenije z določitvijo socialno-ekonomske prostorske kohezije** posameznih delov Slovenije in z razvojem učinkovitih transportnih in infrastrukturnih sistemov ter z upravljanjem virov v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Sestavni del prostorskih aktov bodo sledeči cilji prostorske kohezije: 1) koncentracija urbanizacije po načelih urbane prenove, 2) krepitev policentrizma, 3) uravnotežen regionalni razvoj, 4) načrtovanje in upravljanje intermodalnih transportnih omrežij (TEN's), 5) trajnostna energetska omrežja, 6) dobra okoljska infrastruktura.

Pristopili bomo k izdelavi državnega akcijskega načrta za prilagajanje podnebnim spremembam. Pri tem bomo spodbujali sodelovanje med ministrstvi, strokovnimi institucijami in gospodarstvom za pripravo kvalitetnih projektov koriščenja evropskih sredstev in drugih virov. V tem okviru bomo začeli pripravljati akcijski načrt za uveljavitev podnebno-energetskega paketa direktiv, ki z ambicioznimi vmesnimi cilji zahteva 25 % porabljene energije iz obnovljivih virov do leta 2020.

Podpirali bomo **trajnostno upravljanje in gospodarjenje z vodami** in pozornost usmerjali v ohranjanje kvalitete morja in obale v Sloveniji. Podnebne spremembe ter katastrofalne poplave in suše nas opozarjajo, da bodo potrebna dodatna vlaganja v reševanje območij, izpostavljenih meteorološkim in kmetijskim sušam, vodni in eolski eroziji, plazovom, običajnim in katastrofalnim poplavam, ter območij, problematičnih s stališča preskrbe s pitno vodo. Z ustrezno finančno politiko bo podprto urejanje vodotokov in hudournikov, kar lahko v veliki meri prepreči naravne katastrofe, predvsem pa je pomembno urejanje vodnih zadrževalnikov, ki lahko delujejo kot razbremenilniki ali akumulacija padavin za potrebe kmetijstva. Zato bomo pripravili in začeli izvajati program izgradnje javne vodne infrastrukture do leta 2020, da bi zagotovili ustrezne vodne bilance.

Prostorska politika bo poleg varstvene bolj kot doslej zasledovala tudi razvojno-usmerjevalno vlogo. Vlada se bo zavzemala za koncept razvoja države, ki bo temeljil na razvojni dinamiki mreže srednje velikih mest in na zmerno policentričnem razvoju države, ki bo lahko konkuriral konceptu močnih razvojnih središč v sosednjih državah z več kot 100.000 prebivalci. Ključna vsebina razvoja srednje velikih mest in njihovega zaledja bo oblikovanje izobraževalnih središč, tehnoloških vozlišč, raziskovalno-inovacijskih točk in inkubatorjev kot nadomestilo trenutno neperspektivnim dejavnostim.

Za izboljšanje **kvalitete zraka** bomo zaostrovali kriterije in na osnovi monitoringa ugotavljali onesnaževalce ter jih **sankcionirali po principu »onesnaževalec plača«**. Ker je poleg industrije velik onesnaževalec tudi promet, bodo na tem področju onesnaževanja potrebni ostrejši posegi, saj so poleg emisij plinov velik problem prašni delci v zraku. Podpirali bomo izgradnjo logističnih vozlišč in spodbujali spremembo odnosa do okolju prijaznih oblik prometa, kot je npr. znižanje davkov na avtomobile, ki imajo izpust CO₂ nižji od 110mg, od 110 do 160 mg in nad 160 mg. Spodbujali bomo kolesarstvo, mala vozila, električna vozila, javni transport na biogoriva (izvor surovin za biogoriva ne sme izhajati iz kmetijskih površin, primernih za prehrano, razen če rastline rastejo na onesnaženih območjih, neprimernih za pridelavo hrane) ali plin, uvajanje e-poslovanja in delo na domu. S temi ukrepi bomo do leta 2020 obrnili trend naraščanja potrebne energije v prometu. Uporabo plina v prometu želimo spodbuditi tako, da bomo pri določanju trošarine nanj in na nafto ter bencin bolj upoštevali njihov vpliv na izpuste toplogrednih plinov.

Ker je **trajnostna raba vezana tudi na kakovost tal**, ki so vedno bolj podvržena degradacijskim procesom, bomo podpirali pobude civilnih iniciativ in strokovnjakov, da je treba omejiti vire onesnaževanja, onesnažena območja pa sanirati in prebivalcem na teh območjih zagotoviti pogoje za zdravo življenje. Rešitve bodo sistemske in organizirane na dolgi rok, pri tem pa bo treba zagotoviti spremljanje kakovosti tal s sistematičnim monitoringom in informacijskim sistemom za podporo ukrepom.

Koalijski partnerji se zavezujemo, da bomo okrepili aktivnosti za ohranjanje **biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih virov** z namenom prispevati k ohranjanju narave. Natura 2000 so živa območja, ki jim poleg narave dajejo pomen tudi ljudje, zato mora operativni program izpostavljeni nove priložnosti za lokalni oziroma regionalni razvoj, zlasti na področjih kmetovanja, turizma in rekreacije. Na problematičnih področjih bi se morala najprej vključiti stroka in šele nato politika. Ob tem bomo sprejeli tudi potrebne spremembe Zakona o Triglavskem narodnem parku, v katerem bodo uvedeni sodobnejši pristopi k varovanju naravne in kulturne dediščine, hkrati pa bo omogočen tudi razvoj za prebivalce parka. Vlada bo nadaljevala z ustanavljanjem regijskih krajinskih parkov.

Na področju rabe **energije v stanovanjskih, javnih, poslovnih stavbah in industriji bomo s spremembo zakonodaje podpirali energetsko učinkovito gradnjo** z večjimi deleži obnovljivih virov energije pri novogradnjah in rekonstrukcijah stavb, in s tem zagotovili zmanjšanje porabe fosilnih goriv, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) in znižanje stroškov za energijo. Pri sanacijah stavb se bo tako povečala zaposlenost nizko- in srednjekvalificiranih delavcev, pri čemer so za te sanacije na voljo domače surovine in domače znanje. S temi ukrepi lahko ob sodelovanju vlade, bank, Eko sklada in privatnega kapitala v naslednjih desetih letih zmanjšamo emisije TGP za najmanj 5 % in rabo energije za gretje stavb za 30 %. V uredbi, ki določa obvezne vsebine prostorskih aktov, bo kot obvezen dodan tudi faktor obnovljivih virov energije kot razmerje med predvideno rabo energije v stavbi in količino energije, pridobljeno iz obnovljivih virov v ali na stavbi.

Koalijski partnerji bomo spodbujali takšen gospodarski razvoj, ki bo v večji meri **upošteval stroške okolja**, za razliko od dosedanjega razvoja, ki temelji na čezmerni rabi naravnih dobrin in čezmernem onesnaževanju. Preko različnih informacijskih tokov, med katerimi so tudi spletne strani ministrstev, Sveta za varstvo okolja Republike Slovenije, strokovnih institucij in nevladnih organizacij, bomo skrbeli za izobraževanje in informiranje o okolju in za okolje na vseh nivojih. Upoštevali bomo Arhuško konvencijo za dostopnost podatkov, Strategijo trajnostnega razvoja EU, Nacionalni program varstva okolja (NPVO) in Strategijo prostorskega razvoja Slovenije ter celovito presojali vse plane, programe in politike, ki pomembno vplivajo na okolje.

Koalijski partnerji se zavezujemo, da bomo dosledno uveljavili načelo, da **»onesnaževalec plača«**, ki bo zagotovilo zaprto kroženje v industrijskih obratih, zmanjšanje porabe v gospodinjstvih in omogočilo poostreitev zakonodaje in nadzora nad različnimi onesnaževalci (industrija, kmetijstvo). Za sanacijo onesnaženih voda iz točkovnih in razpršenih virov je treba izpopolniti evidenco stanja onesnaženja in onesnaževalcev ter izdelati sanacijske programe. Spodbujali bomo ukrepe in motivacijske programe sprememb potrošniškega vzorca za zmanjšanje odpadkov, saj količine na osebo letno naraščajo. Z doslednim ločevanjem in kompostiranjem odpadkov se bo količina preostalih odpadkov zmanjšala. Do »družbe recikliranja odpadkov« želimo priti z okrepitevijo ustreznih institucionalnih oblik in podpornih ukrepov. Trajnostno gospodarstvo bo podprto z ustrežno finančno politiko, ki poleg dobička upošteva tudi majhno porabo surovin, energije in minimalne emisije toplogrednih plinov in odpadkov. Lokalna samouprava je ključ do lokalnega sonaravnega gospodarstva in temelj demokratične družbe.

Koalijski partnerji bomo pri vseh odločitvah, povezanih z rabo prostora, usmerjali **razvojne interese in varstvene zahteve** tako, da se bo preudarna raba naravnih virov in ohranjanje narave izražalo skozi varčno in večnamensko rabo tal, voda in drugih virov, smotrno rabo

prostora za urbanizacijo in nadzor nad širjenjem urbanih območij. Za preprečitev zlorabe zaokroževanj naselij z intenzivno pozidavo najboljših zemljišč bosta MOP in MKGP sprejela uredbo o spremembi namembnosti rabe kmetijskih zemljišč, ki bo na strokovni osnovi usmerjala gradnjo na manj primernih zemljiščih in zaščitila najboljša kmetijska zemljišča in območja v Naturi 2000. Pri gradnji bo treba zagotoviti ustrezen delež zelenih površin in igrišč ob objektih, parkirišča pa graditi pod zemljo. To velja tako za velika nakupovalna središča, administrativne in gospodarske objekte kot tudi za bivalna okolja. Prostorsko načrtovanje se ne more več ožiti samo na usmerjanje razvoja poselitve oziroma graditve objektov in naprav, in tudi ne samo na pasivno usklajevanje interesov. Krajinsko načrtovanje z usklajenimi sektorskimi interesi, povezanimi z rabo naravnih virov in urejanjem podeželja, bi moralo postati integralni del prostorskega načrtovanja.

Aktivna prostorska politika za zagotavljanje komunalno opremljenih zemljišč s pomočjo javno-zasebnega partnerstva, lokalnih skupnosti ter Stanovanjskega sklada Republike Slovenije bo prispevala k vzpostavitvi prostorskih pogojev za povečanje ponudbe komunalno opremljenih zemljišč za potrebe stanovanjske gradnje ter za vzpostavitev prostorskih pogojev za delovanje gospodarskih družb. Vlada bo takoj pristopila k izdelavi prostorskih načrtov in pridobivanju zemljišč za glavne razvojne projekte mandata. Oblikovali bomo stimulatívne ukrepe za **lastnike stavbnih zemljišč**, na podlagi katerih bodo ti lahko pristopili h gradnji objekta oziroma na trgu nepremičnin ponudili komunalno opremljeno stavbno zemljišče. Pri izdajanju dovoljenj in soglasij bomo z vidika učinkovitosti in preglednosti temeljito proučili sedanje postopke in predlagali spremembe in poenostavitve. Prizadevali si bomo za večjo integracijo prostorskih in okoljskih dovoljenj v enem samem postopku, s čimer bi se povečala učinkovitost. Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo obstoječi sistem ravnanja z odpadno embalažo nadgradili z uvedbo obveznih depozitov tako, da bo zagotovil povečanje zbranih količin ter njihovo nadaljnjo predelavo, in sicer prednostno za plastenke in stekleno embalažo. Prav tako bomo v skladu z zahtevami EU po nadzoru kurilnih naprav na novo določili službo za izvajanje dimnikarskih storitev na območju posamezne občine.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo **Italiji in Hrvaški posredovali pobudo, da bi severni Jadran razglasili za posebno občutljivo območje (PSSA)**. Pri načrtih za izgradnjo plinskih terminalov ali drugih zahtevnih objektov na območju severnega Jadrana je treba upoštevati čezmejne presoje vplivov na okolje in direktivo SEVESO. Takšne objekte je treba namestiti v primerni oddaljenosti od goste naseljenih obal in ne v zaprte zalive.

Za uspešnost izvedbe zgoraj navedenih vsebin bodo potrebne določene organizacijske spremembe na MOP, predvsem pa na ARSO, saj bo vplivu podnebnih sprememb, učinkoviti rabi energije, gospodarjenju z odpadki in trajnostni rabi naravnih virov treba posvečati več pozornosti.

5.2. Sodobna in človeku ter okolju prijazna komunalna infrastruktura

Koalicijski partnerji se zavedamo, da je treba **posameznike in podjetja spodbujati**, da že v fazi načrtovanja izgradnje objektov, poslovnih procesov in ostalih gospodarskih ali prostočasnih aktivnosti razmišljajo o čim manjših eksternih stroških in vplivih na okolje ob hkratni zaokrožitvi in samozadostnosti sistema. Veliko lokalnih skupnosti je v preteklosti zaradi želje po hitrem razvoju in rasti sistem preobremenilo.

V tem okviru si bomo prizadevali za izgradnjo in takšen način delovanja komunalne infrastrukture, ki bo kar najboljše zaobjel tako potrebe prebivalcev, ekonomskih subjektov, kot okolja. Koalicijski partnerji bomo **proučili možne ukrepe** za povečanje konkurence na področju komunalnih storitev. Podpora centrom za ravnanje z odpadki, celovita uporaba in recikliranje ter ločevanje odpadnega materiala, javna razsvetljava, rekreacijske in športne površine, čiščenje odpadnih voda ter zagotavljanje oskrbe prebivalcev s kvalitetno pitno vodo

bodo procesi, ki bodo skrbno načrtovani in integrirani v razvojne in izvedbene dokumente lokalnih skupnosti, predvsem pa večjih urbanih naselij.

Komunalna podjetja, ki so danes v večini primerov še v fazi reorganizacije in iskanja primerne statusne oblike in lastništva, bomo uredili tako, da bodo kar najbolj zadostila ciljem, zaradi katerih so bila ustanovljena – to so dobava ustreznih javnih dobrin, skrb za delovanje skupnosti in zaščita bivanjskega okolja. Izgradnja komunalne infrastrukture mora temeljiti na jasnih, dolgoročnih in ekonomsko vzdržnih modelih projektnega financiranja, v okviru katerih je mogoče posegati po različnih modelih sodelovanja javno-zasebnega partnerstva, od najenostavnejšega režijskega obrata do pogodbenega sodelovanja ali zahtevnejših oblik BOT modelov (zgradi-upravljaj-prenesi) in koncesijskega upravljanja z javnim dobrom.

5.3 Stanovanjska politika: boljša dostopnost do stanovanj

Koalicijski partnerji bomo oblikovali **takšno stanovanjsko politiko, ki bo zagotavljala raznovrstnost stanovanjske oskrbe in primerna stanovanja glede na potrebe in zmožnosti prebivalcev**. Vlada bo z ustrezno davčno in aktivno prostorsko-zemljiško politiko ter z investicijami javnega sektorja prispevala k večji ponudbi stanovanj na trgu.

Cilja stanovanjske politike sta predvsem dva. Prvi je povečanje pestrosti stanovanjske oskrbe, pri čemer javni sektor poskrbi za regulacijo najemnih razmerij na tržnem segmentu, za ugodno kreditirana in cenovno dostopna tržna stanovanja ter predvsem za neprofitna najemna stanovanja, bivalne enote (za preprečevanje brezdomstva) ter stanovanja, prilagojena za ljudi s posebnimi potrebami oziroma njihove bivalne skupnosti. Drugi cilj pa je pritegnitev zasebnega kapitala skozi oblike javno-zasebnih partnerstev v zagotavljanje tržno dostopnih oziroma najemnih tržnih in neprofitnih stanovanj tako, da se zasebnim vlagateljem omogočijo objektne subvencije (v obliki stvarnega vložka, oprostitve dajatev ali denarja), katerih višina je odvisna od bodočih ugodnosti za končnega kupca ali najemnika.

Primerno stanovanje je pogoj za človekovo zadovoljstvo in zmožnost kakovostnega delovanja na različnih področjih. Spodbujali bomo reševanje stanovanjskih vprašanj v primeru razdrobljenih občin s skupnim delovanjem skupine občin oziroma regije in si prizadevali, da bi bila stanovanjska oskrba raznolika ter prilagojena zmožnostim in potrebam posameznikov. Z večjo ponudbo najemnih stanovanj (neprofitnih in tržnih) bomo zmanjšali potrebo po nakupu lastnih stanovanj in s tem uravnavali čezmerno dolgoročno zadolževanje prebivalstva.

Stanovanjska politika je izjemnega pomena tudi za **dobro vodenje družinske politike**, saj si posebej mlajše generacije ne morejo ustvarjati lastnih družin brez stanovanj, v katerih bodo živeli. Na osnovi povečane ponudbe tako neprofitnih najemnih stanovanj kot tržno dostopnih stanovanj bi morala Slovenija zgraditi **sklad prehodnih najemnih stanovanj po zgledu Švedske**. Mladi bi glede na število otrok prehajali iz enosobnih v večsobna stanovanja, pri čemer bi se fond vedno znova obnavljal. Mladim in finančno obremenjenim družinam bi morali olajšati tudi najem stanovanj v zasebnem sektorju, tako da bi progresivno subvencionirali najemnine, tudi glede na število otrok. Povečanje obsega najemnega stanovanjskega sklada bomo stimulirali tudi z obdavčitvijo nepremičnin, ki se kopičijo v lasti dela prebivalstva in so v velikem obsegu v funkciji varnih naložb za starost, kar je z vidika stanovanjske politike povsem neproduktivno.

Koalicijski partnerji bomo spremenili zakon, tako da bo Stanovanjski sklad Republike Slovenije dobil možnosti pozavarovanja stanovanjskih kreditov, ki jih bodo najemali mladi, zaposleni za določen čas. Poleg tega bomo Stanovanjski sklad Republike Slovenije v celoti usmerili v gradnjo neprofitnih stanovanj. Prav tako bomo zagotovili pogoje za ureditev

komunalne infrastrukture v romskih naseljih in poenostavili sprejem prostorskih aktov za legalizacijo takšnih območij.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo proučili anomalije, nastale pri denacionalizacijskih procesih in procesih lastninjenja družbenih stanovanj. Najemnikom v takšnih hišniških stanovanjih bomo glede nakupa in najema omogočili enake pogoje kot najemnikom denacionaliziranih stanovanj.

6 Področje kmetijstva in prehranske varnosti – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

6.1 Kmetijstvo in prehranska varnost

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za **kmetijsko politiko**, ki skrbi za proizvodnjo, usklajeno z zmogljivostmi okolja, za varno hrano in zaščito okolja, za zaščito živalskih in rastlinskih vrst, za varnost in pravilno obveščenost uporabnikov. Kmetijstvo ima poleg glavne proizvodno-gospodarske tudi druge družbeno pomembne funkcije, ki jih trg ne uravnava. Pomembna družbena prioriteta postaja kmetijska proizvodnja za posamezne panoge in proizvode po regijah in za celotno državo, in sicer tako glede na ekološke, naravne in tehnološke danosti v smislu **manjše prehranske in cenovne odvisnosti**, kakor tudi v povezavi z vprašanji **varnosti hrane, varstva okolja in dobrobiti živali**.

Zavedamo se, da kmetijska politika ne zmore vedno odgovoriti na nekatere izzive, ki jih javnost vedno bolj pričakuje: da bo **hrana v celoti varna**, da bodo cene primerne za potrošnike in kmete, da bo kmetijstvo sodelovalo pri zmanjševanju učinkov na podnebne spremembe in se na slednje tudi prilagodilo. Vlada bo izvedla reorganizacijo sistema zagotavljanja varne hrane in krme tako, da pristojnost zagotavljanja varne hrane ne bo porazdeljena med več ministrstev, ampak bodo obstoječi organi združeni v neodvisno strokovno samostojno inštitucijo. Vzpostavljen bo sistem zagotavljanja javne dostopnosti podatkov o rezultatih monitoringa živil prek spleta (rezultati analiz vsebnosti onesnaževalcev, aditivov, GSO, mikroorganizmov, hranilne vrednosti). Sodobna kmetijska politika mora državi omogočiti reguliranje tistega, kar trgu ne uspe in česar trg ne plačuje. Tako kmetijska politika vse bolj postaja **politika za hrano in podeželje**.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da skoraj polovica državljanek in državljanov živi na podeželju, zato mora **kmetijska politika postati politika za hrano iz in za razvoj podeželja**. Raba njivskih površin bo usmerjena v pridelavo hrane in ne v čezmerno pridelavo rastlin za proizvodnjo bioloških goriv. Zaradi tega bomo dopolnili zakonska in tehnična pravila za povečanje ekološke pridelave hrane, vključno z oblikovanjem davčnih in finančnih spodbud za pridelovalce. V podeželskih naseljih bomo v novih urbanističnih ureditvah prvenstveno zaščitili obstoj primarne kmetijske proizvodnje in pripravili programe, ki bodo upoštevali potrebe vseh živečih na podeželju. Zavzemali se bomo za nadaljevanje ukrepov akcijskega načrta ekološkega kmetijstva, in tako do leta 2015 povečali delež ekoloških kmetij.

Ob vstopu v EU je Slovenija prevzela tudi program skupne kmetijske politike (SKP). V okviru programa SKP za razdelitev sredstev nastopa Slovenija kot neto prejemnica vse do leta 2013, kar bo pozitivno vplivalo na nadaljnji razvoj tega področja, če bomo ta sredstva seveda znali smotno uporabiti. Učinki SKP so znani in ponujajo družbeno koristne vsebine. Na pomenu so pridobila predvsem vprašanja varnosti hrane, varstva okolja in dobrobiti živali. Kmetijstvo tako prevzema za širši družbeni krog politično zanimiva področja, kot so okolje, podeželje, poseljenost, socialno in regionalno ravnovesje, gozdarstvo, ribištvo in kmetijstvo, združeno pri upravljanju naravnih virov. Zato bomo spodbujali povezovanje kmetov po vrstah

specializirane proizvodnje za skupen nastop na trgu in ustanavljanje dopolnilnih dejavnosti. Skrbno bomo uravnavali in nadzorovali porabo kemijskih sredstev in dopolnili zakonodajo na tem področju.

Nadaljevali bomo s spodbujanjem **kmetijstva in živilske industrije**, ki sta po vstopu v EU, kljub političnim zagotovitvam po izboljšanju ob osamosvojitvi in demokratizaciji Slovenije, ostala ekonomsko manj konkurenčen del nacionalnega gospodarstva. Napovedi o propadu slovenskega kmetijstva ob vstopu v EU se niso uresničile, prav tako se ni zmanjšal obseg proizvodnje, znižala pa se je samooskrba, predvsem na področju pridelave žit. Zavezujemo se, da bomo povečali obseg samooskrbe Slovenije.

6.2 Razvoj podeželja in naravni viri

Koalicijski partnerji bomo, tudi zaradi ohranjanja enakomerne poseljenosti, še posebej na kmetijsko manj produktivnih (kraških, hribovitih, gorskovišinskih) področjih in površinah v zaraščanju, **programe razvoja podeželja** prilagodili prebivalcem na podeželskih področjih. Zaradi razpršenosti gospodarskih dejavnosti na podeželju bo strategija razvoja podeželja zagotavljala tudi možnosti vključevanja kmetov v zaposlitve zunaj kmetijstva. Intenzivirali bomo programe zaščite porekla kmetijskih proizvodov ter vlaganja v razvoj blagovnih znamk in njihovo promocijo.

Kmetijstvo je vse bolj odgovorno za uravnavanje naravnih virov in tudi za varovanje čistega okolja ter smotrno rabo energije. Nujna je opredelitev možnih kapacitet in dolgoročne strategije alternativnih virov energije, še posebej v gozdarstvu in uporabi organske mase. Gozd in les sta pomembna elementa trajnostnega razvoja Slovenije (povezava z lesno industrijo) in v času okoljskih in podnebnih sprememb tudi pomemben blažilni element ekološkega ravnovesja.

Vlada bo v najkrajšem možnem času po predhodni javni razpravi, v katero bodo vključene nevladne organizacije s področja ekološkega kmetijstva, v zakonodajni postopek vložila Zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z drugimi kmetijskimi rastlinami, katerega besedilo so že potrdili pristojni organi Evropske komisije.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo uveljavili **strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva pričakovanim podnebnim in demografskim spremembam**. Poudarki bodo na:

- ozaveščanju udeležencev v kmetijstvu,
- raziskavah s področja podnebnih sprememb in prilagajanja kmetijstva,
- krepitvi zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva,
- izboljšanju izobrazbene strukture,
- spremembi kmetijske politike in spremembah obstoječe zakonodaje ter
- krepitvi mednarodnega sodelovanja in partnerstva pri prilagajanju kmetijstva podnebnim spremembam.

Kot del prilagajanja slovenskega kmetijstva podnebnim spremembam bomo razvili in dopolnili sisteme za preprečevanje škod ter dopolnili programe za različne oblike podpore proizvajalcem za upravljanje s tveganji v kmetijski proizvodnji (suša, toče, zmrzal, poplave).

Na podlagi teh usmeritev se zavezujemo, da bomo izvedli **naslednje aktivnosti in ukrepe**:

- spodbujali bomo doseganje količinskega obsega kmetijske proizvodnje glede na posamezne panoge in ob tem skladno s SKP spoštovali načelo, da se proizvajalec odloča, kaj bo proizvajal,

- oblikovali bomo program zaščite obstoja primarne kmetijske proizvodnje, program ekološke in gospodarne rabe kmetijskih zemljišč ter program kmetijske proizvodnje na manj produktivnih področjih,
- pripravili bomo nov zakon o kmetijskih zemljiščih,
- zagotovili bomo razvoj in ekonomsko učinkovitost slovenskega kmetijskega združenstva ter ostalih družb v kmetijstvu,
- proučili bomo potrebnost obveznega članstva v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije oziroma višino cenusa za obvezno članstvo,
- spodbujali bomo uresničevanje programov zaščite porekla kmetijskih proizvodov,
- izdelali bomo akcijski načrt strategije prilagajanja podnebnim spremembam in izrabe alternativnih energetske virov, še posebej organske mase,
- izboljšali bomo gospodarjenje z gozdovi in poenotili nadzor nad tovrstnim gospodarjenjem,
- spodbujali bomo uresničevanje programov izobraževanja in usposabljanja aktivno zaposlenih v kmetijstvu in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov,
- okrepili bomo izvajanje programa zaščite čebel v Sloveniji,
- pripravili bomo program za zmanjšanje zaraščanja kmetijskih zemljišč,
- prilagodili bomo zakonodajo tako, da bo olajšana gradnja pomožnih kmetijskih objektov,
- izvajali bomo podporo morskemu ribištvo ter
- poskrbeli za polno izrabo pripadajočih sredstev EU, ki bodo prednostno razvojno naravnana.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo pripravili in sprejeli Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, s katerim bo zagotovljen **boljši nadzor nad delovanjem sklada in večja transparentnost postopkov**. S spremembo zakona bomo uveljavili možnost ugodnega dolgoročnega odkupa kmetijskih zemljišč. Prednost pri nakupu bodo imeli tisti, ki ta zemljišča že obdelujejo in bodo z nakupom zaokrožili posest. Stavbna zemljišča v upravljanju sklada, ki niso namenjena objektom državnega pomena, bomo prenesli na občine. Ob tem bomo proučili namembnost uporabe odškodnine za koncesijo v državnih gozdovih.

II Blaginja po meri človeka

7 Področje šolstva in športa – Ministrstvo za šolstvo in šport

7.1 Učeca se in ustvarjalna družba ter vključenost vseh

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo izgradili **učeco se družbo ali družbo znanja**. Prepričani smo, da je šola za učeco se družbo pomembna na vseh področjih. Za ta cilj je treba usposablјati učitelje, starše, učence, društvene organizacije in širše okolje. **Odprt dostop** do vrtcev, šol in univerz je temeljni pogoj, ki ga mora ob upoštevanju sposobnosti in interesov Republika Slovenija zagotavljati vsem. Pri doseganju večje pravičnosti šolskega sistema so pomembna zgodnja vlaganja v preprečevanje odločilnih zaostankov v vrtcu in na začetku osnovne šole. Obvezno izobraževanje bo v celoti brezplačno.

Štipendije, zniževanje potnih stroškov, topli obroki, omogočanje dostopa do literature, koncertov, gledališč, razstav, študentskih domov ter elektronskih komunikacij so ukrepi, ki jih je treba dograditi. Tako bomo postopoma zagotovili:

- dodatna sredstva za možnost brezplačnega obiskovanja podaljšanega bivanja učencem od 1. do vključno 6. razreda osnovne šole,
- v polnem deležu (100 %) subvencionirano udeležbo v šoli v naravi socialno najbolj ogroženim učencem,
- učbeniške komplete v trajno last za vseh devet let osnovnošolskega izobraževanja, in sicer ob participaciji staršev glede na njihov socialno-ekonomski položaj ter
- brezplačen topel obrok večjemu številu socialno najbolj ogroženim učenkam in učencem v šoli.

Zmanjševanja in odprave nasilja ter drugih nezaželenih pojavov v vrtcih in šolah se bomo lotili tako, da bomo vse vzgojno-izobraževalne institucije spodbujali k pripravi kakovostne in celovite vzgojne zasnove, ki bo poleg strokovnih delavcev vključevala tudi starše, lokalno skupnost in učence.

Sprejemali bomo ukrepe, ki bodo vsem mladim omogočili končati šolanje na ravni svojih sposobnosti in se vključiti v življenje družbe na ravni kombinacije svojih pričakovanj in zmožnosti. Proučili bomo potrebne pogoje za uvedbo obveznega srednješolskega izobraževanja. Programi bodo zastavljeni tako, da bodo zagotavljali čim bolj učinkovito kombinacijo med vključenostjo vsakega posameznika in njegovim čim boljšim napredovanjem. Vsem otrokom je treba zagotoviti enake možnosti za uspešen **zaključek obveznega izobraževanja** in nadaljevanje izobraževanja na srednješolski ravni.

Posebno pozornost bomo namenili **otrokom s posebnimi potrebami, vključno z nadarjenimi**. Vzpostavili bomo ustrezne mehanizme za celovito zgodnjo obravnavo otrok s posebnimi potrebami ter na podlagi evalvacije proučili in ustrezno prilagodili obstoječe sistemske rešitve, ki zadevajo organizacijo in financiranje dodatne strokovne pomoči za učence s posebnimi potrebami.

Nadaljevali bomo z **gradnjo dijaških in študentskih domov**, tako da bodo glavni dejavnik izbire šole želje in sposobnosti dijaka in študenta, ne pa kraj prebivališča. Uredili bomo področje javnih organizacij za **izobraževanje odraslih**, zagotovili delovanje in razvoj javne službe na tem področju, okrepili strokovno službo v okviru pristojnega ministrstva ter revidirali zakonske podlage, ki sistemsko urejajo področje izobraževanja odraslih.

7.2 Solidarna in pravična predšolska vzgoja in javno šolstvo

Koalicijski partnerji si bomo prizadevali za povečanje **učinkovitosti porabe javnih sredstev na vseh stopnjah šolskega sistema**. V osnovnošolskem izobraževanju bomo ohranili obstoječi sistem financiranja. Dodatna sredstva bomo namenili **zmanjšanju in postopni ukinitvi prispevka staršev k ceni vrtca**.

Koalicijski partnerji se bomo zavzeli za prenovu **standardov za izvajanje predšolske dejavnosti**, vključno s prilagajanjem delovnega časa vrtcev evropskemu delovnemu času. Prizadevali si bomo za zmanjšanje razlik v kakovosti in dostopnosti vrtcev, ki je posledica različne stopnje razvitosti lokalnih okolij.

Racionalizirali in ustrezno modificirali bomo obstoječo lestvico subvencioniranja plačil za starše (jo poenostavili, povečali njeno občutljivost v vseh plačilnih razredih, zlasti pa razbremenili starše, ki jih plačilo vrtca glede na dohodek najbolj obremenjuje). Vzpostavili bomo centralni vpisni sistem v vrtce na ravni Republike Slovenije.

Koalicijski partnerji bomo posebno skrb namenili **ohranjanju mreže javnih vrtcev in šol**. Poseben razmislek terja razmerje **med mrežo poklicnih, strokovnih in splošnih srednjih šol**. Postopoma bo treba še povečati delež daljšega, štiriletnega srednješolskega izobraževanja. Z zagotavljanjem sistemskih, programskih in materialnih pogojev bomo **posebno skrb namenili izobraževanju depriviranih skupin otrok, ki prihajajo iz manj spodbudnega socialnega in ekonomskega okolja**.

Prizadevali si bomo za večjo izbirnost znotraj gimnazijskih programov in znižanje normativov za oblikovanje oddelkov v gimnazijskih programih. Temeljito bomo razmislili o poklicni maturi, okrepili njen splošni del in istočasno povečali stopnjo eksternosti pri vseh njenih delih, kar bo omogočalo tudi ustrežnejšo poklicno kvalifikacijo (npr. ponovno uvedbo obrtniških mojstrskih nazivov).

Poleg javnega podpiramo tudi uveljavljanje **zasebnega šolstva**, pri čemer bomo dosledno zagotavljali, da ustanavljanje zasebnih šol ne bo vodilo k slabši kakovosti ali manjši dostopnosti javnih vrtcev in šol. Uveljavili bomo načelo, po katerem bo **vpliv javnosti** v zasebnem šolstvu skladen z obsegom javnega financiranja.

S stimulatивно **štipendijsko politiko in partnerskim odnosom med šolami in delodajalci** bomo vzpostavili ustrežnejše razmerje med splošno, srednjo strokovno in poklicno izobrazbo in s tem zmanjšali nesorazmerja na trgu dela, hkrati pa bomo z redefinicijo trajanja poklicnega izobraževanja, tehničnimi gimnazijami ali z večjo prehodnostjo med posameznimi programi ambicioznejšim dijakom zagotovili boljšo prehodnost na terciarno izobraževanje.

Koalicijski partnerji bomo krepili pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v vzgoji in izobraževanju. Prizadevali si bomo za enake možnosti Romov v izobraževanju ter ustrezno uredili status romskih pomočnikov.

7.3 Za avtonomijo šol in stroke in za dobro, a tudi zahtevno šolo

Koalicijski partnerji se zavedamo pomena avtonomije šol, strokovnih delavcev in potrebe po dobri, a zahtevni šoli. Zato bomo **učiteljem vrnilo dostojanstvo in ugled v družbi in zlasti v lokalni skupnosti**. Zavzeli se bomo za vzpostavitev **permanentnega dodatnega strokovnega izobraževanja** vseh učiteljev in učiteljic na osnovni in srednješolski ravni. Pravično bomo ovrednotili **dodatno delo učiteljev in učiteljic**, obenem pa jih bomo razbremenili nepotrebne administrativnega dela. Povečati je treba vpliv neposredno zainteresiranih glede na njihovo odgovornost. Vpeljati je treba čim več mehanizmov samouprave celotnega polja in podsistemov šolstva. Pri zagotavljanju avtonomije so še

posebej pomembne institucije za evalvacijo in akreditacijo na različnih ravneh kot neodvisni nadzorni mehanizmi. Zagotovili bomo, da bodo pristojni strokovni organi opredelili standarde znanja v osnovnošolskih in srednješolskih učnih načrtih. Ob zaključku prvega triletja osnovnošolskega izobraževanja bomo ponovno uvedli za učence neobvezno nacionalno preverjanje znanja.

Pripravili bomo Belo knjigo o vzgoji in izobraževanju, s pomočjo katere bomo opravili celovito evalvacijo sistema vzgoje in izobraževanja v Sloveniji ter predlagali ustrezne sistemske spremembe oziroma revizijo sistemskih rešitev.

Spodbujali bomo projekt **uvedbe fleksibilnega predmetnika** v zadnjih treh letih osnovne šole. Tako bomo učencem omogočili bolj poglobljeno pridobivanje znanja in zmanjšali njihovo obremenjenost. Z različnimi ukrepi bomo skušali motivirati ustrezno usposobljene upokoјence, da se vključijo v izvajanje interesnih dejavnosti na osnovnih in srednjih šolah.

7.4 Športno aktivna Slovenija

Povečanje količine in kakovosti športne vzgoje za vsakega posameznika v celotnem izobraževalnem sistemu je pogoj zdravega razvoja mladih generacij od vrtca do vključno univerze. Predpogoj je izgradnja telovadnic in ureditev zunanjih športnih površin. Z ustreznimi akti bo treba uskladiti normative s strokovnimi izhodišči in z varnostjo pri izvajanju programov športne vzgoje. Prav tako bo treba pripraviti posebne normative za izvajanje športne vzgoje pri otrocih s posebnimi potrebami, ki so vključeni v običajni šolski program.

Cilj mora biti, da se 85 % otrok in mladih vključi v interesne športne programe. Programi šolskih športnih tekmovanj morajo biti preneseni na nacionalne panožne športne zveze, s čimer se zagotovi večja kakovost programov in spodbudi sinergija med izobraževalnim in civilnim športnim prostorom. Uvajali bomo modele za izkoriščanje javnih športnih objektov in površin kot javnih dobrin in ne kot tržnih kategorij.

Število vrhunskih športnikov je mogoče povečati z večjim številom trenerjev, zaposlenih v projektu »Športne šole nacionalnega pomena« in z zaposlovanjem vrhunskih športnikov in njihovih trenerjev na ministrstvih. Zagotoviti bo treba namenska sredstva za sklad vrhunskih športnikov in urediti status vrhunskih športnikov. **Pripravili bomo nacionalni program športa do leta 2020 in ustrezno novelirali Zakon o športu.** Vzpostavili bomo potrebne pogoje za uveljavitev prostovoljnega dela kot ekonomske kategorije in uvedli stimulatívno davčno zakonodajo za vlaganje gospodarstva v šport ter davčno oprostitev stroškov osebam, ki sodelujejo v društvenih dejavnostih.

Nacionalno športno infrastrukturo bomo opredelili kot objekte državnega pomena, zanje sprejeli državni izvedbeni prostorski akt in po potrebi z ukrepi aktivne zemljiške politike razrešili lastninska vprašanja.

8 Področje dela, družine in socialne varnosti – Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve

8.1 Rast zaposlenosti kot pogoj vzdržne gospodarske rasti

Osnovni cilj koalicijskih partnerjev na področju politike zaposlovanja je krepitev trga dela z rastjo zaposlenosti in kvalitete zaposlovanja ob hkratnem zagotavljanju varne prožnosti. Razvijali in krepili bomo nove storitve na trgu dela, tako da bo za individualno obravnavo omogočena boljša zaposljivost in zagotovljena ustrezna usposobljenost posameznikov, ki vstopajo na trg dela. Politika zaposlovanja bo spodbujala vključevanje na

trg dela, še posebej mladih, ter omogočala socialno vključevanje depriviligiranih skupin. Večji prožnosti trga dela bo sledila okrepljena blaginjska politika, ki bo zagotovila ustrezno socialno varnost v času brezposelnosti, in aktivna politika zaposlovanja, usmerjena na posameznike, za pospešeno vrnitev na delo. Zato bomo reformo sistema socialne varnosti predlagali tako, da bomo zagotovili plačilo temeljnih socialnovarstvenih prispevkov (za zdravstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje) od vseh oblik dela in skozi socialni dialog proučili spremembe ter občasne oblike dela študentov šteli v pripravništvo in delovno dobo.

Rast zaposlenosti bomo dosegli s spodbujanjem podjetništva in s pospeševanjem hitre rasti predvsem mikro in malih podjetij, z novimi delovnimi mesti, vključevanjem mladih na trg dela, s spodbujanjem praktičnega dela v času šolanja, z aktivnim staranjem, vključevanjem brezposelnih, težje zaposljivih oseb na trg dela in z zmanjševanjem strukturne brezposelnosti. Za tekoče vključevanje mladih na trg dela bomo dosledneje povezali ponudbo in povpraševanje po poklicih oziroma trg dela z izobraževalnim sistemom ter modernizirali štipendijsko politiko.

V javnem sektorju bomo ukinili pripravništvo povsod, kjer to ni strokovno utemeljen del izobraževalnega procesa. Proučili bomo drugačno sistemsko ureditev dela študentov med študijem z namenom zagotovitve posebnih pogojev za zaposlitev študentov in preprečitve vseh zlorab tovrstnih pogodbenih razmerij. Dograditi je treba zakonske osnove za projektno zaposlovanje študentov med študijem po posebnih projektih pogodbah.

Povečana kvaliteta dela je temelj večje produktivnosti in kvalitetnega življenja ljudi. Zdrava delovna mesta in skrb za varnost pri delu so osnovni evropski standardi, ki jim bodo sledili ukrepi za zaščito in zdravje pri delu ter ukrepi za promocijo zdravega življenja. Lažji dostop do dela in večja fleksibilnost dela bosta povečana z večjo varnostjo. Ob prehodu v družbo znanja je pomembna rast človeškega in intelektualnega kapitala ter vseživljenjsko učenje.

Načelo enakih možnosti in preprečevanje vseh oblik diskriminacije je osnovnega pomena in bo vključeno na vsa področja in aktivnosti politike zaposlovanja. Ukrepi bodo posebej oblikovani za ciljne skupine neaktivnih oseb, in sicer za osebe s posebnimi potrebami ali z neustrezno izobrazbo.

Krepili bomo **socialno podjetništvo** in razvoj tretjega sektorja ter sprejeli zakon o socialnem podjetništvu. Ustrezno bomo novelirali tudi druge zakone, ki opredeljujejo delovanje tretjega sektorja. Na tej podlagi bomo sprejeli strategijo in akcijski načrt uvajanja socialnega podjetništva ter vzpostavili ključne podporne instrumente za njegov razvoj.

Dejavnost Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje bomo reformirali ter jo osredotočili na posredovanje med ponudbo in povpraševanjem in s tem na zgodnje ugotavljanje potreb po novih poklicnih profilih, ovir, znanja, brezposelnih. To vključuje skrben pregled in preoblikovanje **aktivnih politik zaposlovanja** in ob tem okrepitev postopkov izvajanja, spremljanja in poročanja o teh programih tako, kot se to zahteva za financiranje iz evropskega socialnega sklada. Prav tako bomo dopolnili **zakonske norme in prakso pri delovanju pooblaščenih agencij za zaposlovanje** z namenom povečanja zaščite zaposlenih in večje učinkovitosti agencij pri posredovanju dela.

8.2 Krepitev trga dela ob zagotavljanju varne prožnosti in dohodkovna politika

Za uspešno izvajanje varne prožnosti je treba zagotoviti večjo prožnost trga dela ob hkratnem spodbujanju novih zaposlitev in **aktivno sodelovanje** socialnih partnerjev ter pripravljenost zainteresiranih strani za **sprotno sprejemanje zakonodajnih sprememb**.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo v **okviru Zakona o delovnih razmerjih (ZDR)** proučili in dopolnili tiste določbe v zvezi z izobraževanjem, ki spodbujajo sistem

vseživljenjskega učenja za ohranjanje konkurenčnosti posameznika na trgu dela. **Sprejemali bomo ukrepe za odpravo demokratičnega primanjkljaja na trgu dela** in za izboljševanje položaja vseh ranljivih skupin, še posebej žensk.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo sprejeli program odgovornih politik, ki bo vključen v **spmembe socialnega sporazuma**. To zajema tudi **dogovor socialnih partnerjev o dohodkovni politiki**, tj. politiki plač v javnem in zasebnem sektorju. V javnem sektorju je projekt enotnega plačnega sistema treba dopolniti, nadgraditi in spremeniti. Sedanji tog in birokratski pristop je treba nadomestiti s sodobnejšim, ki pušča več prostora za nagrajevanje različnosti, uspešnosti in ustvarjalnosti.

V zasebnem sektorju bomo spodbujali dogovor socialnih partnerjev o politiki plač, ki mora vključevati tudi del povečane produktivnosti in zaposlenim omogočati dostojno življenje ter **ohranjati konkurenčnost zasebnega sektorja**. Pri dogovarjanju bomo predlagali, naj se dopolnijo sedanji sporazumi, vključno z dogovorom o **politiki minimalnih plač in povečani participaciji zaposlenih na dobičku**, za kar bo treba spremeniti tudi ustrezno zakonodajo.

Poostri bomo inšpekcijske kontrole, terjali dosledno spoštovanje določil o minimalni plači in delovnem času, poostri kazni za neplačevanje nadur in izigravanje delovnopravne zakonodaje ter zagotavljali enake pravice delavkam s slovenskim državljanstvom in imigrantkam, ker samo tako lahko zavarujemo visoko raven ekonomskih in socialnih pravic vseh zaposlenih. V ta namen bomo okrepili pogoje in delovanje ustreznih služb.

Za krepitev človeških virov in rast ter konkurenčnost slovenskega gospodarstva bomo ob upoštevanju demografskih trendov in potreb slovenskega gospodarstva **vodili prožno in učinkovito politiko ekonomskih migracij**, ki bo blažila učinke zmanjševanja delovno sposobnega in delovno aktivnega prebivalstva ter zmanjševala kratkoročna neskladja na trgu dela. V dogovoru s socialnimi in drugimi relevantnimi partnerji bomo vzpostavili mehanizme in instrumente za zmanjševanje kratkoročnih neskladij na trgu dela.

8.3 Pokojnine za varno starost vseh generacij

Koalicijski partnerji ocenjujemo, da sprejeta reforma iz leta 2000 zaenkrat še zagotavlja vzdržnost javnih financ in zato ni potrebe po novi reformi. Sta pa takojšnja **modernizacija in dograjevanje pokojninskega sistema nujna in potrebna**, in sicer tako, da bo zagotovljena dolgoročna javnofinančna in socialna vzdržnost sistema. Potrebne so dodatne rešitve, ki bodo zaposlene motivirale, da bodo dlje ostali delovno aktivni, saj se starost novih upokojencev le postopoma povečuje. Proučili bomo možnost, da pravica do pokojnine ne bi smela biti več vezana na morebitno delno ali polno zaposlitev ali druge oblike dela upokojenca – ko posameznik izpolni pogoje za upokojitev, dobi pokojnino, vendar lahko ostane v delovnem razmerju.

Temeljna usmeritev koalicijskih partnerjev je **zagotavljanje pokojnin za varno starost vseh generacij ob upoštevanju socialne in javnofinančne vzdržnosti in ustreznega razmerja do plač**. Zato bomo proučili in uvedli temu prilagojeno usklajevanje pokojnin. Za najnižje pokojnine za polno delovno dobo bomo koalicijski partnerji zagotovili njihov postopen dvig nad prag revščine, kar bomo dosegli tudi z usklajevanjem z rastjo nominalnega BDP, pri čemer bomo upoštevali rast minimalne plače. Koalicijski partnerji bomo ponovno preverili ustreznost preračuna pokojnin, uveljavljenih v različnih časovnih obdobjih. Skladno s tem bomo proučili in zagotovili tudi zveznost izplačevanja letnega dodatka ter maluse in bonuse za podaljševanje delovne dobe. Odstotek rasti mase pokojnin ne bo presegel odstotka rasti mase plač. Nova zakonodaja s temi rešitvami bo veljala od 1.1. 2010.

V letu 2008 nameravamo koalicijski partnerji, ob upoštevanju socialne in javnofinančne vzdržnosti, predlagati sprejem posebnega zakona, v katerem bomo predvideli poseben dodatek k nižjim pokojninam. Dodatek se bo izplačal v dveh obrokih, in sicer predvidoma januarja in septembra. Za prejemnike najnižjih pokojnin bo izplačan dodatek v skupni višini 300 evrov in temu bo prilagojen izračun, ki bo skupno maso izplačanega dodatka v letu 2009 limitiral na največ 60 milijonov evrov.

Koalicijski partnerji bomo glede na predvidene demografske posledice in vse nižje razmerje pokojnin (iz prvega stebra) do plač krepili **pomen dodatnih virov financiranja pokojnin, še zlasti prostovoljnega dodatnega pokojninskega varčevanja**. Proučili bomo možnosti dodatnih davčnih spodbud za posameznike, možnosti pokojninskega načrta s priznanimi davčnimi olajšavami in naložbeno politiko brez zajamčenega donosa za določene kategorije zavarovancev.

Obstoječa ureditev in obseg **prostovoljnega dodatnega pokojninskega varčevanja** kaže, da le-ta v sedanjih obliki nezadostno odpravlja probleme in ne rešuje izzivov, s katerimi se sooča naš pokojninski sistem. Ključna slabost prostovoljnega dodatnega pokojninskega varčevanja je ne vključenost oziroma nezadostna vključenost socialno najbolj občutljivih slojev prebivalstva, ki bodo v prihodnje tudi najbolj občutili breme inflacije in nezadostnih pokojnin iz prvega pokojninskega stebra. Kot kažejo podatki, so v sedanjem sistemu v celoti vključeni le javni uslužbenci in znatno število zaposlenih iz sektorjev z višjo dodano vrednostjo.

Koalicijski partnerji bomo glede na to, da so delež vključenih v dodatna pokojninska zavarovanja, višina premij in dosežena donosnost premajhni, da bi skupaj s pokojnino iz obveznega zavarovanja v prihodnje omogočali ohranjanje socialne vzdržnosti pokojninskega sistema, **proučili obstoječi sistem davčnih olajšav**. Takšna zasnova sistema bo pozitivno vplivala na doseganje zadostne višine pokojnine iz obeh stebrov, saj bodo tisti z nižjimi plačami glede na svoj osebni dohodek lahko varčevali relativno več kot tisti z višjimi plačami. Poleg tega bomo večjo vključenost nizkih dohodkovnih slojev dosegli tudi s predlagano participacijo delavcev pri dobičku, v okviru katere se bo posebej spodbujalo vlaganje dobička za kolektivno prostovoljno pokojninsko varčevanje.

Posebno pozornost bomo posvetili usklajevanju najnižjih pokojnin ovdovelih upokojenk, vdovam po vojaškem zavarovancu pa bomo zagotovili uživanje pravice do delne vdovske pokojnine.

8.4 Socialna zaščita ter preprečevanje revščine in socialne izključenosti

Koalicijski partnerji bomo na področju socialnega varstva zagotovili **zmanjšanje revščine, povečanje socialne vključenosti ter učinkovitejšo politiko socialnih transferjev**. Zato bomo na novo proučili minimalno raven socialne varnosti in določili njeno višino na ravni, ki bo zagotovila dostojno življenje. S podporo razvoju socialnega podjetništva bomo zagotovili pogoje za vključevanje v delo tistih, ki se zaradi svojih osebnostnih značilnosti in drugih objektivnih razlogov, kot so slaba izobrazba, bolezen, invalidnost ipd. zelo težko vključujejo v delo. Zagotovili bomo enotno vstopno točko v sistem socialnih pomoči in enotno evidenco vseh pomoči, ki jih prejema posameznik. Zato bo treba povezati vse službe in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z reševanjem položaja revnih. Tako bomo zagotovili celostno obravnavo ogroženih. Pripravili bomo nov zakon o Rdečem križu Slovenije, v katerem bo opredeljen njegov specifičen pravni status.

Na področju socialnovarstvenih storitev bomo tudi z večjo pluralizacijo in spodbujanjem novih izvajalcev izgradili kvalitetno in zadostno mrežo storitev, ki bo dostopna na območju celotne države. Pri tem bomo večjo pluralizacijo izvajalcev spodbujali z vključevanjem nevladnih organizacij v javno mrežo socialnovarstvenih storitev. To bomo izvedli s podelitvijo koncesij

na področjih, kjer je primanjkljaj storitev največji, in na tistih področjih, ki še niso del javne mreže, so pa te storitve pogoj za sodobno socialno državo. Spodbujali bomo zlasti razvoj storitev pomoči na domu, ki ohranja uporabnike storitev v lastnem okolju, ker je to zanje praviloma prijaznejše. Koalicijski partnerji bomo v okviru vlade sprejeli program izgradnje novih domov za starejše tudi iz javnih sredstev.

S povečanimi vlaganji javnih sredstev in v partnerstvu z neprofitnimi subjekti bomo zagotovili tudi dodatne namestitvene kapacitete za vse skupine uporabnikov. Država mora zagotoviti dostopnost cen plačljivih socialnovarstvenih storitev. Poskrbeli bomo za **povečanje kvalitete dela strokovnih institucij na področju socialnega varstva** in po izvedbi pilotnih projektov izpeljali tudi reorganizacijo centrov za socialno delo, ki bodo postali osrednja točka na področju socialnega varstva. S tem bomo tudi okrepili njihove finančne, kadrovske in tehnične pogoje delovanja.

Koalicijski partnerji se zavedamo problemov naraščajoče odvisnosti od drog. Zato bomo pripravili nov nacionalni program in akcijski načrt na področju zmanjševanja odvisnosti od drog. Zaradi nujnega izboljšanja medresorskega sodelovanja je treba ponovno vzpostaviti delovno telo, preko katerega bo potekala strokovna koordinacija in ki bo zadolženo za operativno izvedbo določenih nalog.

8.5 Družinska politika

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo uveljavljali **celovito družinsko politiko**. V sodelovanju z ostalimi ključnimi akterji, ki vplivajo na izvajanje družinske politike (preko davčne, stanovanjske, socialne, delovnopravne in drugih politik), bomo izvajali usklajene ukrepe in aktivnosti, tako da bo upoštevan celoten spekter njihovih vplivov na družinsko življenje. Poleg tega se bo družinska politika odzivala tudi na prepletenost in medsebojno odvisnost vseh generacij, zato bomo obstoječe dokumente in zakone dopolnili v medresorskem in socialnem dialogu.

Na področju ukrepov in finančnih transferjev, ki zadevajo družinsko politiko, bomo pomagali pri **ustvarjanju pogojev za nastanek mlade družine** in težili k **uveljavitvi univerzalnega principa**. V teh primerih gre za vložek družbe pri zagotavljanju enakih možnosti, pri čemer je bistvena njegova razvojna komponenta. Za uspešno izvajanje družinske politike bomo pristopili k **celoviti ureditvi družinskopravne problematike** v novem družinskem zakoniku.

Največjo skrb bomo posvetili **izboljšanju položaja otrok**. V ta namen bomo sprejeli poseben akcijski načrt k Programu za otroke in mladino 2006–2016. V njem bomo predvideli tudi ukrepe za povečanje otroškega dodatka za tiste otroke, ki imajo največjo stopnjo tveganja revščine (običajno so to enostarševske družine), hkrati pa bomo zaostri kriterije za dokazovanje statusov, ki omogočajo taka upravičenja. Ustanovili bomo delovno mesto varuha otrokovih pravic.

Uredili bomo **status rejništva**. Področje je treba sistemsko dopolniti z ustreznimi zakonskimi spremembami, ki bodo poostriale zahteve pri pridobivanju možnosti rejniške dejavnosti, njeno permanentno spremljanje in sankcioniranje v primeru nepravilnosti.

Mednarodne posvojitve otrok bomo z državami, ki niso podpisnice Haaške konvencije, skušali pospešiti tako, da si bomo prizadevali z njimi skleniti bilateralne sporazume ter sprostiti možnosti posvojitve tudi za zunajzakonske partnerje in samske osebe.

V dialogu s civilno družbo bomo izvedli izboljšave Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS).

8.6 Zagotavljanje pogojev za samostojno življenje mladih

Koalicijski partnerji se zavedamo, da so **mladi v Sloveniji in EU tista družbena skupina, ki ima pred seboj največ izzivov**. Po drugi strani pa delu mladih grozi socialna izključenost, saj se je v trenutnih družbeno-ekonomskih razmerah težko osamosvojiti. Zato bomo Urad Republike Slovenije za mladino iz Ministrstva za šolstvo in šport prenesli na nivo vladnega urada. Njegova naloga bo poleg dosedanjih nalog tudi medresorska koordinacija vprašanj, ki so pomembna za mlade in mlade družine. Sprejeli bomo zakon o mladinskem delu in mladinski politiki, ki bo podlaga za nacionalni program za delo z mladimi.

Dopolnili bomo Zakon o mladinskih svetih in po vzoru Sveta Vlade Republike Slovenije za študentska vprašanja ustanovili tudi Svet Vlade Republike Slovenije za mladinska vprašanja, v katerem bodo lahko sodelovale tudi nevladne organizacije.

Področja, ki jih želimo posebej izpostaviti in sistemsko reševati, so dostop do izobraževanja, ustanavljanje štipendijskih skladov, reševanje stanovanjske problematike, zagotavljanje prve zaposlitve, prijazna družinska politika, participacija in vključevanje mladih v procese odločanja.

8.7 Ustvarjanje pogojev za enakost spolov

Koalicijski partnerji gledamo na **enakost spolov kot na vrednoto in pogoj za razvoj v družbi**, ki temelji na polni zaposlenosti, vseživljenjskem učenju, enakosti in solidarnosti. Samo enaka razporeditev vseh virov (lastnine, znanja, informacij) in enak dostop do družbene moči in političnega odločanja lahko zagotovita družbo enakih možnosti in enake udeležbe v razvoju za moške in ženske.

Zato bo vlada v sodelovanju z Uradom za enake možnosti Republike Slovenije, nevladnimi organizacijami in sindikati poskrbela, da bo vsako ministrstvo pripravilo in javnosti predstavilo tudi **vidik javne porabe, namenjene posameznemu spolu**. Urad za enake možnosti bo prevzel usposabljanje vseh ministrov, državnih sekretarjev in vseh poverjenikov za enakost spolov po ministrstvih za uvajanje načela enakosti spolov v porabi javnih sredstev, torej v vse politike, zakone in ukrepe.

Prizadevali si bomo, da **bo zagovornica enakih možnosti** žensk in moških dobila neodvisen status, ki bo enak statusu informacijske pooblaščenke. Izločila bi se iz Urada za enake možnosti, da bi lahko razvila proaktivne oblike pospeševanja enakosti spolov, kot so zagovorništvo zglednih primerov, javne kampanje za večjo politično participacijo žensk, ozaveščanje delodajalcev in javnih uslužbencev v vseh vejah oblasti in v medijih.

Okrepili bomo vzgojo za kulturo nenasilnega reševanja sporov od vrtcev do fakultet in v vseh medijih. Okrepili bomo usposabljanje za prepoznavanje nasilja in ustrezno ukrepanje pri vseh skupinah strokovnih in javnih delavcev, ki imajo neposreden stik z žrtvami in s storilci.

8.8 Kakovostno življenje starejših

Živimo v prelomnem času, v katerem se **staranje hitro spreminja v dolgoživost**. Dejstvo je, da sistemi socialne zaščite v Sloveniji niso v zadostni meri prilagojeni izzivom starajoče se družbe. Starejši so v povprečju bolj zdravi in imajo boljšo izobrazbo. Podaljšuje se njihova zaposlitvena doba, prav tako pa se podaljšuje tudi njihova delovna doba, ki presega zaposlitev v prostočasnih in prostovoljnih dejavnostih. S tem se spreminjajo njihove potrebe, interesi, želje in tudi njihove zahteve.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da nova struktura staranja v družbi zahteva sklenjen, kontinuiran, integralni niz podpore, pomoči, oskrbe in nege, v okviru katerega naj bi pri

nudenju podpore svojim vrstnikom sodelovali tudi starejši, za kar bomo ustvarjali nove pogoje. Stimulirali bomo nastajanje novih oblik skupnega življenja starejših ljudi, kot so npr. stanovanjske skupnosti ter oblike sosedске pomoči. Sprejeli bomo usmerjane, načrtovane in tudi finančno dolgoročno vzdržne politike podpore, pomoči, oskrbe in nege, politike, ki povezujejo zdravstvo, urbanistično-stanovanjsko politiko in socialne ter športne storitve.

Dolgoživa družba kot nov družbeni pojav, ki se ga je treba lotiti sistematično in z ustrežno socialno teorijo, terja obnavljanje znanstvene vede **gerontologije**. Prav tako se ne bo mogoče izogniti prispevku za podaljšano in dolgotrajno nego, in sicer na osnovi solidarnosti. Če zaposlitev še ne zajema celotnega pojma dela in če so starejši slej ko prej vir znanj, vednosti, izkušenosti in moči, potem k zagotavljanju vzdržnosti sistema sodi tudi aktiviranje njihovih zmogljivosti.

Koalicijski partnerji bomo podpirali promocijo politike medgeneracijskega sožitja in še posebej projekt festivala za tretje življenjsko obdobje. Ustanovili bomo tudi vladni Urad za starejše, ki bo namenjen medresorski koordinaciji vprašanj, ki so pomembna za starejše.

8.9 Urejanje zgodovinskih vprašanj

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo glede **vprašanj žrtev vojnega nasilja** s spremembo in dopolnitvijo zakonov o žrtvah vojnega nasilja in o vojnih grobiščih ne da bi spreminjali koncept in cilj zakona predlagali, naj se pravice iz zakona zagotovijo tudi otrokom pobitih staršev, osebam, ki so ostale brez svojega doma zaradi porušenja ali ker so pobegnile od doma zaradi pričakovanega nasilja, in osebam, ki so bile po kapitulaciji Italije kot italijanski vojaki poslani v nemško ujetništvo. Prisilnim mobiliziranim v nemško vojsko pa se poleg statusa žrtve vojnega nasilja prizna tudi mesečna renta. Koalicijski partnerji bomo vztrajali pri tem, da statusa žrtve vojnega nasilja ne more dobiti oseba, ki je prostovoljno ali poklicno sodelovala na strani agresorja, kar bi bilo tudi v nasprotju z načeli mednarodnega prava in kar izhaja tudi iz odločbe ustavnega sodišča.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo v Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o vojnih grobiščih predlagali, naj se na grobove po vojni pobitih oseb, ki jim je bilo protipravno vzeto življenje po koncu 2. svetovne vojne, zapiše »**Žrtve vojne in revolucionarnega nasilja**«.

Oba zakona bomo še naprej usklajevali s predstavniki vseh parlamentarnih strank in zainteresiranih civilnih združenj. Stremimo k temu, da bi to vprašanje rešili s **potrebno pieteto, ki si jo mrtvi zaslužijo**.

Koalicijski partnerji s svojim ravnanjem želimo tudi prispevati k narodni spravi. Prizadevali si bomo, da bomo iz naše preteklosti znali razumeti usodnost narodne enotnosti v ključnih zgodovinskih trenutkih ter s tem krepili nacionalni ponos in domoljubje.

8.10 Invalidi

Koalicijski partnerji si bomo prizadevali za **nadaljevanje odpravljanja arhitekturnih in komunikacijskih ovir invalidov in drugih funkcionalno oviranih ljudi ter za njihovo boljšo vključenost v življenje in delo**. Zato bomo dopolnili zakonodajo in sprejemali ustrezne ukrepe za izenačevanje njihovih možnosti. Začeli bomo z zgodnjo obravnavo otrok s posebnimi potrebami. Sprejeli bomo zakonske podlage za izvajanje osebne asistencе. Proučili bomo poslovanje invalidskih podjetij in kategorizacijo delovnih invalidov.

Zakona o rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov bomo proučili z namenom, da bodo pravice zaposlitvene rehabilitacije lahko uveljavljale vse invalidne osebe, ki bodo želele delati za

plačilo. Tako bi odpravili diskriminacijo velike skupine invalidov, ki jim je sedaj onemogočen dostop na trg dela.

9 Področje dostopnega in kakovostnega javnega zdravstvenega varstva – Ministrstvo za zdravje

9.1 Univerzalno javno zdravstveno varstvo kot temeljna vrednota

Koalicijski partnerji bomo zagotovili, da bodo v javnem zdravstvenem sistemu vsi prebivalci imeli **enake možnosti zdravstvenega varstva**, kar pomeni **univerzalno in enako dostopnost** vseh do potrebnih zdravstvenih storitev **ter solidarno zagotavljanje sredstev**. **Enake možnosti vseh** za ohranjanje zdravja je mogoče zagotoviti samo z dostopnim in **kakovostnim javnim zdravstvenim sistemom**. Zagotovili bomo, da revščina ne bo ovira pri uresničevanju zdravstvenega varstva in da bosta skrb in odgovornost za zdravje prebivalstva postala sestavni del aktivnosti, ukrepov in zakonskih opredelitev vseh področij in vseh resorjev, ki imajo vpliv na zdravje. V ta namen bomo poleg usklajenega delovanja ministrstev pri pripravi predpisov, strategij in politike razvoja vedno upoštevali tudi njihov vpliv in posledice za zdravje, in tako razširili odgovornost za zdravje tudi na druga nezdravstvena področja. Z ukrepi na področju javnega zdravja bomo za skrb in odgovornost za lastno zdravje in zdravje družine posebej spodbujali posameznike ter si prizadevali za ohranitev in krepitev zdravja posameznika in skupnosti.

Javno zdravstveno varstvo mora biti univerzalno, če želi služiti vsem ljudem in biti ob enakih potrebah enakopravno dostopno. Prednost pri zdravstveni obravnavi je določena na podlagi njene **nujnosti**. **Sredstva za javno zdravstveno varstvo se zbirajo solidarno tako**, da vsak član skupnosti sorazmerno s svojim dohodkovnim in premoženjskim stanjem prispeva sredstva za ohranjanje, izboljševanje in obnavljanje zdravja vseh članov skupnosti. V ta namen bomo z zakonskimi spremembami in ustreznimi namenskimi vlaganji širili programe preventive in krepitve zdravja, vključno s cepljenjem proti HPV (humani papiloma virus materničnega vratu) ter odpravili vsakršno diskriminacijo v zvezi s pravico do oploditve z biomedicinsko pomočjo, ne glede na katerokoli osebno okoliščino. Še posebej bomo okrepili dejavnosti, povezane s preprečevanjem nastanka kroničnih bolezni in sodelovanje s civilno družbo. Proučili bomo način organiziranja preventivnih aktivnosti.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **izpeljali reformo, ki bo povečala dostopnost, učinkovitost in kakovost javnega sistema zdravstvene službe** in izboljšala njeno organizacijo ter način upravljanja. Glede na rastoče potrebe po zdravstvenih storitvah bomo ob hkratnem izboljšanjem gospodarjenju z razpoložljivimi viri do konca mandata postopoma povečali delež sredstev za zdravstveno varstvo do 9 % BDP, pri čemer bo večji del tega povečanja prišel iz javnih in ne iz zasebnih sredstev. Pred tem bomo proučili in poiskali možnosti racionalizacije v izvajanju programov zdravstvenih storitev, da bi za vložena sredstva v povezavi s spreminjanjem zdravstvenega stanja in zadovoljstva ljudi dobili čim boljši rezultat. Proučili bomo tudi razširitev osnove za odmero prispevkov ob nezvišani prispevni stopnji za obvezno zdravstveno zavarovanje na druge, doslej s prispevki za zdravstveno varstvo neobremenjene dohodke, in pri tem upoštevali premoženjsko stanje posameznikov.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da so izgube v zdravstvu posledica neracionalne organiziranosti in upravljanja.

9.2 Reforme za krepitev učinkovitosti in dostopnosti javnega zdravstvenega sistema

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo obnovili **univerzalnost javnega zdravstvenega varstva** in povečali solidarnost pri njegovem financiranju tako, da bodo zdravstveno zavarovanje pridobili tudi tisti prebivalci, ki ga sedaj iz različnih razlogov še nimajo. Koalicijski partnerji se obvezujemo, da bomo na podlagi obsežne javne razprave z vsemi združenji uporabnikov in izvajalcev pripravili nov nacionalni program razvoja zdravstva do leta 2020. V njem bomo na podlagi kriterijev obolevnosti prebivalstva, demografskih gibanj, ekonomske zmogljivosti, spremenjene prometne dostopnosti in obstoječih javnih zdravstvenih zavodov opredelili **javno zdravstveno mrežo na primarni in sekundarni ravni**. V tako postavljeni mreži bomo določili razmerje med uporabniki in izvajalci, ki zagotavljajo večjo učinkovitost zdravstvenega varstva ob hkratnem optimalnem (vzdržnem) financiranju take službe. Za vsak del javne zdravstvene mreže bomo torej natančno določili razmerje med stroški in učinkovitostjo za vsakega izvajalca zdravstvenih storitev.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo zakonsko spodbudili **neprofitno izvajanje dopolnilnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja**. V tem okviru bomo proučili tudi možnost, da se dopolnilno zdravstveno zavarovanje izvaja tudi pod okriljem Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in da slednji ponovno postane eden od nosilcev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Proučili bomo preoblikovanje obveznega zavarovanja podjetij v primeru nezgode pri delu in poklicnih bolezni v zavarovalnico pod okriljem ZZZS s hkratno uvedbo različne zavarovalne premije glede na rizičnost delovnih mest na podlagi uveljavljene klasifikacije poklicnih bolezni.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo dodatna sredstva namenili **povečanju dostopnosti zdravstvenega varstva** in z uvedbo nacionalnih čakalnih vrst zagotovili, da se bodo čakalne dobe za zdravstvene storitve, pri katerih bi čakanje lahko vplivalo na slabši izid zdravljenja in slabšo kakovost življenja, pomembno skrajšale. Zaradi spremenjenih zdravstvenih potreb starajočega se prebivalstva bomo obenem proučili možnosti in pripravili zakon, ki bo vzpostavil sistem dolgotrajne nege ter pomoči in oskrbe na domu.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo vzpostavili **pravičnejše in bolj spodbudne modele plačevanja izvajalcev zdravstvenega varstva**. Podprli bomo pregleden način plačevanja izvajalcev zdravstvenega varstva, pri katerem bo ZZZS kupec celovitih zdravstvenih obravnav in bo nagrajeval kakovost ter učinkovitost storitev, izide zdravljenja in zadovoljstvo bolnikov. Pri odločanju o financiranju programov bo ZZZS na podlagi ocene učinkov medicinske tehnologije (HTA – *Health Technology Assessment*) kot prakse, ki je že dolgo dobro razvita v Evropi, uvedel prakso ocenjevanja ekonomskih in javnofinančnih učinkov, ter tako povečal učinkovitost zdravstvenih storitev. Spodbujali bomo konkurenco med javnimi zavodi v procesu sklepanja pogodb z ZZZS.

V primarnem zdravstvenem varstvu bomo dogradili **glavarinski model**. Okrepili bomo nadzor nad izvajanjem primarnega zdravstvenega varstva, da bi plačilni model zlasti pri koncesionarjih bolj kot doslej spodbujal kakovost in zagotovil celovito izvedbo zdravstvenih storitev. Podprli bomo izvajanje nacionalnega programa preventive in uvajanje kliničnih poti.

V bolnišničnem zdravstvenem varstvu bomo dokončali **uvedbo plačila po zahtevnosti obravnav (SPP)**, ki mora poleg dosedanjih akutnih obravnav zajeti še neakutne bolnišnične in ambulantne obravnave. Model mora bolj kot doslej nagrajevati kakovost in spodbujati uvajanje kliničnih poti, hkrati pa moramo izboljšati nadzor nad izvajanjem tega sistema.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bodo **javni zdravstveni domovi ostali temeljni nosilci javnega zdravstvenega varstva** in da bodo postali **koordinatorji izvajanja**

zdravstvene dejavnosti na svojem območju, s čimer se bo njihovo delovanje okrepilo. Zdravstveni domovi morajo biti dovolj veliki, opremljeni in usposobljeni, da bodo lahko prevzeli zmanjšano vlogo bolnišnic, ki bodo vse bolj obravnavale samo tiste bolnike, ki jih ni mogoče zdraviti v domačem okolju. Poleg tega morajo zdravstveni domovi zagotoviti tudi celovito in aktivno preventivno dejavnost, pokrivati povečane potrebe po obravnavanju problemov duševnega zdravja v okolju, v katerem bolnik živi, in okrepiti dejavnost primarnega zdravstvenega varstva na področju zdravstvenih potreb starejših bolnikov ter na področjih dokončevanja bolnišničnega zdravljenja v negovalnih bolnišnicah in zdravljenja na domu. Krepili bomo vlogo zdravstvenih domov v paliativni oskrbi.

Koalicijski partnerji bomo **podpirali ukrepe za uveljavljanje kakovosti, vključno s krepitvijo protokolov zdravljenja** oziroma tako imenovanih kliničnih poti kot najobetavnejšega orodja za spodbujanje kakovosti in učinkovitosti. Klinične poti bodo postale eden od najpomembnejših kazalcev kakovosti in osnova za njeno nagrajevanje, tako v primarnem kot v bolnišničnem zdravstvenem varstvu. Spodbujali bomo prakso, da splošni izbrani zdravnik spremlja bolnika v celotnem procesu zdravljenja. Podpri bomo ustanovitev neodvisne institucije za kakovost zdravstvene oskrbe, za strokovno preverjanje kliničnih smernic, za presojo novih načinov zdravljenja in tehnologij, za akreditacijo zdravstvenih ustanov, za strokovni nadzor zdravstvenih ustanov in posameznih izvajalcev ter za spremljanje in merjenje izidov zdravljenja ter kazalcev kakovosti. Pri ocenjevanju kakovosti in izidov zdravljenja morajo sodelovati tudi združenja bolnikov in drugi predstavniki civilne družbe.

Javno izvajanje zdravstvene dejavnosti bomo ločili od zasebne zdravstvene dejavnosti ter zakonsko preprečili prekrivanje in mešanje javnega in zasebnega izvajanja zdravstvenih storitev. Država in občine bodo podeljevale koncesije zasebnim izvajalcem samo v primeru, ko bo koncesija v javnem interesu, ne pa na zahtevo izvajalca. Obstoječe koncesijske pogodbe bo treba prenoviti v skladu z novimi zakonskimi določili tako, da bodo pravice in obveznosti koncesionarjev ter javnih zavodov izenačene. Tudi koncesionarji, ki porabljajo javna sredstva, bodo vključeni v sistem notranjega nadzora javnih financ. Do sprejetja tega zakona bo veljal moratorij na podeljevanje novih koncesij. Izjema je nadomestitev obstoječih izvajalcev javnega zdravstvenega varstva.

Izboljšali bomo **regulacijo, upravljanje in delovanje zdravstvenega sistema** tako, da bo država povečala skrb za najbolj učinkovit in kakovosten javni zdravstveni sistem. Država bo določila cilje in prioritete zdravstvenega varstva ter temu primerno razporejala naloge in sredstva po resorjih. Država mora izvajati regulatorno vlogo na področjih opredeljevanja pravic iz obveznega zavarovanja, kakovosti in učinkovitosti ter plačevanja izvajalcev, določanja in razporejanja kapacitet, razmerja med javnim in zasebnim zdravstvenim varstvom, delovanja zdravstvenih zavarovalnic, cen zdravil, javnih naročil in nadzora. Proučili bomo okrepitev aktivnega upravljanja z nepremičnim in premičnim premoženjem javnih zdravstvenih zavodov (vključno s krepitvijo Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije), in sicer z upoštevanjem njihovega preoblikovanja v avtonomne zavode, ter vključitev amortizacije v ceno zdravstvenih storitev. Določili bomo standarde kakovosti in produktivnosti izvajalcev ter standarde zgradb in opremljenosti izvajalcev zdravstvenega varstva.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo **uredili trg z zdravili**. Najprej bomo spremenili sistem reguliranja cen zdravil, ki bo omogočal določanje cen na podlagi njihove stroškovne učinkovitosti ter terapevtske dodane vrednosti za bolnika in zdravstveni sistem. V postopku določanja cen bomo uvedli določbe, ki bodo pred določitvijo cene zdravila od farmacevtskih proizvajalcev zahtevale predložitev analiz javnofinančnih in narodnogospodarskih učinkov financiranja zdravila oziroma njegove cene. Sistem regulacije cen zdravil bomo spremenili tudi tako, da ne bo prihajalo do neučinkovitega plasmaja javnih sredstev niti k farmacevtskim proizvajalcem niti k veletrgovcem z zdravili.

Povečali bomo **spodbujanje zdravstvenega in kliničnega menedžmenta**. Prizadevali si bomo za povečan variabilni delež dohodkov in druge oblike spodbud za večjo kakovost, produktivnost in učinkovitost zaposlenih v javnih zavodih, kot so priložnosti za napredovanje in izobraževanje ter prijazno in funkcionalno delovno okolje. Spodbudili bomo **analizo produktivnosti dela v zdravstvu** v primerjavi z drugimi državami in z njeno pomočjo po posameznih področjih določili potrebe po zdravstvenih delavcih. Izboljšali bomo Zakon o pacientovih pravicah, ker pri njegovi pripravi vlada ni upoštevala utemeljenih predlogov bolnikov in civilne družbe, ter uvedli institut varuha pacientovih pravic.

10 Področje kulture – Ministrstvo za kulturo

10.1 Kultura in umetnosti kot temelj ustvarjalnosti

Koalicijski partnerji se zavedamo, da **kulturna globalizacija** spremlja ekonomsko in politično globalizacijo in spreminja ustaljene kulturne obrazce, potrošniške navade in večplastna razmerja med globalno in nacionalno kulturo. Slovenski kulturni sistem se mora biti sposoben odzvati na izzive sodobnega časa, hkrati pa ga je treba institucionalno in vsebinsko posodobiti. Naša kulturna politika bo temeljila na spoznanju, da je kultura vrednota sama po sebi, ki na eksistenčni ravni določa smisel človeškosti slehernega posameznika. Kultura je temelj družbe, v kateri je več tolerantnosti, več medkulturnega dialoga in ki se zavzema za širši pogled na svet. Zavežujemo se za rast sredstev za kulturo, za spodbude vlaganjem zasebnega kapitala in posameznikov v kulturo ter za implementacijo tistih dobrih praks v EU, ki poudarjajo tako identitetni kot razvojni vidik kulture in kulturnih industrij, vključno z medkulturnim dialogom in sinergijskimi učinki sorodnih dejavnosti.

Cilji koalicijskih partnerjev so **posodobitev in modernizacija kulturnega sektorja**, zagotovitev **večje dostopnosti kulturnih dobrin in storitev** ter spodbujanje **razvoja kulturnih industrij in kulturnega turizma**. Zavežujemo se, da bomo zagotovili učinkovito medresorsko sodelovanje zlasti na področjih izvajanja integralnega koncepta kulturne vzgoje, izobraževanja za umetniške poklice, raziskovanja socialno-kulturnih vprašanj, uveljavljanja kulturnih industrij kot gonilnih sil ekonomskega in socialnega razvoja ter pospeševanja kulturnega turizma. Odprt dialog med politiko in ustvarjalci je zavezujoč predpogoj za strateške in zakonodajne postopke. Za razvoj kulture v lokalnih in regionalnih skupnostih bomo podprli velike mednarodne prireditve, kot sta Evropska prestolnica kulture (Maribor) in Svetovna prestolnica knjige (Ljubljana). Hkrati bomo v lokalnih skupnostih podpirali razvoj ljubiteljske kulture in obdržali mrežo strokovnih sodelavcev na tem področju.

Koalicijski partnerji bomo skladno z **reformo javnih zavodov** in spremembo načina njihovega financiranja uvedli reformo financiranja kulture, kar vključuje skladnost potrditve mandata s potrditvijo programa dela, finančnega načrta in kadrovskega načrta za celoten mandat. Zagotovljeno bo avtonomno razpolaganje z dodeljenimi sredstvi v okviru opredeljenih programov in odpravljanje nedoslednosti med upravnimi in nadzornimi mehanizmi. Spodbujali bomo javno-zasebno partnerstvo za okrepitev dodatnih virov financiranja kulture, vključno z organizacijo velikih festivalov ter ohranjanjem in vzdrževanjem kulturne dediščine. Spodbujali in financirali bomo raziskovanje in promocijo slovenskega jezika.

Ustvarjanje pogojev za sproščanje ustvarjalnosti in dostopnost kulturnih dobrin sodi med trajne naloge kulturne politike. Zato bomo izboljševali financiranje kulture, prostorsko infrastrukturo in digitalno dostopnost. Treba bo ustrezneje ovrednotiti intelektualno delo kulturnih ustvarjalcev, posodobiti status samostojnih ustvarjalcev v kulturi in si prizadevati za

več programskega in projektnega financiranja. Zavzemali se bomo za preoblikovanje **kulturniške zbornice**, ki bo aktivno zastopala tako zaposlene kot samozaposlene.

Zaradi diskriminatorne obravnave članic in zaradi šibkosti slovenskega trga bomo v EU sprožili postopek za uveljavitev ničelne stopnje DDV na knjigo. Povečali bomo odkup domače izvirne literature za splošne in šolske knjižnice (vključili jih bomo v sistem COBISS), saj so v procesu globalizacije prav jeziki majhnih narodov ključni element nacionalne identitete. Z namenom lažjega dostopa do knjižničnega gradiva **bomo ukinili članarine v vseh 57 osrednjih splošnih knjižnicah**. Z uvedbo brezplačnega članstva v celotni mreži splošnih knjižnic se bo Slovenija približala standardom najbolj razvitih evropskih držav (npr. Finska) in omogočila, da bodo splošne knjižnice dejansko postale informacijska središča z neomejeno dostopnostjo knjižničnega gradiva in drugih informacij. Podpiramo pripravo novega sodobnega slovarja slovenskega jezika.

Prekiniti je treba izrazito nezdrave razmere, ki so temeljito destabilizirale filmsko polje. Zagotoviti je treba popolno **neodvisnost filma** od politike. Filmski sklad mora delovati transparentno in učinkovito ter vzpostaviti take pogoje, da bo omogočena stabilna, tekoča in kakovostna filmska produkcija, ki bo vključevala tudi spodbujanje mednarodnih koprodukcij. Želimo si več študija filma v šolah in na univerzah, več slovenske neodvisne avdiovizualne produkcije na televizijah in več skrbi za filmsko vzgojo ter zgodovino in art mrežo.

V dobi množičnih komunikacij je **razvoj digitalnih kulturnih vsebin** nujen. Digitalizacija knjižničnega, arhivskega in muzejskega gradiva predstavlja strateški cilj kulturnega razvoja Slovenije. Poleg projekta Digitalne knjižnice Slovenije, ki že poteka v okviru Narodne in univerzitetne knjižnice, je treba pospešiti tudi digitalizacijo muzejskih predmetov in arhivskih dokumentov. Hkrati je treba zagotoviti tudi največjo možno odprtost in dostopnost digitalnih virov informacij in znanja na področjih izobraževanja, znanstvenoraziskovalnega dela ter kulturnega udejstvovanja. Za dostojno spoštovanje zgodovinskega spomina je treba zagotoviti tudi ustrezne depoje za varovanje in raziskovanje arhivskega in arheološkega gradiva.

Koalicijski partnerji bomo proučili potrebo po dopolnitvi zakona o kulturni dediščini. Okrepili bomo strokovno varstveno službo, ki bo pred nestrokovnimi posegi zaščitila tudi kvalitetno novodobno arhitekturo in ustrezno skrbela za kulturne dobrine nacionalnega pomena (npr. odpoved širitve golfa v Kobilarni Lipica, ohranitev kulturnih vsebin v sečoveljskih solinah).

Zavzemamo se za takšno umeščanje **kulturnih industrij v gospodarski razvojni kontekst**, da pri tem ne bodo trpele javne kulturne dobrine. Nujen korak v tej smeri je **oblikovanje in izvajanje posebne medsektorske politike, s poudarkom na filmu in arhitekturi ter (grafičnem, industrijskem in modnem) oblikovanju**. S konkretnimi projekti bomo pospešili **razvoj ustvarjalnih poklicev**, ki so v povezavi z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami gonilna sila rasti in zaposlovanja. K izvedbi teh projektov bomo pritegnili tako zasebni sektor kot tudi zainteresirane lokalne skupnosti, saj so kulturne industrije osnova za t. i. urbano prenavo mest. Na lokalni ravni bomo podprli **kulturniške inkubatorje in druge kulturniške iniciative**, npr. svobodne in sodobne podporne prostore za mlade potenciale.

Proučili bomo zakonodajo ter predlagali izboljšave na področju organiziranosti in izplačevanja nadomestil za **avtorske in sorodne pravice**, še posebej na glasbenem področju, in sicer s ciljem doseganja enakopravnega položaja nosilcev avtorskih pravic in njihovih uporabnikov.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bo kultura postala **horizontalna prednostna naloga** v razvojnih dokumentih Slovenije. Pri tem si bomo prizadevali, da bo kultura vključena v razvojne vsebine tako nacionalnih razvojnih dokumentov kot tudi prioritet Lizbonske strategije, povezanih z gospodarsko rastjo in zaposlovanjem.

10.2 Umik politike in monopolov iz medijskega prostora

Koalicijski partnerji svobode medijev ne razumemo kot svobode lastnikov (države ali kapitala) pri manipuliranju z medijskimi vsebinami, ampak kot svobodo in avtonomijo novinarskega in uredniškega dela. Za koalicijske partnerje sta dva temeljna pogoja za svobodo in avtonomijo medijev **neodvisnost in profesionalna kompetentnost novinarjev in urednikov** na osnovi urejenega socialnega statusa in **močna civilna družba**, ki mora imeti odločilen vpliv na programske vsebine javnih medijev. Samo tako bodo novinarji lahko postavljali standarde celotni medijski produkciji in tudi pri zasebnih medijskih hišah krepili družbeno odgovorno informiranje ter ohranjali slovensko nacionalno identiteto in kulturo javnega dialoga.

Da bi to dosegli, mora država odigrati vlogo **izvrševalca in garanta javnega interesa, ki se mora izoblikovati v dialogu med vsemi akterji v javni sferi**. Mediji ne morejo in ne smejo biti poligon politične samovolje vladajoče elite ali pomagalo interesom kapitala. Koalicijski partnerji si bomo prizadevali za demokratične postopke pri spreminjanju medijskih zakonov.

Spremenili bomo **Zakon o medijih**, ki bo utrdil avtonomijo medijev. Bolje bomo opredelili pravico do odgovora in popravka, zagotovili nedvoumno avtonomijo uredništva in novinarjev (tudi v odnosu do izdajatelja), redefinirali pogoje za vpis v razvid medijev in uvedli mehanizme, ki bodo zaščitili novinarsko delo zaradi spremenjene uredniške politike oziroma omejili vpliv uprave. Natančneje bomo opredelili lastništvo medijev in pogoje za omejevanje lastništva. Upoštevali bomo določila novih predpisov EU, okrepili digitalizacijo radiodifuzije ter spodbujali razvoj avdiovizualne produkcije in vpetost v evropske medijske projekte.

Na osnovi predhodnih analiz in primerov dobrih praks bomo spremenili podeljevanje materialnih spodbud medijem: državne pomoči za uresničevanje javnega interesa na področju medijev naj bodo namenjene specializiranim in tržno šibkim medijem. Proučili bomo možnost uvedbe posrednih oblik pomoči, sklada tveganega kapitala, krepili vlogo strokovnih združenj, izobraževanja, raziskovanja in podpirali ustanavljanje samoregulacijskih mehanizmov za večjo družbeno odgovornost na medijskem področju (npr. medijskega ombudsmana). Podprli bomo model novinarskih kooperativ. Zavzemali se bomo za ureditev pravnega položaja in varnost svobodnih novinarjev ter spodbujali dialog med delodajalci in novinarji.

Spremenili bomo pravno neurejen status **Slovenske tiskovne agencije (STA)**, in sicer tako, da bo STA postala avtonomen in učinkovit servis, ki nudi visoko profesionalno pripravljene informacije za domači trg in ki svetu posreduje relevantne informacije o Sloveniji.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da se bomo pri spremembi **Zakona o RTV Slovenija** zavzemali za njeno odličnost, odprtost in zavezanost javnosti. Organi javnega upravljanja in nadzora RTV Slovenija morajo biti izvzeti iz vpliva politike, zagotovljena mora biti njihova neodvisnost, strokovnost in zastopanost različnih družbenih skupin. Pri postopkih imenovanja, ki morajo biti pregledni, je treba odpraviti zastopstvo političnih strank ter vključiti več različnih in neodvisnih institucij. Višina RTV-prispevka ne sme biti odvisna od politične motivacije oblasti. RTV mora prevzeti prožno organizacijsko strukturo in poleg zagotavljanja kvalitetnega programa (z izboljšanim dostopom družbenih, etničnih in jezikovnih manjšin) poskrbeti tudi za nujno tehnološko posodobitev, za več programa neodvisnih produkcijskih skupin in za zgodovinski spomin s primerno težo na arhivskem gradivu.

III Demokracija in aktivno državljanstvo

11 Področje javnih služb kot modernizacija za boljše javne storitve – Ministrstvo za javno upravo

11.1 Modernizacija javnih služb

Koalicijski partnerji bomo izvedli **modernizacijo zakonodaje in delovanja zavodov in agencij**, vključno s povečevanjem avtonomije določenih javnih zavodov glede na značilnosti posameznih dejavnosti. Državljanu je pomembno, da mu država pod enakimi pogoji zagotavlja dejavnosti, ki jih v zakonodaji opredeli kot javne službe. Načela enakega dostopa, kontinuiranega izvajanja, fleksibilnosti in kvalitete morajo biti osnovna vodila dela javnih služb, od šolstva, zdravstva, energetike, elektronskih komunikacij, pošte, prometa, pa vse do komunalnih storitev. Obstoječa zakonodaja ne omogoča modernizacije javnih služb. Modernizacija vključuje ustrezno pravno in programsko okolje za učinkovito vstopanje tretjega sektorja na področje izvajanja javnih storitev. S tem želimo prispevati k večji stopnji kvalitete in k povečanju stopnje inovativnosti v oblikovanju ponudbe za posamezne ciljne skupine uporabnikov.

Za učinkovito javno financiranje in uveljavljanje ciljno usmerjenega proračunskega delovanja bomo uporabili sodobne metode organiziranja javnih zavodov, vključno z njihovo transformacijo v **avtonomne zavode**. To bo okrepilo učinkovitost delovanja posrednih proračunskih uporabnikov, zmanjšalo uravnilovko med zaposlenimi, okrepilo soupravljanje zaposlenih v javnih zavodih in povečalo možnosti za javno-zasebno partnerstvo. Slednje omogoča tudi boljše nagrajevanje učinkovitejših in zmanjšuje pritisk na oblikovanje dualnega – javnega in zasebnega – sistema z vsemi posledičnimi problemi.

Javne zavode bomo z **upoštevanjem razlik v njihovem poslanstvu, funkciji in naravi dejavnosti** statusno in upravljavsko modernizirali. Ob vzpostavitvi učinkovitega nadzora nad izvajanjem dejavnosti bomo ohranili njihovo strokovno in programsko avtonomijo. V organih upravljanja javnih institucij bomo ohranili paritetno tripartitno sestavo predstavnikov ustanovitelja, zaposlenih in uporabnikov.

Zato bomo modernizirali **pravni status javnih podjetij in zavodov ter jim omogočili dejansko avtonomno upravljanje svoje dejavnosti, hkrati pa bomo vzpostavili učinkovit nadzor nad izvajanjem teh dejavnosti**. Povečanje avtonomije in modernizacija upravljanja z zavodi in javnimi podjetji niso pogojeni s privatizacijo njihove dejavnosti. Sedanje javne mreže bomo reformirali, temeljile naj bi na javnih zavodih in podjetjih, zasebnike pa bomo vključevali vanje le, če ne bomo imeli dovolj zmogljivosti javnega značaja. Potrditev mandata vodstva bo pomenila tudi potrditev programa dela, finančnega načrta in kadrovskega načrta za celoten mandat, kar bo omogočilo dolgoročno načrtovanje in avtonomnejše razpolaganje z javnimi sredstvi. Omogočali bomo izvajanje javnih služb s strani koncesionarjev, ki pa bo regulirano tako, da bodo ti v obveznostih in pravicah izenačeni z javnimi izvajalci.

Koalicijski partnerji bomo zagotovili **avtonomijo posameznih javnih podsistemov**, kot so uprava, pravosodje in drugi neodvisni nadzorni organi. Izvedli bomo **modernizacijo zakonodaje in delovanja javnih podjetij**, v okviru katere bomo obstoječa javna podjetja preoblikovali v gospodarske družbe z javnim pomenom (npr. v javno službo). Uredili bomo **korporacijsko upravljanje pri javnih podjetjih in drugih osebah javnega prava**, in to z jasno razmejitvijo poslovodske in nadzorne funkcije ter z omejitvijo položaja ustanovitelja na regulatorje pristojnosti. Javna podjetja in zavode naj vodijo najsposobnejši. Ključni so rezultati dela. Le po teh naj nadzorni organi presojujejo njihovo delo. Javni sektor bomo

organizirali tako, da bo lahko ponujal kakovostne javne storitve, istočasno pa mu bomo omogočili, da se bo lahko soočal s konkurenco z zasebnim sektorjem.

Zato bomo z reformo zakonodaje uvedli večjo stopnjo avtonomnosti, okrepili nadzorno vlogo države na različnih ravneh, okrepili položaj menedžmenta in mu dali več samostojnosti. Država pa mora v teh zavodih in podjetjih opravljati javni nadzor. Javnim zavodom bomo tudi omogočili, da se organizirajo tako, da se bodo sposobni soočiti s konkurenco z zasebnim sektorjem. Znotraj javnih zavodov in podjetij bomo kot **lastnik ali ustanovitelj zahtevali uvedbo mehanizmov stroškovne učinkovitosti**, ki bodo zagotovili, da bodo ti zavodi delovali racionalno. Gre za dosledno evidentiranje dela, ustrezno plačevanje nadurnega dela in dela v pripravljenosti, omogočanje dela v oblikah notranjega podjetništva, spoštovanje konkurenčnih prepovedi. Poleg tega bomo omogočili posebno nagrajevanje presežnega dela znotraj organizacij, višje plačevanje izjemno kakovostnega dela ipd. Plačilo zaposlenim mora biti odvisno tudi od izkoriščanja zmogljivosti oziroma dejavnosti za ta namen in od tržnih prihodkov. **Posebno pozornost bomo namenili vodenju javnih zavodov in podjetij.** Visoko izobražen menedžment z mednarodnimi referencami, vpet v mednarodni svet in z zelo samostojno vodstveno funkcijo, naj bi zagotavljal spremembe, ki jih bomo kot država od njega tudi pričakovali.

Koalicijski partnerji bomo spodbujali **možnosti za aktivno državljanstvo tudi z uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij** in storitev, ki bodo omogočale ključne dejavnosti participativne demokracije, kot so informiranost, javno posvetovanje in soodločanje. Sodobne rešitve zunanjega komuniciranja vseh ustanov javnega značaja morajo omogočati transparentnost in maksimalno možno izrabo informacij javnega značaja.

Koalicijski partnerji bomo v prvih šestih mesecih po nastopu vlade pripravili podrobno analizo zaposlovanja v državni upravi in javnih podjetjih ter zavodih v letih 2004–2008, učinkovitosti novo zaposlenih in produktivnosti novo oblikovanih delovnih mest.

11.2 Depolitizacija javne uprave

Koalicijski partnerji se zavedamo, da politizacija državne uprave v Sloveniji obsega izjemno širok krog uradnikov in sega zelo globoko v strukturo državne uprave. Zato bomo pripravili **spremembe Zakona o javnih uslužbencih**, ki bodo okrepile strokovno vlogo uradniškega sveta pri imenovanju najvišjih državnih uradnikov in zmanjšale število javnih uslužbencev, ki se jih lahko zamenja brez krivdnih razlogov.

Neurejen sistem odgovornosti v nadzornih odborih, svetih zavodov in ostalih nadzornih instrumentih je treba urediti tako, da ta mesta ne bodo več del volilnega plena, ampak možnost za angažiranje novih kadrov, ki dajejo prednost poznavanju tematike in motiviranosti za resno delo. Zato bomo koalicijski partnerji vzpostavili kriterije za transparentno imenovanje direktorjev in nadzornih svetov v javnih podjetjih ter za imenovanje direktorjev in članov svetov javnih zavodov. Pogoji in kriteriji za imenovanje bodo temeljili na izkušnjah in strokovnih referencah kandidatov, dokazilih o strokovnem znanju, sposobnostih in strokovnih izkušnjah ter potencialnih interesnih konfliktih kandidata.

Koalicijski partnerji se zavzemamo za razdelitev pristojnosti **za politično in za strokovno** odločanje. Politični vpliv na nižje uradništvo ni sprejemljiv. Zavezanost stroki naj bo za uradnike temeljni kriterij zaposlitve, dela in napredovanja.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo spremenili sedanji status novinarjev kot javnih uslužbencev.

11.3 Za odgovorno politiko in upravljanje države

Koalicijski partnerji se zavedamo, da učinkovit **družbeni sistem zahteva pravno infrastrukturo**, ki bo ljudem in pravnim subjektom puščala svobodo in hkrati zagotavljala pregledno, učinkovito in ustrezno omejeno poseganje države v njihovo sfero. Zaradi tega se koalicijski partnerji zavezujemo, da bomo ob sprejemanju predpisov skušali doseči čim širše soglasje o družbeni potrebnosti posameznega posega države in zagotovili, da bodo predpisi jasni, določni in usklajeni. Okrepili bomo nadzor nad izvrševanjem in spoštovanjem predpisov.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo določili način **obvezne celovite presoje učinkov posameznega predpisa** v postopku njegove priprave (ekonomski, okoljski, socialni, javnofinančni, upravno-uradniški). Ministri se zavezujejo, da bodo vzporedno z zakonom praviloma pripravili vse podzakonske akte.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bodo za doseg ciljev jasne, določne in medsebojno usklajene regulacije ter ob sodelovanju s strokovnimi in ostalimi javnostmi vsa ministrstva pristopila k pregledu vseh pomembnejših zakonskih in podzakonskih predpisov in k sprejemu ocene učinkov obstoječih predpisov. To bo podlaga za odpravo nepotrebnih administrativnih ovir in oblikovanje nujnih sprememb za doseganje družbeno potrebnih učinkov že sprejetega predpisa.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **javno upravo razvijali kot odprt, pregleden in učinkovit servis za državljane in podjetja**, zato bomo s ciljem večje profesionalizacije in uveljavljanja kriterijev strokovne avtonomije izboljšali in dogradili sistem strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja za delo v upravi. V ta namen bomo ponovno uvedli ustrezne izpite kot pogoj za opravljanje uradniških nalog, upravni akademiji pa vrnili pristojnosti na področju usposabljanja in izpopolnjevanja javnih uslužbencev ter organizacije izvajanja strokovnih izpitov. Dosledno bomo upoštevali načelo, da so državni organi dolžni sami in ne preko zasebnih izvajalcev organizirati in skrbeti za izvedbo različnih brezplačnih oblik izobraževanja in usposabljanja uradnikov.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo ponovno vzpostavili upravno inšpekcijo kot inšpekcijski organ, ki lahko z izrekanjem sankcij doseže strokovnejše vodenje upravnih postopkov. Sankcije se bodo vzpostavile primarno po načelu izpopolnjevanja znanja, in sicer takrat, ko se bo pomanjkanje znanja izkazalo kot razlog za storjene napake pri vodenju in odločanju v upravnem postopku.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bodo ministrstva izkoristila **informacijske rešitve za zniževanje stroškov državne uprave**. S tem ciljem bodo koordinirano uvajala elektronsko upravo s poudarkom na informatizaciji podatkovnih baz ter s ciljem njihovega povezovanja in odpiranja za potrebe učinkovitega poslovanja uporabnikov znotraj in zunaj javne uprave.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo v času mandata te vlade vsa ministrstva in njihove teritorialne enote ter vse javne službe, katerih ustanovitelj je država, zavezali k okrepitvi modelov samoocenjevanja in poslovne odličnosti (pregled rezultatov, zadovoljstvo uporabnikov storitev, zaposlenih, poslovni rezultati, rezultati meritev ključnih procesov in določitev potrebnih izboljšav itd.).

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo okrepili **koordinacijo med ministrstvi s ciljem enotnega delovanja vlade in ne kot zbir posameznih resornih politik**. Zato bodo ministrstva ob vsakem preoblikovanju teritorialnih struktur državne uprave in ob sprejemanju resornih politik le-te oblikovala usklajeno in s ciljem cenejše, učinkovitejše in uporabnikom dostopnejše javne storitve.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo vzpostavili kompetentno organizacijsko strukturo za sisteme uveljavljanja kakovosti v neposrednih in posrednih javnofinančnih ustanovah.

11.4 Motivacijski dejavniki kakovostne javne uprave

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo oblikovali državno upravo, ki mora svoje delo opravljati **kakovostno in strokovno**. V državni upravi je potreben premik od kvantitete h kakovosti dela in k bolj učinkoviti uporabi kadrovske, materialne in finančne vire. To je mogoče doseči z boljšim in strokovnejšim organiziranjem procesov dela in odločanja ter s sprejemanjem odgovornosti. Stalni, nedokončani in večkrat povsem **nedomišljeni posegi v položaj javnih uslužbencev** so v veliki meri uspeli demotivirati zaposlene v javni upravi. Pri tem je bil razvoj motivacijskih dejavnikov povsem zanemarjen. Zaradi tega tudi odprava zaostankov pri reševanju upravnih zadev nima oprijemljivih rezultatov. Posledica tega je tudi osip kadrov, ki so bili sposobni voditi zahtevne projekte in uspešno pridobivati evropska sredstva. Zagotovili bomo učinkovitejši sistem odločanja v upravnih postopkih na II. stopnji.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da je **uravnoveženje motivacijskih dejavnikov v državni upravi** (in s tem primerljivost z zaposlitvijo v zasebnem sektorju) mogoče le ob sprotnem razvoju kriterijev presoje učinkovitosti in kakovosti storitev, ki jih zagotavlja uprava. Eno od področij, ki lahko najbolj pripomore k izboljšanju kvalitete dela, je **vrhunsko izobraževanje uradnikov v državni upravi**. Ob tem je namesto poudarka na krepitevi »kaznovalnih« ukrepov potrebno predvsem **nagrajevanje kvalitetnega in samostojnega dela**. Nagrajevanje na osnovi dogovorjenih in sprejetih kazalcev uspešnosti je največja spodbuda za zaposlene.

Koalicijski partnerji bomo zato **plačni sistem v javnem sektorju** najprej ocenili ter ga na tej podlagi postopoma popravili in dopolnjevali s ciljem večje avtonomnosti in odgovornosti t. i. storitvenih dejavnosti države, kot so šolstvo, znanost, kultura, zdravstvo. Osnovni del plačnega sistema, ki velja za ožjo državno upravo, bo treba dopolniti, vendar v manjšem obsegu. Na vseh ostalih področjih pa bo sistem plač treba prilagoditi specifikam posameznih sektorjev. **V javnem sektorju mora rast plač odražati strukturne prilagoditve javnega sektorja**. Vplivati mora na zmanjšanje negativne selekcije in plače povečati skladno z rastjo »produktivnosti« dela posameznika, ne pa pretežno upoštevati samo ozko določene pogoje za razvrščanje delovnih mest. Povečevanje rasti stroškov dela v javnem sektorju ne bo pospeševalo inflacije, če bo rast skladna z rastjo »produktivnosti« in če se bo upoštevalo »potrošno javnofinančno pravilo«.

Z namenom preprečitve negativne selekcije se bomo zavzemali za spremembo **piramidne plačne strukture in sistema nagrajevanja**. S tem bo omogočeno bolj stimulatивно plačevanje za konkurenčna delovna mesta v javnem sektorju in preprečen začaran krog »izobraževanja in usposabljanja v javnem sektorju« za potrebe zasebnega sektorja. Gre za to, da strokovnjaki za primerljiva dela ne morejo biti bistveno različno plačani v zasebnem in v javnem sektorju. Dobra tehnokracija mora biti dobro plačana, sicer bodo najboljši kadri iskali službe v gospodarstvu ali na evropskih institucijah. Podobno velja za ostale profile zaposlenih v javnem sektorju, pa naj bodo to zdravniki, sodniki, medicinske sestre, učitelji ali profesorji.

11.5 Sodelovanje državljanov in nevladnih organizacij pri pripravi predpisov

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za **javno upravo, ki bo delovala po načelih dobrega upravljanja**. Zavezujemo se, da bomo pri pripravi predpisov zagotovili sodelovanje javnosti, in sicer tako, da bodo ministri vsak predpis javno objavili na spletu in obvestili javnost o njegovi pripravi, da bodo pripombe obravnavali in nanje pisno odgovorili, v času mandata pa bomo sprejeli zakon o sodelovanju javnosti pri pripravi predpisov in tak način

sodelovanja z javnostjo pri oblikovanju politik institucionalizirali. Določili bomo postopke in vrste dokumentov, ki morajo biti podvrženi presoji in pripombam javnosti. Poleg zakonitosti, odprtosti in preglednosti mora pri pripravi predpisov, strategij in javnih politik biti zagotovljeno tudi sodelovanje državljanov. Dokumenti v pripravi bodo podprti z analizo učinkov, zagotovljen bo ustrezen časovni okvir javne razprave. Koalicijski partnerji se ne bomo zadovoljili le z učinkovito e-upravo, ampak bo njen cilj poglobljanje e-participacije in e-demokracije. Proučili bomo možnosti izvedbe elektronskih volitev in referendumov.

Koalicijski partnerji bomo temeljito prenovili predpise, ki **urejajo položaj nevladnih organizacij** v Sloveniji, z namenom okrepiti njihovo sodelovanje tako pri pripravi kot tudi pri izvrševanju zakonsko sprejetih obveznosti. Prvi del bi okrepili z večjo vlogo nevladnih organizacij v postopkih priprave predpisov, drugi del pa s prenosom pristojnosti na nevladne organizacije, ki bi tako postale pomembnejši del t. i. »tretjega« sektorja v Sloveniji.

Obstoječa široka mreža nevladnih organizacij, pestrost njihovih organizacijskih oblik, kadrovski (profesionalni in volonterski) ter finančni potencial predstavljajo dobre nastavke za relativno »mehak« prenos nekaterih storitev iz javnega v nevladni sektor. Ker želimo tudi v Sloveniji povečati vlogo nevladnih organizacij in smer razvoja prilagoditi razvoju, ki poteka v razvitem svetu, predvsem v državah EU, bomo spremenili način in obseg (so)financiranja teh organizacij, davčne olajšave ter organizirali druge podpirne mehanizme. Podpirali in pospeševali bomo razvoj nevladnega sektorja in s finančno podporo podpirali javno koristne programe in projekte nevladnih organizacij na vsebinskih področjih, kakor tudi na geografskih območjih, kjer je njihovo delovanje najmanj razvito, ter spodbujali povečanje števila zaposlenih v nevladnih organizacijah.

S ciljem omogočanja nagrajevanja prostovoljnega dela in spodbujanja prostovoljstva bomo prilagodili finančno in davčno zakonodajo.

11.6 Zagotovitev zanesljivih e-storitev za državno upravo

Koalicijske partnerice soglašamo, da je **zanesljivo delovanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture** in storitev ključnega pomena za varno, pregledno in učinkovito delovanje državne uprave štiriindvajset ur dnevno in sedem dni v tednu. Izzivi medsebojnega povezovanja podatkovnih virov znotraj države in v evropskem prostoru zahtevajo nerazpršeno in usklajeno delovanje, ki mora presegati resorne delitve.

Zaradi tega bomo koalicijske partnerice pristopile k vzpostavitvi enotne službe za informatizacijo državne uprave, ki bo povezovala tehnološke, razvojne in storitvene naloge na področju informatike v državni upravi ter bo s horizontalnim pristopom zagotovila usklajenost in preglednost informacijskih storitev državne uprave.

11.7 Država in verske skupnosti

Koalicijski partnerji bomo redefinirali odnos med državo in verskimi skupnostmi ter pri tem upoštevali **načelo ločenosti države in verskih skupnosti** ter načelo enakosti verskih skupnosti.

11.8 Skrb za položaj avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter njihovih pripadnikov v duhu medkulturnega sožitja

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bodo **pravice, ki jih ustava in področni zakoni zagotavljajo italijanski in madžarski narodni skupnosti**, dosledno spoštovane in dosledno uresničene. Če bosta poslanca obeh skupnosti ocenila, da za ustrežnejšo zaščito in uresničevanje teh pravic Slovenija potrebuje krovni zakon in/ali druge sistemske zakonske

rešitve ter spremembe, bo vlada pripomogla k njihovi izdelavi in uskladitvi ter jih bo na njen predlog podprla v parlamentarni proceduri.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo pri pripravi predloga proračuna izhajali iz že **zagotovljene ravni financiranja** ter aktivno sodelovali s poslancema italijanske in madžarske narodne skupnosti, tako da bodo v skladu z možnostmi upoštevana tudi njuna pričakovanja glede zagotavljanja finančnih sredstev za delovanje in razvoj obeh skupnosti ter njihovih ustanov.

Če bosta poslanca narodnih skupnosti menila, da gre za pomembna vprašanja, ki zadevajo interese skupnosti, ki ju predstavljata, se predsednik vlade obveže, da bo v neposrednem dialogu z njima, po potrebi pa tudi z vključitvijo pristojnih ministrov ali drugih uradov, pripomogel h konkretnim rešitvam.

Za uresničevanje navedenega se koalicijski partnerji zavezujejo, da bomo skupaj s poslancema narodnosti v roku šestih mesecev po izvolitvi Vlade RS sestavili podrobnejši seznam zadev, ki jih je treba urediti na področju ustvarjanja in izvajanja politik do narodnih skupnosti v okviru medkulturnega sožitja, ter v ta namen določili ustrezen rokovnik.

11.9 Ustavno skladen volilni sistem in referendum

Koalicijske partnerice so soglasne, da je v Sloveniji treba **ohraniti volilni sistem sorazmernega predstavništva**, vendar ga je treba oblikovati tako, da bodo skladno s petim odstavkom 80. člena Ustave Republike Slovenije volivke in volivci imeli **odločilen vpliv** na dodelitev mandatov kandidatom. S tem se bodo povečale možnosti izvolitve žensk.

Koalicijski partnerji bomo preverili možnost, da se poišče dovolj široko soglasje za spremembo referendumske ureditve (uvedba referendumov na podlagi ljudske iniciative, kvorum za veljavnost referendumov, vsi referendumi na isti dan v letu).

12 Področje pravosodja – Ministrstvo za pravosodje

12.1 Za institucionalno močnejše sodstvo

Koalicijski partnerji bomo institucionalno utrjevali sodstvo kot neodvisno vejo oblasti, ki bo sama in ob podpori izvršilne in zakonodajne oblasti oblikovala in izvedla potrebne ukrepe. Eden od pomembnejših ukrepov bo ocena in izvedba **samostojne plačne politike**, ki bo sodniškemu poklicu ponovno zagotovila potrebno družbeno veljavo. Zagotovili bomo podporo informacijski in tehnološki modernizaciji pravosodja. Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo sprejeli spremembe in dopolnitve Zakona o sodiščih (ZS) in Zakona o sodniški službi (ZSS) zaradi določitve objektivnih zakonskih kriterijev za imenovanje predsednikov sodišč po Sodnem svetu Republike Slovenije ob soglasju ministra za pravosodje, okrepitve samostojnega položaja in odgovornosti Sodnega sveta RS in uskladitve plačnega sistema za pravosodne funkcionarje z ustavo. Sredstva za sodstvo bodo uporabljena na podlagi meril in kriterijev, ki bodo izoblikovani v popolnem soglasju s sodstvom.

Službe, ki sodelujejo pri delu sodstva, bodo samostojne in neodvisne. Zlasti to velja za odvetništvo, ki ga zakonodaja ne bi smela urejati bolj, kot to zahteva javni interes – ta pa se izraža predvsem v zagotavljanju pravice do sodnega varstva. Koalicijski partnerji bomo zagotovili sprejem sprememb in dopolnitev Zakona o odvetništvu in Zakona o odvetniški tarifi zaradi njihovih uskladitev z ustavo ter Zakona o notariatu zaradi razširitve pristojnosti notarjev.

Koalicijski partnerji bomo zagotovili pogoje in metode za uveljavitev vodilne vloge tožilstva pri usmerjanju policije na področju raziskovanja gospodarskega kriminala in korupcije. Omogočili bomo, da bo tožilstvo lahko pri svojem delu v multidisciplinarnih preiskovalnih skupinah z vsemi potrebnimi pooblastili in pristojnostmi za odkrivanje in preiskovanje težjih oblik gospodarskega kriminala vključilo strokovnjake, ki imajo izkušnje in poglobljena dodatna znanja s področja ekonomije, računovodstva, davkov, vrednostnih papirjev itd., saj ocenjujemo, da angažiranje zunanjih strokovnjakov, ki jih pri nas ponuja strokovni center pri vrhovnem državnem tožilstvu, ne zadostuje.

Zavzemali se bomo za učinkovit in vsebinsko poln **sistem izobraževanja kandidatov za sodnike in tožilce, sodnikov, tožilcev in drugih delavcev v pravosodnih organih**. Tudi to izobraževanje bo oblikovalo sodstvo samo, seveda z vključitvijo zunanjih strokovnjakov. Zlasti bo pomembno strokovno izobraževanje za odločanje na specializiranih področjih, kot je na primer področje gospodarskega kriminala.

12.2 Zagotovitev sojenja v razumnem roku ter povečanje učinkovitosti vseh pravosodnih organov

Naš cilj je zagotoviti varstvo človekovih pravic in svoboščin z zagotavljanjem sojenja v razumnem roku. Uveljavili bomo **hitre in učinkovite sodne postopke**. Za zagotavljanje sojenja v razumnem roku se bomo zavzemali za kvalitetno zakonodajo, ki ne bo povzročila novih sodnih sporov, za procesno zakonodajo, ki bo okrepila zaključevanje sodnih postopkov na pritožbeni stopnji, in izvrševanje sodnih odločb, za novo razmerje med številom sodnikov in številom strokovnih sodelavcev, za zagotovitev pogojev dela sodniških pomočnikov ter za tako organizacijo in nadzor nad delom sodišč, ki bo usmerjena predvsem v učinkovitost dela sodišč. S prenovno sistema brezplačne pravne pomoči in zastopanja po odvetnikih bomo vzpostavili enakopraven položaj strank v sodnih postopkih in socialno ogroženim omogočili lažji dostop do sodišč.

Razvijali bomo učinkovite oblike alternativnega reševanja sporov. Uveljavili bomo tak koncept reševanja sporov, da bo sodno varstvo zadnja možnost za rešitev spora. To bo omogočila široka in stroškovno dostopna izbira alternativnih postopkov (mediacije, arbitraže, hibridnih in drugih postopkov) pred in med sodnim postopkom s ciljem razbremeniti sodstvo in razviti zavest državljanov, da je mogoče spore tudi izven sodišča reševati sporazumno.

Koalicijski partnerji se zavezujejo za sprejem novega družinskega zakonika in ustanovitev družinskih oddelkov okrožnih sodišč, s čimer bomo zagotovili hitro sojenje in enotno obravnavanje udeležencev ne glede na vrsto postopka.

Okrepili bomo **položaj in pristojnosti državnega tožilstva** v predkazenskem in preiskovalnem postopku ter s spremembami in dopolnitvami Zakona o državnem tožilstvu zagotovili usposobljenost in odgovornost državnih tožilcev. Prav tako se zavezujejo, da bomo sprejeli ustrezne spremembe Zakona o kazenskem postopku.

Koalicijski partnerji ugotavljamo, da je bil **kazenski zakonik sprejet kljub resnim pomislekom v strokovni javnosti**. Zaradi vrste novih kazenskopravnih institutov, ki jih prinaša, je odsotnost strokovne razprave nekaj, česar si demokratična država ne bi smela privoščiti. Zato bomo v dveh mesecih po imenovanju vlade oblikovali skupino kazenskopravnih strokovnjakov, ki naj čim prej pripravi strokovna izhodišča za spremembo kazenskega zakonika. Ustrezno bomo spremenili in dopolnili kazenski zakonik in Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ter zagotovili notranjo usklajenost celotne kazenske zakonodaje.

Poleg več možnosti za reševanje kazenskih zadev s poravnavanjem je treba ustvariti tudi več oblik t. i. alternativnih kazni, ki za družbeno skupnost predstavljajo cenejšo obliko obravnave storilcev manj nevarnih kaznivih dejanj in tem osebam ter njihovim družinam

omogočajo lažje vključevanje v družbene procese. Proučili bomo prenovo prekrškovnega postopka, vključno s sankcijami. Ker **izvrševanje kazenskih sankcij spremljajo številni problemi**, bomo pripravili strokovno podprt koncept izvrševanja prostostnih kazni, ki bo temeljil na humanosti, spoštovanju človekovih pravic in visoki stopnji varnosti zaprtih ter na družbi z možnostmi resocializacije in vračanja v družbeno skupnost po prestani kazni ter z usmeritvami evropskih zaporskih pravil.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo zaradi doseganja cilja razbremenitve sodišč v vseh civilnopravnih in delovnopravnih sporih, v katerih država nastopa kot tožeča ali tožena stranka, določili **dolžnost države, da vselej poskuša doseči mirno rešitev spora na enega od alternativnih načinov**, če nasprotna stranka s takim načinom soglaša. Zaradi tega bomo spremenili procesno zakonodajo, in sicer tako, da bo mirno reševanje sporov za državo pogojna procesna predpostavka.

Koalicijski partnerji bomo pristopili k informatizaciji vseh pravosodnih organov, in tako uresničili nacionalni resolucijski projekt **e-pravosodje**. Zaradi nujnosti zaščite državljanov na področju nepremičninskega poslovanja bomo koalicijski partnerji prioriteto podprli izdelavo spletne aplikacije **e-notar** s ciljem takojšnjega vpisa lastninske pravice, pridobljene na podlagi sklenjenih prodajnih pogodb za nepremičnine.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo izboljšali **postopke prisilne izterjave** in z vključitvijo strokovnjakov dogradili sistem izvršbe s ciljem doseči večjo finančno disciplino in zaščito upnikov v izvršilnem postopku.

Koalicijski partnerji se zavezujejo, da si bomo **na delovnopravnem področju** prizadevali za izboljšanje odločanja o pravicah iz invalidskega zavarovanja in obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ob sodelovanju z vrhovnim sodiščem si bomo prizadevali v tem mandatu vzpostaviti tak **sistem organizacije in upravljanja sodišč**, ki bo omogočal odpravo individualnih norm sodnikov. Zagotovili bomo prehod na sistem merjenja delovne obremenjenosti in uspešnosti sodišča kot celote in financiranja sodišč po njihovih rezultatih. S tem se bo povečala odgovornost predsednika sodišča in sekretarja oziroma upravnega direktorja sodišča za delovanje sodišča kot celote in s strani sodnikov zagotovila ustrezna kvaliteta sojenja.

12.3 Pregon protipravnega bogatenja

Podpirali bomo pristojne državne organe pri zagotavljanju **preprečevanja protipravnega bogatenja** in s tem nesprejemljivega povečevanja razlik med bogatimi in revnimi. Preverili bomo, ali državni organi in veljavni predpisi dovolj učinkovito preprečujejo protipravno bogatenje in jih po potrebi spremenili. Zagotovili bomo, da se ugotovi, ali je do neupravičenega bogatenja posameznikov prišlo tudi s storitvijo kaznivih dejanj, kot so poslovne goljufije, preslepitve pri poslovanju z vrednostnimi papirji, zlorabe notranjih informacij, položaja in pravic, nezakonita in koruptivna dejanja pri gospodarjenju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči. Hkrati bomo zagotovili uveljavitev postopkov pregona tovrstnih kaznivih dejanj, ki za težje oblike še niso zastarali.

12.4 Spoštovanje pravne države

Uveljavljanje pravne kulture in spreminjanje vloge in pojmovanja sodstva je **strateško pravno-politično vprašanje za uveljavljanje pravne države**. Zagotovili bomo, da bodo temeljni vpliv na položaj in odgovornost pravosodnih organov uveljavljale sodne institucije same, zlasti Vrhovno sodišče Republike Slovenije in Sodni svet Republike Slovenije ter pravosodna stroka. Koalicijski partnerji bomo s predlogom ustavnih sprememb ali/in zakona o ustavnem sodišču predlagali spremembe pristojnosti in postopkov pred ustavnim sodiščem.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo dosledno spoštovali odločbe ustavnega sodišča in takoj preverili in predlagali uresničitev vseh doslej neizvršenih odločb ustavnega sodišča.

Koalicijski partnerji bomo pregledali in predlagali vsebinsko smiselno odpravo zaostankov glede usklajevanja domače zakonodaje z zakonodajo EU (npr. zastarani roki).

13 Področje notranjih zadev – Ministrstvo za notranje zadeve

13.1 Od politične instrumentalizacije policije k strokovni in odgovorni policiji

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo okrepili t. i. **operativno avtonomijo policije**, ki se kaže v avtonomnosti izvrševanja demokratično sprejete politike na področju notranjih zadev. Politika (državni zbor, vlada in ministri) bo določala svoje okvire in temeljne usmeritve na tem področju, ki jih bo strokovno in avtonomno izvrševala policija. Za takšno delo pa policija potrebuje strokovno avtonomijo, integriteto in profesionalne kadre. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo preverili potrebo po spremembi Zakona o policiji, da bi ponovno vzpostavili operativno avtonomijo policije.

Preverili bomo, ali povečanje represije, ki je bila uveljavljena v zakonodaji v preteklem mandatu, zagotavlja večjo varnost ljudi in premoženja. Ocenjujemo, da povečevanje represije ni odgovor za kvalitetnejše delo policije, zato se bomo **reševanja varnostnih problemov** lotili predvsem z demokratičnimi sredstvi po zgledu uspešnih policij v Evropi ter na podlagi sodelovanja policije z občani in njihovo zadovoljnostjo. Krepili bomo koncepte, kot je policijsko delo v skupnosti, poudarjali bomo **preventivne** koncepte na področju varnosti v sodelovanju z ljudmi in lokalnimi skupnostmi. Pri ljudeh je treba izboljšati občutek varnosti in doseči večje zaupanje v policijo.

Med prednostne naloge štejemo tudi boljše vrednotenje policistovega dela ter zagotavljanje celovite dobrobiti zaposlenih v policiji z upoštevanjem varnostnih, zdravstvenih in drugih tveganj, povezanih z naravo policistovega dela. Koalicijski partnerji bomo zagotovili, da bo policija razvila jasne načine **odgovornosti** do prebivalcev lokalnih skupnosti, v katerih policisti izvajajo svoje delo, do neodvisnih nadzorstvenih institucij ter do vlade. Na lokalni ravni morajo komandirji policijskih postaj občinske svete in župane redno **seznanjati z delom** policijske organizacije na njihovem območju, enako velja za pokrajinske policijske uprave v relaciji do pokrajinskih svetov.

Proučili bomo potrebo po **reorganizaciji Ministrstva za notranje zadeve z namenom odprave podvajanj enotnih funkcij** za delovanje sistema vodenja in upravljanja tako na državnem kot regionalnem nivoju ter pripravili novo notranjo organizacijo policije s ciljem izvajanja nalog prekrškovnega organa v skladu z Zakonom o prekrških.

Za uspešno in učinkovito delovanje policije je potreben tudi **učinkovit nadzor** nad njenim delom, ki mora temeljiti na sodnem nadzoru, parlamentarnem nadzoru, nadzoru varuha človekovih pravic ter nadzoru nevladnih organizacij, ki delujejo na področju policijske dejavnosti. Zavedamo se, da je za vzpostavitev odgovornosti policije potrebna tudi neodvisna nadzorstveno-usmerjevalna institucija, katere naloge in pravice morajo biti zapisane v zakonu. **Proučili bomo oblikovanje teh nalog in umestitev te neodvisne nadzorstvene institucije.** Vsebinsko naloge obsegajo pravico do neposrednega nadzora nad policijskimi postopki in prevzem nalog senata za pritožbe, ki delujejo v okviru MNZ. Nadzorstvena institucija bi imela pravico do seznanjenosti in razprave o delu organov notranje kontrole v policiji, poleg tega pa bi dajala obvezno mnenje o letnem načrtu dela policije na pokrajinskem nivoju. Dajala bi tudi obvezno soglasje k poročilu policije o delu, v posebnih primerih pa bi lahko zahtevala tudi posamezna preiskovalna dejanja pri preprečevanju policijske deviantnosti. Zakonski položaj, pristojnosti, sestavo, način

imenovanja, trajanje mandata in druge elemente, ki zagotavljajo neodvisnost tega organa od vlade in uprave, bomo določili z upoštevanjem priznanih in uveljavljenih domačih in mednarodnopravnih standardov.

13.2 Uspešen boj zoper gospodarski in organiziran kriminal

Koalicijski partnerji bomo zagotovili, da bo policija izboljšala preventivno delovanje in raziskanost kaznivih dejanj na področju gospodarske in organizirane kriminalitete. Zato je potreben **dvig strokovne usposobljenosti kriminalističnih kadrov na področju preiskovanja gospodarskega in organiziranega kriminala**. To bomo dosegli z uvedbo trajnih oblik specialističnega usposabljanja doma in v tujini, z ukrepi, ki bodo povrnili načet ugled in veljavo kriminalistični stroki, z dodatnimi vlaganji v tehnologijo ter z učinkovitejšim strokovnim povezovanjem in sodelovanjem institucij nadzora, odkrivanja, preiskovanja in pregona. Okrepili bomo sodelovanje policije z državnim tožilstvom, računskim sodiščem, inšpekcijami, nadzornimi agencijami ter uradi na področju finančnih dejavnosti.

Proučili bomo možnosti za ustanovitev **posebne finančne policije** oziroma izhajajoč iz potrebe po večji specializaciji, usklajenem in okrepljenem delovanju različnih državnih organov pri preiskavi in preganjanju storilcev kaznivih dejanj proučili možnosti za ustanovitev specializirane enote državnih tožilcev in kriminalistov za preiskavo in pregon teh dejanj. Položaj, pristojnosti in pooblastila tega organa bodo določeni v povezavi z uvedbo tožilske preiskave in ob upoštevanju vloge neodvisne protikorupcijske komisije. Temeljne naloge bi bile preiskovanje težjih kaznivih dejanj s področja finančnega poslovanja, kamor sodijo kazniva dejanja, opredeljena v 26. poglavju Kazenskega zakonika, kot so ustvarjanje monopolnega položaja, lažni stečaj, oškodovanje upnikov, poslovna goljufija ipd. Pomembna naloga tega organa je tudi izvajanje nadzora določil o financiranju političnih strank. Gre za neuniformirano organizacijo, v kateri bi zaposlovali samo usposobljene strokovnjake z najmanj visokošolsko izobrazbo, ki pa bi imeli vsa potrebna pooblastila.

Koalicijski partnerji poudarjamo pomen **neodvisne protikorupcijske komisije**. Zavezujemo se, da bomo komisiji zagotovili položaj in vlogo centralnega in samostojnega državnega organa, ki bo uresničeval protikorupcijsko strategijo na nacionalni in operativni ravni. Komisija bo skrbela za zagotavljanje integritete javnega sektorja, odpravljanje in preprečevanje vzrokov korupcije s poenotenimi pravili v zvezi z etiko ravnanja v javnem in zasebnem sektorju, nasprotji interesov, dopustnostjo dajanja oziroma sprejemanja daril, izpostavljanjem integritete delovanja subjektov v javnem in zasebnem sektorju, zahtevami po transparentni odgovornosti javnih funkcionarjev v zvezi z opravljanjem javne funkcije, uresničevanjem nacionalne protikorupcijske strategije, zaščito prijaviteljev korupcije, lobiranjem, nadzorom nad financiranjem političnih strank in volilnih kampanj ipd. Zagotoviti želimo tekoč odziv policije na ovadbe protikorupcijske komisije v obliki poročila.

Koalicijski partnerji bomo takoj uzakonili obveznost vključevanja protikorupcijske klavzule v vse pogodbe v okviru javnih naročil. To bi omogočilo razveljavitev pogodb že pred morebitnimi pravnomočnimi sodbami. Njeno vgraditev bomo pogodbenim partnerjem predlagali tudi v nekatere sporne že podpisane pogodbe.

13.3 Izgrajevanje evropske notranje varnosti in migracije

Koalicijski partnerji bomo v procesu sprejemanja zakonodajnih okvirov prihodnje evropske politike na področju notranjih zadev **zasledovali zagotavljanje operativne sposobnosti in učinkovitosti varnostnih sil**, zlasti policije, pri uveljavljanju potrebnih varnostnih ukrepov za zaježitev mednarodnega terorizma, čezmejne organizirane kriminalitete ter nezakonitih migracij, ki so za varnost državljanov posebnega pomena.

Krepili bomo sodelovanje z evropskimi in izvenevropskimi varnostnimi institucijami pri zbiranju, analiziranju in izmenjavi podatkov o kriminaliteti in viktimizaciji ter izboljšali sistem

izmenjave policijskih podatkov. Zasedovali bomo politiko delitve bremen in solidarnosti pri prevzemu nalog varovanja zunanje meje EU ter pri kompenzatornih ukrepih na notranjih mejah v okviru ustreznih evropskih finančnih skladov in programov.

Zagotovili bomo izvajanje vseh **obvez Republike Slovenije, ki izhajajo iz schengenskega načina varovanja našega dela zunanje meje EU**. Z državami EU bomo gradili skupno azilsko, vizumsko in migracijsko politiko. Ob upoštevanju dialoga z nevladnimi organizacijami in Visokim komisariatom ZN za begunce (UNHCR) bomo **dopolnili Zakon o mednarodni zaščiti** tako, da bodo njegova določila v skladu z mednarodnimi standardi in varovanjem človekovih pravic. Vključevala bodo pravico do svobode gibanja prosilcev za azil, pravico za odpravo zaporniškega režima v zaprtem oddelku azilskega doma ter pravico do nudenja učinkovite in neodvisne brezplačne pravne pomoči v jeziku, ki ga prosilci razumejo. Poleg tega bi vključevala tudi sistemske ukrepe za osebe brez državljanstva, ki ne potrebujejo mednarodne zaščite v smislu statusa begunca ali subsidiarne zaščite. Oblikovali bomo celovit integracijski program za vse, ki si po zakonu o mednarodni zaščiti pridobijo status begunca. Program mora vsebovati izobraževanje, usposabljanje za delo, pomoč pri nastanitvi, svetovanje pri administrativnih postopkih in informacije o pravicah in ugodnostih, ki izhajajo iz pridobljenih statusov. Tako bi dosegli uspešno integracijo priseljencev. Zagotovili bomo dosledno spoštovanje človekovih pravic in učinkovit boj proti trgovini z ljudmi, zlasti z ženskami in otroki, ter učinkovite mehanizme zaščite žrtev trgovine z ljudmi.

Vodili bomo politiko, ki bo ustvarjala **ugodne pogoje za kakovost življenja priseljencev**, spodbujala družbeno povezanost ter priseljencem omogočala enakopravno in odgovorno vključevanje v gospodarsko, družbeno in kulturno življenje ter svobodo izražanja kulturne identitete v skladu z duhom Ustave Republike Slovenije in aktivnim preprečevanjem diskriminacije, ksenofobije in rasizma. Zato bomo pripravili celostno strategijo, ki bo zajemala pravne in ostale ukrepe za varnost tujih državljanov, varnost prebivanja, zaščito družin, nediskriminatoren dostop do institucij, javnih in zasebnih dobrin ter storitev, politiko integracije na trgu dela, socialno-kulturne razsežnosti integracije, participacijo v demokratičnem procesu in institucionalno infrastrukturo.

13.4 Upravne notranje zadeve, izbrisani in volilna kampanja

Državljanom bomo zagotovili hitrejši in lažji dostop do storitev iz **stvarne pristojnosti upravnih notranjih zadev**. S ciljem zagotovitve učinkovitejšega delovanja javnega sektorja v procesih odločanja o pravicah in dolžnostih državljanov bomo za potrebe drugih družbenih podsistemov vzpostavili t. i. *on-line* povezave med registri. Zagotovili bomo elektronske storitve na področju prijave začasnega prebivališča stanodajalcev, elektronsko prijavo smrti iz zdravstvenih ustanov in prijavo prireditve, za katero je potrebna izdaja dovoljenja.

Koalicijski partnerji bomo zagotovili, da bo MNZ takoj nadaljevalo z izdajanjem dopolnilnih odločb v skladu z 8. točko odločbe ustavnega sodišča U-I-246/02 z dne 03. 04. 2003. Predlagali bomo tudi zakon, s katerim bomo **uveljavili odločbi ustavnega sodišča o izbrisanih**. Pri tem lahko zakon določi, v katerih primerih jim zaradi lastnih ravnanj stalnega prebivališča na dan izbrisa ni mogoče priznati ali jim ga ni mogoče priznati za celotno obdobje po izbrisu.

Pravico do povračila škode iz 26. člena Ustave Republike Slovenije naj bo mogoče uveljaviti le v primerih protipravnega ravnanja državnih organov, in sicer za škodo, ki je ni bilo mogoče odvrniti.

Koalicijski partnerji se zavzemamo za spremembe in dopolnitve Zakona o političnih strankah in Zakona o volilni in referendumski kampanji v delih o financiranju strank in volilnih kampanj. Cilj je poostreitev nadzora nad porabo sredstev in bistvena omejitev obsega volilne kampanje. Zagotoviti želimo transparentno financiranje, ki bo vključevalo tudi učinkovit nadzor (pooblastila nadzornim organom) in v primeru kršitev uveljavitev resnih sankcij (kazni za

prekrške, vračanje nezakonito pridobljenih sredstev, izključitev iz proračunskega financiranja).

13.5 Zasebno varovanje, detektivska dejavnost in občinska redarstva

Koalicijski partnerji bomo prenovili **Zakon o zasebnem varovanju** ter razmejili funkcije nadzora ter pristojnosti neposrednih izvajalcev zasebnega varovanja, varnostno-svetovalnih služb in zbornic ter MNZ. Izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnega osebja je treba prepustiti zunanjim institucijam. Z uvedbo obveznih preverjanj kandidatov o nekaznovanju za nasilna in premoženjska dejanja bomo poostriili zakonske pogoje za vstop v vrste zasebnovarnostnih služb. Posodobili bomo Zakon o detektivski dejavnosti ter jasno opredelili obseg in način zbiranja različnih informacij in njihovo uporabo v javnosti.

Zagotovili bomo zakonito in odgovorno **delovanje družb za varovanje**. Zbornica za zasebno varovanje mora ohraniti svoje pristojnosti, vendar je treba omejiti monopolni vpliv največjih lastnikov zasebnovarnostnih podjetij na oblikovanje zasebnovarnostne politike. Na Ministrstvu za notranje zadeve bomo ustanovili samostojen urad ali sektor za zasebno varovanje, ki bo odgovoren za uravnavanje zasebnega varovanja, detektivske dejavnosti in državljansko samovarovanje.

Koalicijski partnerji se zavzemamo za **ponovno proučitev pooblastil občinskih redarstev**.

13.6 Obveščevalne službe

Na področju **obveščevalno-varnostnih aktivnosti** se koalicijski partnerji zavezujejo, da bomo v okviru notranje varnosti in obrambe vzpostavili, krepili in spoštovali profesionalne standarde delovanja vseh institucij s tega področja, zagotovili vzpostavitev sistema kontrol, ki bodo onemogočale zlorabo teh institucij, ter krepili sistem civilnega nadzora nad obveščevalno-varnostnimi institucijami. Za uspešno delovanje sistema obveščevalno-varnostne dejavnosti bomo proučili potrebo in možnost priprave integralnega zakona s tega področja in prenovili področno zakonodajo. Koalicijski partnerji se zavezujejo, da bomo skrbeli za **integriteto** institucij s tega področja obveščevalno-varnostne dejavnosti in da bomo preverili, ali so bile obveščevalne službe v preteklem mandatu zlorabljene.

Koalicijski partnerji bomo zagotovili, da bodo slovenske obveščevalno-varnostne službe nacionalno varnost **zagotavljale le z nujnimi in zakonitimi posegi v človekove pravice**. Koalicijski partnerji bomo v sodelovanju z opozicijo razvijali in nadgrajevali neformalne in formalne oblike nadzora nad varnostnimi in obveščevalnimi službami, predvsem s ciljem preprečitve vsakršne možne politizacije sistemov in zagotavljanja ustavnosti in zakonitosti njihovega delovanja

Delovanje teh služb mora biti vedno v okviru ustavnih in zakonsko določenih oblik nadzora, zato bomo okrepili parlamentarni nadzor nad njihovim delovanjem in po potrebi dopolnili obstoječo zakonodajo na tem področju.

IV Slovenija kot mednarodni subjekt

14 Področje varnostne in obrambne politike – Ministrstvo za obrambo

14.1 Varno, solidarno, verodostojno, varčno in profesionalno

Temeljno izhodišče koalicijskih partnerjev na področju varnostne in obrambne politike države je uresničevanje pravice prebivalcev in prebivalcev Republike Slovenije do kakovostnih varnostnih uslug ob upoštevanju načel racionalnosti, mednarodne soodvisnosti in odgovornosti. Pri oblikovanju varnostne in obrambne politike Republike Slovenije bomo izhajali iz **celovite analize tako vojaških kot nevojaških virov ogrožanja**, s posebnim poudarkom na vplivu podnebnih sprememb na področje varnosti in obrambe ter na optimalnem upoštevanju ekoloških standardov, ki jih je mogoče uveljavljati tudi na področju varnosti in obrambe.

Za podlago pri uresničevanju zgoraj omenjenih pravic in vrednot bomo opravili strateški pregled obrambe, izdelali novo **oceno ogroženosti Republike Slovenije**, ki bo vodila v izboljšanje obrambnega planiranja, ter oblikovali nove konceptualne rešitve in normativne podlage za preoblikovanje nacionalnovarnostnega sistema. Pravno bomo utemeljili in sistemsko vzpostavili nacionalni **sistem kriznega upravljanja in vodenja**, katerega bistvo bo sposobnost uporabe vseh razpoložljivih državnih zmogljivosti, sil in virov. Izhajajoč iz novega strateškega pregleda obrambe bomo posodobili resolucijo o strategiji nacionalne varnosti, resolucijo o splošnem dolgoročnem programu opremljanja in razvoja Slovenske vojske (SV), obrambno strategijo ter prenovili Zakon o obrambi. Dopolnili in posodobili bomo Zakon o službi v Slovenski vojski ter iz njega izhajajoče podzakonske akte, navodilo o izvrševanju obveznosti do predsednika republike na obrambnem področju, opravili bomo revizijo pristojnosti Sveta za nacionalno varnost in sprejeli srednjeročni obrambni program 2009–2014. Normativne akte, ki opredeljujejo način financiranja področja obrambe in z njo povezana področja, bomo preoblikovali tako, **da izdatki za obrambo ne bodo presegli 1,5 % BDP, ter proučili možnost zmanjševanja obsega in strukture obrambnega sistema**. Ob tem bomo preverili možnosti racionalizacije izvajanja temeljnih razvojnih programov z namenom realokacije finančnih sredstev na področja, ki so prednostna, kot na primer znanost in tehnološki razvoj.

Vzpostavili bomo sistem **transparentne in racionalne porabe proračunskih sredstev** za opremljanje in vzdrževanje vseh delov obrambnega sektorja. V okviru tega bomo racionalno in varčno ter skladno z realnimi potrebami SV in zmogljivostmi državnega proračuna kupovali novo opremo, spodbujali k razvoju domačo obrambno industrijo, ki mora postati tehnološko in razvojno enakopraven sestavni del širšega evropskega okvira. Pri nabavah iz tujine bomo dosledno upoštevali čim večjo neposrednost postopkov nabave ter **izključili posrednike**. Pri opremljanju Slovenske vojske bomo **ob** kakovosti in racionalnosti prednostno **upoštevali načelo varnosti vojaka**. Enaka načela bodo veljala tudi za področje bodočega sistema kriznega upravljanja in vodenja ter zaščite in reševanja.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo nadaljevali s procesi **integracije upravnega in vojaškega dela MORS** ob hkratni **racionalizaciji**. To pomeni, da bo treba številčno stanje in zmogljivosti upravnega osebja prilagoditi dejanskemu obsegu nalog na področju civilne in vojaške obrambe ter zaščite in reševanja. Izdelali bomo pregledno, zavezujočo in pravičnejšo karierno pot delavcev v upravnem delu MORS ter pripadnikov in pripadnic Slovenske vojske.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo okrepili proces **profesionalizacije** Slovenske vojske in upravnega dela MORS, ki podpira delovanje SV. Pri urejanju statusa oseb v SV bomo razvili programe celostne skrbi za pripadnike in pripadnice Slovenske vojske in njihove družinske člane, pri čemer bo povečana skrb namenjena pripadnikom, ki so na mednarodnih

misijah. Oblikovali bomo **dolgoročno strateško kadrovske kampanjo** za stalno pridobivanje in ohranjanje ustreznega števila kandidatov za vojaški poklic in druge poklice v sistemu nacionalne varnosti, pri čemer bo treba enakovredno popularizirati vse službe v obrambnem sistemu. Zavzeli se bomo za širitev zavedanja in informacij o možnostih vključevanja mladih v **prostovoljno služenje vojaškega roka (PSVR)**. Službo v **pogodbeni rezervi (PPRS)** bomo uredili tako, da bodo pripadniki lahko sodelovali na misijah. Izvedli bomo zakonsko in praktično ureditev **fleksibilne vojaške službe**, ki v pogodbi vključuje tako službo v aktivni sestavi kot v pogodbeni rezervi, starostno pa presega 45 let, če je pripadnik zdravstveno, psihično in motivacijsko še primeren za vojaško službo. Kriterije za vstop v SV bomo prilagodili **značilnostim sedanje mlade populacije**, pri čemer se bo ob izkazanem interesu za SV kandidatom ponudil program za pripravo na vstop v vojsko.

Na podlagi ocene o novem obsegu in strukturi SV bomo vzpostavili **ново razmerje med številom vojakov, podčastnikov, častnikov, vojaških uslužbencev in civilnih oseb**. Oblikovali bomo novo razmerje med stalno sestavo in pogodbeno rezervo, med premestljivimi in nepremestljivimi silami. Proučili bomo delovanje in potrebo po dopolnitvi sistema za izhod, usposobitev za civilni poklic ter demobilizacijo vojaških oseb.

Preoblikovanje SV bomo uskladili s procesi strukturne in funkcionalne profesionalizacije, integracije v zavezništvo ter transformacije. in sicer s sodelovanjem v Natovih odzivnih silah, evropskih bojnih skupinah ter EU in Natovi poveljniški strukturi.

Koalicijski partnerji bomo izdelali jasno strategijo sodelovanja pripadnikov SV v operacijah, ki jih skladno z resolucijami Varnostnega sveta Združenih narodov izvajajo različne mednarodne organizacije, in to na način, ki bo omogočal racionalno načrtovanje kadrov, njihovo usposabljanje in opremljanje ter posledično racionalnejše upravljanje obrambnega sistema. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo vodili takšno politiko, ki bo **povečala vlogo Državnega zbora Republike Slovenije (DZ RS) pri pošiljanju pripadnikov SV** in drugih državnih organov Republike Slovenije v mednarodne misije, in sicer prek širše politične podpore v okviru DZ RS.

14.2 Javno in pregledno v civilno-vojaških odnosih ter solidarno ob nesrečah doma in v tujini

Ob upoštevanju ciljev tehnološkega preboja bomo krepili sistem raziskovanja in razvoja za obrambne in širše družbeno-razvojne potrebe. MORS bo raziskovalno-razvojne programe izvajal v sodelovanju z Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) za izvajalce raziskovalnih projektov (CRP »Mir«) in Tehnološko agencijo Republike Slovenije (TIA) za izvajalce tehnoloških projektov (TP »Mir«). MORS mora definirati teme, kriterije, cilje, sredstva in vsebinski nadzor za raziskovalne projekte na področju varnosti in obrambe, postopke za dodeljevanje sredstev v okviru CRP »Mir« pa prepustiti ARRS oziroma agenciji TIA v okviru TP »Mir«. Za obdobje po letu 2010 bo vlada oblikovala nove programe obrambnega raziskovanja.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo vzpostavili in nadgradili **sistem vojaškega šolanja**, ki bo tesno povezan s civilnim izobraževalnim sistemom, pri čemer bomo k sodelovanju povabili vse javne visokošolske ustanove s ciljem skupnega izobraževanja na ustreznih, v skladu z visokošolsko zakonodajo verificiranih, modulih z vojaškimi vsebinami v okviru civilnih univerz.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo krepili parlamentarne in druge oblike **civilnega nadzora nad vojsko ter** nad varnostnim in obrambnim sistemom v celoti ob hkratni krepitvi notranje kontrole.

Koalicijski partnerji bomo analizirali stanje **nepremičnin MORS ter oblikovali načrt njihovega preoblikovanja**, in sicer tako, da bo za tiste, ki jih MORS ne uporablja, možna

odprodaja oziroma predaja v upravljanje drugim ministrstvom oziroma drugim osebam javnega prava. Stanovanjski sklad MORS bomo usmerili v pokrivanje potreb pridobivanja in zadrževanja kadra v SV, vse preostalo stanovanjsko premoženje pa bomo predali v upravljanje občinam z zavezo, da ga bodo uporabile za socialna in neprofitna stanovanja.

Na področju obveščevalno-varnostnih aktivnosti se koalicijski partnerji zavezujemo, da bomo v okviru notranje varnosti in obrambe vzpostavili, krepili in spoštovali profesionalne standarde delovanja vseh institucij s tega področja, zagotovili vzpostavitev sistema kontrol, ki bodo onemogočale zlorabo teh institucij, ter krepili sistem civilnega nadzora nad obveščevalno-varnostnimi institucijami. Za uspešno delovanje sistema obveščevalno-varnostne dejavnosti bomo proučili potrebo in možnost priprave integralnega zakona s tega področja in prenovili področno zakonodajo. Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo skrbeli za **integriteto** institucij s področja obveščevalno-varnostne dejavnosti in da bomo preverili, ali so bile obveščevalne službe v preteklem mandatu zlorabljene.

Izhajajoč iz novoopredeljenega sistema kriznega upravljanja in vodenja, katerega bistvo bo sposobnost uporabe vseh razpoložljivih državnih zmogljivosti in virov, se koalicijski partnerji zavezujemo, da bomo vzpostavili **sistem integriranega kriznega upravljanja in vodenja**. Koalicijski partnerji se zavedamo nujnosti oblikovanja sil za področje kriznega upravljanja in vodenja, ki bodo sposobne **solidarno in profesionalno** sodelovati pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč doma in v tujini.

Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami bomo uredili tako, da bo temeljil na izdelanih ocenah ogroženosti in načrtih za zaščito in reševanje vseh lokalnih skupnosti in države. Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za prostovoljno delo v gasilskih društvih, gorski reševalni službi in drugih organizacijah, vključenih v sistem zaščite in reševanja. Predvsem se bomo zavzemali za izboljšanje položaja prostovoljcev, ki delujejo v tem sistemu. Poklicne enote zaščite, reševanja in gasilcev bodo enakomerneje razporejene po državi, tako da se bo vsem državljanom zagotovil približno enak standard pri reševanju ob morebitnih nesrečah. Za učinkovito izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči bomo nadgradili obstoječi sistem izobraževanja in usposabljanja z novimi izobraževalnimi centri in višjimi stopnjami izobrazbe. Usklajevali bomo protokole za ukrepanje ob naravnih in drugih nesrečah doma in v tujini ter postopke za izmenjavo informacij v okviru EU in Združenih narodov.

15 Področje zunanje politike – Ministrstvo za zunanje zadeve

Moderna zunanja politika Republike Slovenije je **odgovorna, povezovalna in temelji na odlični notranji organiziranosti, utemeljeni na znanju ter analitičnih sposobnostih**. V odnosih z državami in drugimi akterji se zavzema za spoštovanje in uveljavljanje univerzalnih načel sodobne civilizacije, tj. za demokracijo, vladavino prava, varstvo človekovih pravic, nedeljivost miru in trajnostni razvoj.

V moderni zunanji politiki Republike Slovenije sta razvojno sodelovanje in razvojna pomoč Slovenije njen sestavni del. Moderna zunanja politika ni izključujoča do domače javnosti, ampak je politika države, katere strokovni aparat lahko znotraj države in v mednarodnih odnosih kredibilno in samozavestno nastopa le, če vseskozi komunicira z državljani in civilno družbo oziroma z nevladnimi organizacijami ter je v tesni povezavi z gospodarstvom in znanostjo.

15.1 Slovenija v mednarodnih odnosih

Koalicijski partnerji se zavzemamo za **uravnoteženo delovanje Slovenije v mednarodnih odnosih**. Zato je treba večjo pozornost nameniti sodelovanju z vsemi ključnimi državami v mednarodni skupnosti, kot so npr. ZDA in skupina BRIC (Brazilija, Ruska federacija, Indija,

Kitajska). Skladno z razpoložljivimi človeškimi in drugimi viri bomo proučili možnosti proaktivnega sodelovanja z deželami v razvoju, ki predstavljajo večino v Generalni skupščini Združenih narodov. Poleg gospodarskih možnosti so te države lahko ključni partner v iskanju zavezništev za projekte, kot so kandidature za članstva v organih OZN ali specializiranih agencijah v sistemu Združenih narodov ter v drugih mednarodnih vladnih organizacijah. Tak projekt je kandidatura Slovenije za nestalno članstvo v Varnostnem svetu OZN (2012–2013), ki ga koalicijski partnerji podpiramo. Temu novemu pristopu mora slediti tudi reforma organiziranosti MZZ s kadrovske okrepitvijo sektorjev oziroma ekip za ključne države.

Slovenija kot pomembno prioriteto opredeljuje **čimprejšnji zaključek pogajanj za članstvo v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj** in se bo temu ustrezno organizirala.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da mora Slovenija še naprej aktivno in tvorno sodelovati v mednarodnih vladnih organizacijah. Od maja do novembra 2009 bo Slovenija predsedovala Odboru ministrov Sveta Evrope in koalicijski partnerji bomo storili vse potrebno, da bo Slovenija vzorno opravila to pomembno nalogo ter izkoristila priložnosti za vsestransko pogljobljeno sodelovanje z ostalimi državami članicami Sveta Evrope.

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali, da bo Slovenija skladno s svojimi potenciali in kadrovskimi zmožnostmi posebej **oblikovala prioritete oziroma negovala politike, v okviru katerih bo njeno znanje prepoznavno in bo predstavljalo konkreten prispevek države k stabilnosti mednarodne skupnosti**. Te prioritete so trajnostni razvoj, razvojno sodelovanje, človekove pravice in mirovne operacije.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo **sodelovanje v mirovnih operacijah** utemeljili na načelih koncentracije in specializacije ter sprejemali obveznosti na operacijah, ki temeljijo na resolucijah Varnostnega sveta Združenih narodov. Spodbujali bomo dobro prakso parlamentarne razpravljalne vloge pri napotitvi enot in posameznikov v tujino ter okrepili medresorsko koordinacijo na področju napotitev na mirovne operacije.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da bo vlada prioriteto obravnavala odpoklic slovenskih vojaških inštruktorjev iz Iraka ter vlogo Slovenije v operacijah v Afganistanu.

15.2 Gospodarska diplomacija

Koalicijski partnerji se strinjamo, da bo MZZ s svojo diplomatsko-konzularno mrežo ter skupaj z Ministrstvom za gospodarstvo, Gospodarsko zbornico Slovenije, Javno agencijo za podjetništvo in tuje investicije ter glede na vsebine z drugimi ministrstvi in institucijami (vključno z regionalnimi gospodarskimi središči) prevzelo večjo odgovornost za **učinkovito uveljavljanje interesov slovenskega gospodarstva v svetu**. Prav tako se koalicijski partnerji strinjamo, da naj razvojno sodelovanje postane integralni del slovenske zunanje politike. Tako se med pristojnosti MZZ kot temeljnega nosilca gospodarske diplomacije prenesejo ekonomski odnosi s tujino ter institucionalno okrepi razvojno sodelovanje, v diplomatskih predstavništvih pa se, skladno z gospodarskimi prioritetami, vzpostavijo oziroma ohranijo kadrovske močna in usposobljena gospodarska predstavništva.

15.3 Odnosi s sosedi, varstvo manjšin in odnosi s Hrvaško

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za **odlične odnose z vsemi sosedami** in pri tem izhajali iz nujnosti uveljavljanja temeljnih norm sodelovanja v mednarodnih odnosih, kjer se države medsebojno spoštujejo kot enakopravne članice mednarodne skupnosti, si medsebojno priznavajo suverene pravice in sodelujejo na različnih področjih, medsebojne probleme pa rešujejo strpno in v dialogu.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da so **Slovenci v sosednjih državah pomemben povezovalni člen v utrjevanju odnosov med državami**. Strinjamo se, da mora biti temeljno izhodišče v odnosu Republike Slovenije do narodnih skupnosti v zamejstvu demokratični in državniški pristop, tj. da so vse organizacije, manjšine in posamezniki v enakopravnem položaju, ne glede na njihovo ideološko ali politično usmeritev. Republika Slovenija bo skladno z ustavo skrbela tako za razvoj obeh narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji kot za vsestransko krepitev slovenskih narodnih skupnosti v sosednjih državah in bo podpirala ohranjanje in razvoj njihove identitete, celovitosti, povezanosti in avtonomnosti. V odnosih z Italijo pričakujemo, da nam bo Italija vrnila med drugo svetovno vojno odtujene kulturne dobrine ter da bo objavila izsledke mešane komisije zgodovinarjev o slovensko-italijanskih odnosih. Strinjamo se, da bo Republika Slovenija kot pravna naslednica podpisnice Avstrijske državne pogodbe aktivno vztrajala pri izpolnjevanju 7. člena Avstrijske državne pogodbe ter odločb avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezičnih napisih in vrnitvi arhivskega gradiva. Koalicijski partnerji se hkrati zavezujemo, da bo Slovenija odkupila dom Korotan na Dunaju.

Koalicijski partnerji si bomo prizadevali za **čimprejšnjo ureditev nerešenih vprašanj s Hrvaško**. V pogovorih s Hrvaško bomo izhajali iz negovanja zaupanja in dobrososedskih odnosov ter reševanja realnih problemov. Nezaupanje obeh javnosti je treba preseči, v dogovarjanju med državama glede spornih vprašanj pa iskati rešitve, sprejemljive za obe strani. Izhodišče za reševanje odprtih vprašanj meje na kopnem in morju je stanje na dan 25. junija 1991. Koalicijski partnerji se strinjamo, da je treba v zvezi z odprtimi vprašanji z Republiko Hrvaško glede meje na kopnem in na morju še naprej proučevati možnosti in podpirati poskuse za njihovo bilateralno rešitev in za posredovanje tretjega. Hkrati bomo spodbudili zaključek dela mešane diplomatske komisije, ki naj pripravi predloge obema vladama za vsebino in način (arbitražnega) odločanja pri dokončnem urejanju meje na kopnem in na morju **ob dolžnem upoštevanju načela pravičnosti**.

Zavzemali se bomo za izvajanje SOPS in podpirali pobude lokalnih skupnosti in civilne družbe, ki so namenjene lajšanju življenjskih razmer, gibanju ob schengenski meji ter obmejnemu in čezmejnemu sodelovanju.

15.4 Zahodni Balkan in Sredozemlje

Koalicijski partnerji se strinjamo, da mora Slovenija bolj **sistematično in kontinuirano** kot doslej poglobljati svoje odnose z državami zahodnega Balkana ter si prizadevati za jasno evropsko perspektivo držav s tega območja. Aktivno je treba pristopiti k normalizaciji razmer in odnosov med Srbijo in Kosovom. Svoje aktivno sodelovanje v Paktu stabilnosti za jugovzhodno Evropo bo Slovenija nadgradila s podporo novonastalemu Svetu za regionalno sodelovanje.

Kot **sredozemska država** mora Slovenija tej regiji posvečati več pozornosti, predvsem v smislu večjega gospodarskega sodelovanja. Pred tem pa je treba okrepiti diplomatsko mrežo in razvojno pomoč prvenstveno usmeriti v področja, na katerih ima slovensko gospodarstvo svoje primarne interese.

15.5 Slovenci po svetu

Koalicijski partnerji bomo **vzpostavili partnerski odnos s Slovenci po svetu**, ki bo odrešen ideoloških razlik in izhodišč ter bo temeljil na povezovanju in vključevanju njihovega znanja, stikov in kapitala v dobro krepitev mednarodnega položaja Slovenije ter njenih razvojnih potencialov.

15.6 Aktivna vloga Slovenije v procesih oblikovanja skupnih evropskih politik

Koalicijski partnerji se strinjamo, da je **članstvo v EU v domeni vseh resornih ministrstev**, pri čemer bo MZZ igralo vlogo sooblikovalca, usklajevalca in izvajalca politik EU z zunanjepolitičnimi razsežnostmi. Hkrati se koalicijski partnerji zavedamo, da je podhranjenost evropskih institucij in mednarodnih vladnih organizacij s slovenskimi kadri velik problem. Zato je naša prioriteta, da to pomanjkljivost intenzivno odpravljamo. V ta namen bo narejena evalvacija obstoječega stanja in pripravljen predlog krepitve vloge slovenskih institucij in kadrov pri sooblikovanju evropskega ekonomsko-političnega prostora.

15.7 Sodelovanje MZZ s stroko in notranja organiziranost

Koalicijski partnerji se strinjamo, da mora MZZ sistematično sodelovati s **stroko prek ciljno usmerjenih raziskovalnih projektov**, proučiti pa nameravamo tudi druge možnosti vsebinskega sodelovanja.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da je **reorganizacija MZZ** pogoj za vzpostavitev zaupnega ozračja, pri čemer je v ospredju osredotočenost na delovne naloge in uveljavljanje interesov države. Zagotovili bomo profesionalnost in strokovnost kot primarna kriterija za zasedanje ključnih delovnih mest v MZZ (izvršilne funkcije, veleposlaništva) in pristopili k spremembi Zakona o zunanjih zadevah. Na podlagi Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju pri načrtovanju, financiranju in izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije bomo zagotovili institucionalno in kadrovsko usposobljenost MZZ kot koordinatorja ter vzpostavili Agencijo za slovensko razvojno pomoč.

Posebno pozornost bomo posvetili okrepitvi usklajevanja med predsednikom države in državnim zborom ter posameznimi resorji, kot npr. med Ministrstvom za obrambo, Ministrstvom za gospodarstvo ter Ministrstvom za okolje in prostor.

16 Usklajevanje področij razvoja in evropskih zadev – Minister brez resorja za razvoj in evropske zadeve

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo podprli oblikovanje področja dela ministra brez resorja, odgovornega za področje razvoja in evropskih zadev. Minister bo koordiniral delo s pomočjo Službe vlade za razvoj (SVR) in Službe vlade za evropske zadeve (SVEZ).

16.1 Koordiniranje politik za razvoj

Nadaljevalo se bo delo na področju usklajevanja celovitega načrtovanja razvoja Republike Slovenije na podlagi Strategije razvoja Slovenije (SRS) in tega koalicijskega sporazuma. Zagotavljalo se bo sodelovanje z ministrstvi pri pripravi zakonov in drugih aktov, potrebnih za izvedbo Strategije razvoja Slovenije (SRS) ter za usklajevanje **celovitega načrtovanja razvoja Republike Slovenije**. Zaradi doseganja ciljev SRS bomo prenovili cilje kohezijske politike in s tem dosegli konsistentnost vzdržne gospodarske rasti z okoljsko prijaznim ravnanjem in socialno povezanostjo.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da evropska kohezijska politika v Sloveniji predstavlja tisti vir javnih sredstev, ki lahko pomembno vpliva na uresničitev ciljev iz Strategije razvoja Slovenije ter po vsebini podpira lizbonski program za izvajanje strukturnih reform. Cilj prenovljene kohezijske politike v Sloveniji bo zagotovitev čim boljšega doseganja ciljev Strategije razvoja Slovenije ter s tem doseganje **konsistentnosti pospešene gospodarske rasti z okoljsko prijaznim razvojem in s socialno povezanostjo**. Prizadevanja bomo usmerili v izboljšanje znanja in inovativnosti, v spodbujanje posameznikove ustvarjalnosti, v razvoj infrastrukture, v oblikovanje novih in boljših delovnih mest, pri tem pa bomo upoštevali teritorialne razsežnosti kohezijske politike. Sredstva EU morajo postati tisti vir domače razvojne politike, ki daje razvojne signale za hitrejši razvoj tudi drugih področij.

Koalicijski partnerji se zavezujemo, da bomo prilagodili **institucionalno strukturo črpanja sredstev s ciljem** uspešnega in upravičenega črpanja sredstev. Financirali bomo ukrepe, ki bodo pomenili dodano vrednost obstoječim politikam in bodo pripomogli k zmanjšanju razvojnega zaostanka Slovenije. To bomo naredili tako, da bomo za učinkovitejše črpanje finančne perspektive 2007–2013 umestili organe upravljanja, in sicer za krepitev regionalnih razvojnih potencialov na Ministrstvo za gospodarstvo, za razvoj človeških virov na Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve, za prometno in okoljsko infrastrukturo na Ministrstvo za promet ter s prenosom dela nalog s področja okolja na Ministrstvo za okolje kot posredniško telo. Navedeni resorji tako postanejo odgovorni za oblikovanje in izvajanje ustreznih ukrepov politik, ki bodo deležne finančne podpore. Ob tem bomo okrepili pripravo velikih projektov nacionalnega pomena, saj so veliki, vsebinsko zaokroženi projekti v primerjavi z vsebinsko razdrobljenimi projekti gotovo učinkovitejša pot do pospešenega črpanja sredstev.

Koalicijski partnerji bomo po potrebi dopolnili **razvojne dokumente**, ki so sestavni del Državnega razvojnega programa Republike Slovenije 2007–2013 in revidirali Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 skladno s tem koalicijskim sporazumom. Krepili bomo nacionalno koordinacijo Lizbonske strategije in v tem okviru nadaljevali s koordinacijo projekta konkurenčnosti na ravni vlade ter koordinirali gospodarske politike za uresničitev te strategije v okviru vodenja vladnega odbora za gospodarstvo.

Koalicijski partnerji se zavedamo, da bo poseben poudarek namenjen nacionalni koordinaciji in vodenju pogajanj za vstop v OECD. Pri tem bomo uporabili dobre izkušnje iz časa pogajanj za vstop v EU in ob sodelovanju vseh resorjev, gospodarstva in nevladnih organizacij oblikovali ustrezno strokovno pogajalsko skupino.

16.2 Koordiniranje evropskih zadev

Koalicijski partnerji bomo okrepili koordinacijo evropskih zadev zaradi usklajevanja stališč do zadev EU in zaradi uveljavljanja slovenskih interesov v Evropski uniji. Slovenija si bo v evropskih institucijah prizadevala okrepiti vlogo sooblikovalke politik Evropske unije.

Okrepila se bo **koordinacija evropskih zadev** med ministrstvi in drugimi vladnimi službami, in sicer z delovnimi telesi Državnega zbora Republike Slovenije ter s strokovnimi službami ustanov in teles Evropske unije, med drugim z usklajenim sodelovanjem Slovenije kot članice EU in njenih predstavnikov pri delu institucij, organov in teles Evropske unije. To vključuje pripravo gradiv o evropskih zadevah in okrepitev sodelovanja med Vlado in Državnim zborom Republike Slovenije. Na podlagi pozitivnih izkušenj iz preteklosti v državi, z nadgradnjo državne uprave in s sistemom odločanja ter predvideno uveljavitvijo Lizbonske pogodbe, ki bo sledila izkušnjam držav članic z dolgotrajno tradicijo in primerljivo velikostjo, bomo nadgradili sistem koordinacije na področju evropskih zadev.

16.3 Koordiniranje finančnih vzvodov za povečanje konkurenčne sposobnosti

Koalicijski partnerji bomo zaradi doseganja večje učinkovitosti finančnih mehanizmov vlade proučili potrebo po prilagoditvi organizacije povezovanja skladov (npr. Eko sklad, Regionalni sklad, Slovenski podjetniški sklad) s SID banko. Boljša povezanost teh razvojnih finančnih institucij lahko omogoči naslednje učinke:

- podjetjem in posameznikom se lahko takšne javnofinančne storitve zagotovijo bolj ustrezno, pregledno in učinkovito,
- ministrstvom, zlasti pa Vladi Republike Slovenije, se omogoči uspešnejše in enotnejše izvajanje razvojnih politik,
- finančna kapaciteta posodobljene organizacije bo večja, kar pomeni, da bo lahko podprla več in večje razvojne projekte,
- hkrati bo dosežen cilj učinkovitejše in cenejše organizacije države na tem področju.

S takšnimi spremembami bomo omogočili učinkovito finančno podporo politikam vlade za razvoj podjetništva, malih in srednjih podjetij, inovativnega okolja, za raziskave, razvoj in prenos znanja ter za nadaljnjo internacionalizacijo gospodarstva.

Koalicijski partnerji bomo pripravili dopolnitve zakona o SID banki tako, da bodo programski cilji te institucije oblikovani na podlagi odločitev programskega sveta vlade, ki ga bodo oblikovali ministri gospodarskih resorjev.

17 Usklajevanje področij lokalne samouprave in regionalnega razvoja – Minister brez resorja za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

17.1 Koordiniranje lokalne samouprave

Koalicijski partnerji se zavedamo, da močna lokalna samouprava omogoča najvišjo stopnjo **neposrednega sodelovanja** v procesih odločanja in da je pomemben segment družbenega razvoja. Naš cilj je lokalna samouprava, ki bo zagotavljala, da se bodo občinske in druge oblike organiziranja lokalnih skupnosti potrjevale in uresničevale tako, da bodo k sprejemanju in izvajanju odločitev pritegnile čim širši krog prebivalcev, njihove interese, sodelovanje in tudi njihova finančna sredstva. Proučili bomo in v sodelovanju s stroko pripravili ustrezne rešitve.

Lokalnim skupnostim morajo biti **zagotovljeni trajni in stalni finančni viri**, ki morajo biti v večji meri odvisni od lastnih prizadevanj in učinkovitega izvajanja pristojnosti. **Solidarnost**, ki jo pri tem z dopolnilnimi sredstvi omogoča država, mora dosežati nujno raven zagotavljanja pravic, ne pa uravnalovko, ki uspešnim jemlje, da bi zagotavljala vire sredstev za neučinkovite lokalne skupnosti. Koalicijski partnerji se zavedamo pomena uprav lokalnih skupnosti in si bomo zato prizadevali za posodobitev njihovega delovanja kot pomembnega elementa učinkovitosti, zagotavljanja pravne države in varstva pravic občanov in občanov.

17.2 Koordinirano usklajevanje delovanja mrež občin in delovanje lokalnih skupnosti

Koalicijski partnerji ocenjujemo, da smo z reformo lokalne samouprave v Sloveniji marsikje prišli od prevelikih in z državnimi pristojnostmi preobremenjenih občin k močno osiromašenim in premajhnim občinam. Prišlo je do pretirane centralizacije na tistih ravneh, ki so jih nekdanje upravljale občine. Ne upošteva se načela subsidiarnosti, ki zagotavlja, da se javne zadeve opravljajo na tisti ravni, na kateri jih je mogoče opravljati uspešneje, bolj skladno s specifičnimi razmerami, učinkoviteje in ceneje ter po možnosti čim bližje ljudem. Koalicijski partnerji bomo za uveljavitev moderne lokalne demokracije krepili institucionalni dialog med različnimi ravni odločanja in se zavzemali za vzpostavitev mehanizmov, ki bodo krepili preglednost in komunikacijo med državljani in lokalnimi oblastmi.

Zagovarjali bomo spremembe lokalne samouprave, ki ljudem nedvomno prinašajo bolj kakovostne storitve, obenem pa jim omogočajo bolj tvorno participacijo pri skupnih zadevah, ki zadevajo njihovo vsakodnevno življenje. Koalicijski partnerji bomo podpirali intenzivnejše medsebojno sodelovanje in povezovanje občin, s katerim bo zagotovljeno opravljanje tistega dela nalog, ki presega organizacijske, finančne in kadrovske sposobnosti posameznih občin. Koalicijski partnerji se zavzemamo za spremembe zakonodaje s področja lokalne samouprave z vidika redefinicije pristojnosti in nezdržljivosti funkcij.

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali, da bodo finančna sredstva za delovanje lokalnih skupnosti **primarno njihovi lastni viri, šele nato dotacije države ter drugi viri financiranja**. Lokalne skupnosti morajo imeti pravico predpisati lokalne davke in druge davščine. Država mora določiti takšen sistem financiranja lokalne samouprave, ki le-tej pri izvajanju nalog zagotavlja čim višjo stopnjo samostojnosti pri odločanju o uporabi finančnih sredstev. Zato bomo koalicijski partnerji na področju **proračunov lokalnih skupnosti** uveljavili popravke financiranja občin skladno z ustavno odločbo. Pri tem bo temeljno vodilo zagotovitev policentričnega modela razvoja ob hkratni okrepitvi spodbud razvoja lokalnih skupnosti z ustrežnejšo zagotovitvijo lastnega obsega davčnih in drugih virov. Zato se zavzemamo za uvedbo proračunskega izravnalnega sklada ob istočasnem prenosu

obveznosti financiranja javnih zavodov na občine ustanoviteljice in za spremembo neustreznega financiranja skupnih služb občin. Tudi na lokalni ravni bomo okrepili in spodbujali programsko zaokroževanje proračunov lokalnih skupnosti ter stimulirali črpanje sredstev EU na občinski in medobčinski (regionalni) ravni. Na lokalni in državni ravni bomo še posebej za področje izgradnje infrastrukture uveljavljali najboljše prakse in metode javno-zasebnega partnerstva. Posebej se bomo posvetili oblikovanju in izvedbi razvojnih projektov v statistično najmanj razvitih regijah.

17.3 Koordiniranje razvoja vseh regij Slovenije

Koalicijski partnerji bomo izgradili **koncept vključujoče regionalne razvojne politike Slovenije**. V projektu razvojnega preboja na vrh Evrope bomo povezali vse deležnike in razvojne potencialne doma in v širšem čezmejnem prostoru. Slovenija lahko ustvarja visoko dodano vrednost z razvojno politiko, ki bo povezala prostor med Jadranom, Alpami in Panonsko nižino v učinkovit razvojni pol. Prepričani smo, da je za zagotovitev kritične mase razvojnih impulzov za konkurenčno Slovenijo potrebno **omrežje slovenskih mest in podeželja** ter razvojno povezan čezmejni prostor. Pozornost razvojne politike bo namenjena območjem, ki zaostajajo v razvoju, vendar tudi mestom kot generatorjem gospodarske rasti.

Koalicijski partnerji se bomo zavzemali za takšno regionalizacijo države, ki naj zagotovi mobilizacijo regionalnih in lokalnih virov za družbeni, gospodarski in kulturni razvoj, hkrati pa skupaj z državo vzpostavi učinkovite mehanizme za bolj uravnotežen razvoj. Zato se bomo zavzemali za uresničitev ustavnih sprememb, ki omogočajo ustanovitev pokrajin, vendar se moramo izogniti napakam in nedoslednostim, ki so se zgodile pri ustanavljanju občin. Pri tem se bo število pokrajin določilo na strokovni ravni, temu ustrezno pa bomo pripravili tudi zakone, v katerih bodo opredeljene pristojnosti pokrajin, način njihovega financiranja, volitve pokrajinskih organov in njihove pristojnosti ter dolžine mandatov.

C Organizacija in delovanje Vlade RS 2008–2012

SD, Zares, Desus in LDS kot stranke podpisnice tega sporazuma soglašamo, da bomo s svojim vstopom v vlado mandatarja g. Boruta Pahorja pri svojem delu v Državnem zboru RS in prek svojih članov v vladi **dosledno izvajali in spoštovali stališča in cilje** tega sporazuma o oblikovanju vlade in njenem delu.

Koalicijski partnerji se strinjamo, da bomo ob podpisu tega sporazuma v Državni zbor RS vložili in po hitrem postopku uveljavili zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi RS in zakon o spremembi Zakona o poslancih. Predsednik vlade bo v skladu s tako spremenjenim zakonom o vladi državnemu zboru v skladu z ustavno in zakonsko pristojnostjo ter na podlagi **presoje posamezne kandidature z vidika strokovnosti in učinkovitosti** po predhodnem dogovoru s koalicijskimi strankami glede posameznih resorjev predlagal v imenovanje kandidatke in kandidate za ministre v skladu z naslednjo porazdelitvijo:

- **Karl Viktor ERJAVEC** za ministra za okolje in prostor,
- **mag. Mitja GASPARI** za ministra brez resorja, odgovornega za razvoj in evropske zadeve,
- **Gregor GOLOBIČ**, za ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo,
- **prof. dr. Ljubica JELUŠIČ** za ministrico za obrambo,
- **Katarina KRESAL** za ministrico za notranje zadeve,
- **doc. dr. Franc KRIŽANIČ** za ministra za finance,
- **izr. prof. dr. Matej LAHOVNIK** za ministra za gospodarstvo,
- **prof. dr. Igor LUKŠIČ** za ministra za šolstvo in šport,
- **Borut MIKLAVČIČ** za ministra za zdravje,
- **Irma PAVLINIČ KREBS** za ministrico za javno upravo,
- **mag. Zlata PLOŠTAJNER** za ministrico brez listnice, odgovorno za lokalno samoupravo in regionalni razvoj,
- **prof. dr. Milan POGAČNIK** za ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- **prof. dr. Ivan SVETLIK** za ministra za delo, družino in socialne zadeve,
- **Majda ŠIRCA RAVNIKAR** za ministrico za kulturo,
- **doc. dr. Patrick VLAČIČ** za ministra za promet,
- **Aleš ZALAR** za ministra za pravosodje,
- **Samuel ŽBOGAR** za ministra za zunanje zadeve,

- **akademik prof. dr. Boštjan ŽEKŠ za ministra brez resorja, odgovornega za področje odnosov med Republiko Slovenijo in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu.**

Pripravljanje predlogov in odločanje koalicijskih strank temelji na **načelu, da stranke medsebojno usklajujejo vsa vprašanja**, o katerih odločata vlada ali državni zbor.

V tem sporazumu so navedene **prioritetne naloge**, ki jih bomo skupaj uresničevali koalicijski partnerji. Ta sporazum se uporablja neposredno za sprejemanje predlogov predpisov in drugih odločitev v vladi ali na ministrstvih, ki so že dogovorjene v koalicijskem sporazumu. Vsak koalicijski partner lahko predlaga, da se med prioritete naloge uvrstijo tudi druge naloge, ki niso navedene v sporazumu. O tem se odloča po postopku, ki je v sporazumu predviden za usklajevanje stališč koalicijskih strank.

Ministri morajo **seznaniti poslanske skupine koalicijskih partnerjev** z vsemi predlogi predpisov, ki so v pripravi, še preden grejo v medresorsko usklajevanje.

Generalni sekretar vlade mora vse koalicijske stranke in njihove poslanske skupine seznaniti z vsemi predlogi aktov in drugimi gradivi, o katerih bodo odločali vladni odbori in vlada na svoji seji. Generalni sekretar vlade mora vsa gradiva, ki so pripravljena za odločanje na odborih vlade, razen kadrovske zadeve in gradiv, ki vsebujejo tajne podatke, objaviti na spletnem portalu vlade.

Predsednik vlade dvakrat letno, in sicer ob koncu spomladanskega in jesenskega dela zasedanja državnega zbora, skliče predstavnike koalicijskih strank zaradi **ocene uresničevanja ciljev, zapisanih v tem sporazumu, in proučitve potrebe po morebitni spremembi ali dopolnitvi tega sporazuma**.

Zaradi boljše informiranosti poslancev koalicijskih strank in možnosti njihovega vplivanja na kreiranje in izvajanje politik vlade lahko predsednik vlade ali koordinacija predsednikov koalicijskih strank skliče skupen sestanek vseh poslancev koalicijskih strank.

Vsak koalicijski partner določi kontaktno osebo oziroma naslove elektronske pošte, na katere se po tem sporazumu pošilja vsa gradiva, obvestila ali vabila.

Vsaka koalicijska stranka **lahko zahteva usklajevanje o zadevah**, o katerih odloča vlada, in sicer v sedmih dneh od prejema gradiva. Usklajevanje poteka na ravni predstavnikov strank ali vodij poslanskih skupin v državnem zboru. Usklajevanje skliče predlagatelj gradiva v sedmih dneh od podane zahteve. Predlagatelj rezultate usklajevanja zapiše ter jih pošlje predsedniku vlade in koalicijskim strankam.

Vlada o zadevi, o kateri usklajevanje ni končano oziroma o zadevi, o kateri se koalicijske stranke niso uskladile, ne more odločati. Če se koalicijske stranke o določeni zadevi ne morejo uskladiti, lahko predstavnik vsake koalicijske stranke zahteva koordinacijo predsednikov strank, ki o zadevi dokončno odločijo.

Ne glede na navedeno lahko **predsednik vlade** v primerih, ko oceni, da gre za vprašanje, katerega uresničevanje je nujno za uspešno uresničevanje nalog vlade, odloči, da se zadeva uvrsti na dnevni red seje vlade.

Vsaka koalicijska stranka lahko pred vložitvijo zadeve v vladno proceduro od predlagatelja zahteva razgovor o predlogu gradiva. Predlagatelj lahko po razgovoru gradivo popravi ali dopolni ali nespremenjeno pošlje v vladno proceduro in o tem obvesti koalicijsko stranko, ki je zahtevala razgovor.

Vsak koalicijski partner **lahko predlaga spremembe in dopolnitve koalicijskega sporazuma**. Predlog oceni ministrstvo, v katerega pristojnost sodi vsebina predloga. Koalicijski partnerji se morajo do predloga opredeliti v roku treh mesecev. Koalicijski sporazum se spremeni ali dopolni s soglasjem vseh koalicijskih partnerjev.

Pred obravnavo zadev, o katerih odloča državni zbor, lahko vodja vsake poslanske skupine koalicijske stranke zahteva, da predstavniki vlade predstavijo poslanski skupini zadevo, o kateri se odloča. Enako zahtevo lahko poda vsak minister, ki želi pred odločanjem pridobiti mnenje poslancev poslanskih skupin koalicijskih strank.

Vprašanja, ki se obravnavajo v državnem zboru in njihov predlagatelj ni vlada, se med koalicijskimi partnerji **usklajujejo s smiselno uporabo tega sporazuma**. Naloge predlagatelja prevzame tisti koalicijski partner, ki zahteva usklajevanje.

Pred vsako sejo državnega zbora se glede zadev, ki so uvrščene na sejo, vodje poslanskih skupin koalicijskih strank dogovorijo, kako bodo odločali o posamezni zadevi.

Poslanci poslanskih skupin koalicijskih strank morajo kot sopredlagatelji pred podpisom predloga akta, ki ga vlagajo poslanci iz opozicijskih poslanskih skupin, o svoji nameri obvestiti vodje poslanskih skupin koalicijskih strank. Če katera od vodij poslanskih skupin v zvezi s to namero zahteva usklajevanje koalicijskih strank, poslanci predloga akta ne bodo podpisali, dokler se ne izvede usklajevanje.

Koalicijska stranka se bo **izogibala javnim nasprotovanjem drugi koalicijski stranki v vladi**, še zlasti pa nasprotovanjem dogovorjeni vladni politiki in njenim ukrepom, ki so zapisani v tem koalicijskem sporazumu.

Koalicijske stranke, podpisnice tega sporazuma, ne bodo vlagale interpelacij zoper ministre niti zaupnice ali nezaupnice vladi. Prav tako ne bodo glasovale zanje, dokler so v vladi.

Mandatar si pridržuje pravico opozoriti ministra, ki ne opravlja svoje funkcije v skladu z ustavo, zakoni in drugimi predpisi oziroma ne izvršuje vladnih sklepov. V primeru ponavljanja pomanjkljivosti pri delu ministra mandatar o tem obvesti stranko, katere član je minister, in predlaga skupno razrešitev problema. Predsednik vlade in predsednik stranke se sporazumeta o tem, ali minister ostane ali pa se zagotovi izvolitev drugega ministra.

Stranke bodo **sporazumno razreševale odprta vprašanja in morebitne spore**, in sicer s pomočjo koordinacije poslanskih skupin in predsednikov strank.

D Končne določbe koalicijskega sporazuma

Ta sporazum stopi v veljavo in stranke podpisnice zavezuje, ko ga podpišejo predsedniki koalicijskih strank.

Vsaka stranka prejme en izvod tega sporazuma.

Borut Pahor
Socialni demokrati

Gregor Golobič
Zares – nova politika

Karl Erjavec
Demokratska stranka upokojencev Slovenije

Katarina Kresal
Liberalna demokracija Slovenije

KAZALO

A UVOD KOALICIJSKEGA SPORAZUMA	2
B POGLAVITNI PROGRAMSKI CILJI VLADE RS 2008–2012	4
Razvoj in modernizacija Slovenije	4
Blaginja po meri človeka	4
Demokracija in aktivno državljanstvo	4
Slovenija kot mednarodni subjekt	5
I RAZVOJ IN MODERNIZACIJA SLOVENIJE	6
1 Področje javnih financ – Ministrstvo za finance	6
1.1 Odgovorne javne finance kot pogoj stabilne rasti	6
1.2 Konkurenčno davčno okolje za razvoj in pravično delitev	7
1.3 Učinkovitejše upravljanje državnega premoženja	8
1.4 Krepitev neodvisnih institucij in postopkov javnih naročil	10
2 Področje gospodarstva – Ministrstvo za gospodarstvo	10
2.1 Vladni ukrepi za povečanje konkurenčnosti in kakovosten razvoj	10
2.2 Gospodarski razvoj za boljše življenje vseh	12
2.3 Stabilna energetska oskrba in učinkovita raba energije kot pogoj za vzdržno gospodarsko rast	12
3 Področje znanja in tehnologije za kakovosten razvoj – Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo	13
3.1 Odličnost znanja kot pogoj za razvojni preskok in sprostitev poslovne iniciative	13
3.2 Avtonomne in odprte univerze ter visokošolske ustanove kot temelj razvoja družbe znanja	14
3.3 Povečanje potenciala znanja prebivalstva z dvigom izobrazbene ravni	15
3.4 Povezava znanja, informacijsko-komunikacijskih tehnologij in finančne spodbude	15
4 Področje prometa – Ministrstvo za promet	16
4.1 Dobra prometna infrastruktura kot logistična podpora razvoju gospodarstva	16
4.2 Ukrepi na področju železniškega, cestnega, pomorskega in zračnega prometa	18
5 Področje varovanja narave in okolja – Ministrstvo za okolje in prostor	19
5.1 Za trajnostno okoljsko politiko, gospodarno ravnanje z naravo in okoljem kot temeljem blagostanja ter za integralni prostorski razvoj	19
5.2. Sodobna in človeku ter okolju prijazna komunalna infrastruktura	22
5.3 Stanovanjska politika: boljša dostopnost do stanovanj	23
6 Področje kmetijstva in prehranske varnosti – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	24
6.1 Kmetijstvo in prehranska varnost	24
6.2 Razvoj podeželja in naravni viri	25
II BLAGINJA PO MERI ČLOVEKA	27
7 Področje šolstva in športa – Ministrstvo za šolstvo in šport	27
7.1 Učeča se in ustvarjalna družba ter vključenost vseh	27
	68

7.2 Solidarna in pravična predšolska vzgoja in javno šolstvo	28
7.3 Za avtonomijo šol in stroke in za dobro, a tudi zahtevno šolo	28
7.4 Športno aktivna Slovenija	29
8 Področje dela, družine in socialne varnosti – Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve	29
8.1 Rast zaposlenosti kot pogoj vzdržne gospodarske rasti	29
8.2 Krepitev trga dela ob zagotavljanju varne prožnosti in dohodkovna politika	30
8.3 Pokojnine za varno starost vseh generacij	31
8.4 Socialna zaščita ter preprečevanje revščine in socialne izključenosti	32
8.5 Družinska politika	33
8.6 Zagotavljanje pogojev za samostojno življenje mladih	34
8.7 Ustvarjanje pogojev za enakost spolov	34
8.8 Kakovostno življenje starejših	34
8.9 Urejanje zgodovinskih vprašanj	35
8.10 Invalidi	35
9 Področje dostopnega in kakovostnega javnega zdravstvenega varstva – Ministrstvo za zdravje	36
9.1 Univerzalno javno zdravstveno varstvo kot temeljna vrednota	36
9.2 Reforme za krepitev učinkovitosti in dostopnosti javnega zdravstvenega sistema	37
10 Področje kulture – Ministrstvo za kulturo	39
10.1 Kultura in umetnosti kot temelj ustvarjalnosti	39
10.2 Umik politike in monopolov iz medijskega prostora	41
III DEMOKRACIJA IN AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO	42
11 Področje javnih služb kot modernizacija za boljše javne storitve – Ministrstvo za javno upravo	42
11.1 Modernizacija javnih služb	42
11.2 Depolitizacija javne uprave	43
11.3 Za odgovorno politiko in upravljanje države	44
11.4 Motivacijski dejavniki kakovostne javne uprave	45
11.5 Sodelovanje državljanov in nevladnih organizacij pri pripravi predpisov	45
11.6 Zagotovitev zanesljivih e-storitev za državno upravo	46
11.7 Država in verske skupnosti	46
11.8 Skrb za položaj avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter njunih pripadnikov v duhu medkulturnega sožitja	46
11.9 Ustavno skladen volilni sistem in referendum	47
12 Področje pravosodja – Ministrstvo za pravosodje	47
12.1 Za institucionalno močnejše sodstvo	47
12.2 Zagotovitev sojenja v razumnem roku ter povečanje učinkovitosti vseh pravosodnih organov	48
12.3 Pregon protipravnega bogatenja	49
12.4 Spoštovanje pravne države	49
13 Področje notranjih zadev – Ministrstvo za notranje zadeve	50
13.1 Od politične instrumentalizacije policije k strokovni in odgovorni policiji	50
13.2 Uspešen boj zoper gospodarski in organiziran kriminal	51
13.3 Izgrajevanje evropske notranje varnosti in migracije	51
13.4 Upravne notranje zadeve, izbrisani in volilna kampanja	52
13.5 Zasebno varovanje, detektivska dejavnost in občinska redarstva	53
	69

13.6 Obveščevalne službe	53
IV SLOVENIJA KOT MEDNARODNI SUBJEKT	54
14 Področje varnostne in obrambne politike – Ministrstvo za obrambo	54
14.1 Varno, solidarno, verodostojno, varčno in profesionalno	54
14.2 Javno in pregledno v civilno-vojaških odnosih ter solidarno ob nesrečah doma in v tujini	55
15 Področje zunanje politike – Ministrstvo za zunanje zadeve	56
15.1 Slovenija v mednarodnih odnosih	56
15.2 Gospodarska diplomacija	57
15.3 Odnosi s sosedi, varstvo manjšin in odnosi s Hrvaško	57
15.4 Zahodni Balkan in Sredozemlje	58
15.5 Slovenci po svetu	58
15.6 Aktivna vloga Slovenije v procesih oblikovanja skupnih evropskih politik	59
15.7 Sodelovanje MZZ s stroko in notranja organiziranost	59
16 Usklajevanje področij razvoja in evropskih zadev – Minister brez resorja za razvoj in evropske zadeve	60
16.1 Koordiniranje politik za razvoj	60
16.2 Koordiniranje evropskih zadev	61
16.3 Koordiniranje finančnih vzvodov za povečanje konkurenčne sposobnosti	61
17 Usklajevanje področij lokalne samouprave in regionalnega razvoja – Minister brez resorja za lokalno samoupravo in regionalni razvoj	62
17.1 Koordiniranje lokalne samouprave	62
17.2 Koordinirano usklajevanje delovanja mrež občin in delovanje lokalnih skupnosti	62
17.3 Koordiniranje razvoja vseh regij Slovenije	63
C ORGANIZACIJA IN DELOVANJE VLADE RS 2008–2012	64
D KONČNE DOLOČBE KOALICIJSKEGA SPORAZUMA	67